

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XIV/97/2004
Rady Gminy Osiek
z dnia 3 grudnia 2004r.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004-2015**

CHARAKTERYSTYKA GMINY.

1. Informacje ogólne.

1.1. Położenie i granice gminy.

Osiek jest gminą wiejską położoną w środkowo wschodniej części powiatu oświęcimskiego w województwie małopolskim.

Na przestrzeni ostatnich lat obszar gminy ulegał zmianom. W roku 1992 z jej terenu wydzielono wieś Polanka Wielka, która została przekształcona w samodzielną jednostkę. Aktualne granice gminy obowiązują od 1 – go stycznia 2002 roku i są wynikiem dołączenia oddzielonej od gminy Wieprz wsi Głębowice. Po przyłączeniu Głębowic, powierzchnia Gminy Osiek wynosi 41,19 km².

Osiek graniczy:

- od północy z gminą Oświęcim i Polanka Wielka,
- od wschodu z gminą Wieprz (powiat wadowicki),
- od południa z gminą Kęty
- od zachodu z gminami Kęty i Brzeszcze.

Gmina rozciąga się po obu stronach rzeki Osieczanki zwanej też Olszynką, w obrębie Kotliny Oświęcimskiej. W skład jej wchodzi:

- sołectwo Osiek z przysiółkami Osiek Dolny, Osiek Górny, Osiek Średni, Czarny Las, Granica Polańska, Hemplówka, Nowa Droga, Przecznicza, Stara Droga, Włosień, Zabrzezinie, Zaolszynie i Żydowskie Miasto, a od 1.01.2002r.
- sołectwo Głębowice, położone w dolinie nad potokiem Stronik, otoczone licznymi przysiółkami: Łazy, Gadziniec, Kały, Śmietanówka, Sporowiec, Czerwonka, Zielona, Dalachowice.

Krajobraz Gminy kształtują charakterystyczne wzgórza morenowe oraz liczne stawy hodowlane, których największy kompleks rozciąga się wzdłuż zachodniej granicy gminy, mniejszy w części centralnej, oraz najmniejszy w rejonie południowo wschodniej granicy gminy. Teren charakteryzuje się bardzo niskim stopniem zalesienia.

Obszar Gminy położony jest w obrębie makroregionu fizyczno - geograficznego - Kotliny Oświęcimskiej, którą reprezentują tu mezoregiony Podgórze Wilamowickie i Dolina Górnej Wisły. Ta ostatnia zajmuje niewielki fragment zachodniej części gminy, a stanowi ją szeroka dolina rzeki Soły zaliczana w swym odcinku ujściowym do tego mezoregionu. Zasadniczy omawiany obszar usytuowany jest na Podgórzu Wilamowickim, zwanym w tej części Wysoczyzną Osiecką.

W obecnym stanie Gmina Osiek istnieje od 1 – go stycznia 2002 roku. Jednak wchodzące w jej skład wsie Osiek i Głębowice mają wielowiekową tradycję.

Pierwsza wzmianka o Osieku zachowała się w dokumencie Bolesława Wstydlivego z roku 1278. W roku 1457, znajdującą się w księstwie oświęcimskim wieś, kupił król Kazimierz Jagiellończyk.

Osiek w XVII i XVIII wieku był jedną z najbogatszych posiadłości w okolicy Oświęcimia; nazywany był czasem "państwem osieckim". W połowie XVIII wieku majątek Osiek składał się z pięciu folwarków, 38 stawów rybnych, browaru, gorzelni, 5 młynów, dużej pasieki, 4 karczem oraz 950 ha użytków rolnych.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Wieś Głębowice pojawiła się na mapie ziemi oświęcimskiej najprawdopodobniej w drugiej połowie XIII wieku pierwotnie pod nazwą "ecclesiae de Glambowicz". W 1445 roku wskutek podziału księstwa oświęcimskiego Głębowice wymienia się obok innych miejscowości, przez które biegła granica między księstwem oświęcimskim i zatorskim.

W 1529 roku we wsi znajdowała się karczma i 5 zagród. W 1581 roku w Głębowicach było 8 łanów kmiecych, 11 komorników z bydłem, 3 zagrodników z rolą, 3 rzemieślników.

Początkowo procesy przeobrażania środowiska Gminy wiązały się z działalnością osiedleńczą i rolniczą. Na większą skalę zaczęto przeobrażać krajobraz i środowisko Gminy wraz z jej rozwojem gospodarczym.

Ze względu na swoje położenie, gmina leży w zasięgu oddziaływania następujących ośrodków:

- miasta Krakowa – w zakresie usług wyższego rzędu (administracja rządowa, szkolnictwo wyższe),
- miasta Oświęcimia – strefa usługowa (w tym szkolnictwo średnie), strefa produkcyjna (rynek pracy), oraz komunikacyjna (komunikacja masowa i transport),
- gminy Oświęcim – strefa komunalna (zaopatrzenie części gminy w wodę i gaz),
- gminy Brzeszcze – strefa produkcyjna (rynek pracy w górnictwie),
- gminy Kęty – strefa usługowa (w tym szkolnictwo średnie), strefa produkcyjna (rynek pracy), strefa komunikacyjna (komunikacja masowa i transport), i komunalnej (zaopatrzenie części gminy w wodę i gaz a całej gminy w energię elektryczną).

1.2. Klimat.

Klimat tego obszaru kształtowany jest pod wpływem niżów i wyżów barycznych wędrujących najczęściej z zachodu przynoszących powietrze polarne – morskie i zmienność pogody (odwilże w zimie, zachmurzenie i opady w lecie).

Oprócz zjawisk cyrkulacyjnych na stosunki klimatyczne (szczególnie klimaty lokalne) mają wpływ wysokości bezwzględne, deniwelacje oraz urzeźbienie oraz pokrycie terenu, Wynikiem tego jest zróżnicowanie elementów klimatycznych zmieniających się w miarę wzrostu wysokości nad poziom morza i nad poziom lokalnych dolin. Według klasyfikacji Hessa obszar znajduje się w dolnej partii pietra klimatycznego „umiarkowanie ciepłego”, zawartego w przedziale od 250 do 420 m n.p.m., a charakteryzują go następujące parametry (dane z wielolecia ze stacji meteorologicznych):

- średnia temperatura roku 7-8°C (Wadowice – 7,7, Kęty - 7,8)
- roczna suma opadów 800 – 900 mm (Osiek - 863, Kęty 870)
- liczba dni z pokrywą śnieżną 65-105 (Osiek - 73)
- liczba dni bez przymrozków 170-154(Wadowice -155)
- liczba dni pogodnych 50-55
- liczba dni z mgłą 30-50 (Wadowice – 38)
- długość okresu wegetacyjnego 220 – 200 (Wadowice – 219)
- średnia prędkość wiatru 2,2-2,5 m/sek. (Wadowice – 2,0)
- przeważające kierunki wiatru płd. – zach. i zachodnie

W „Raportie o stanie środowiska w województwie małopolskim w roku 2002” jako najwyższe na terenie woj. małopolskiego podano ilość opad opadów w Koninkach 829 mm, na ilość opadów na terenie gminy Osiek może mieć wpływ pokrycie terenu – znaczna powierzchnia stawów – wpływające na lokalny mikroklimat.

1.3. Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia .

Krajobraz Osieka kształtują charakterystyczne wzgórza morenowe oraz liczne sztucznie zbudowane stawy rybne. Teren gminy charakteryzuje się bardzo niskim stopniem zalesienia.

Jej obszar położony jest w obrębie makroregionu fizyczno - geograficznego - Kotliny Oświęcimskiej, którą reprezentują tu mezoregiony Podgórze Wilamowickie i Dolina Górnej Wisły. Ta ostatnia zajmuje niewielki fragment zachodniej części gminy, a stanowi ją szeroka dolina rzeki Soły zaliczana w swym odcinku ujściowym do tego mezoregionu. Zasadniczy obszar gminy usytuowany jest na Podgórzu Wilamowickim, zwanym w tej części Wysoczyzną Osiecką.

Cechą krajobrazu Podgórza jest wysoczyzna lessowa o przebiegu na ogół równoleżnikowym, wyniesiona ok. 270 - 300 m n.p.m., rozcięta szeroką doliną rzeki Osieczanki na część północną i południową.

Północna część jest bardziej zróżnicowana pod względem wysokościowym i osiąga kulminację na wzniesieniu przy tzw. Granicy Polańskiej - 304,9 m n.p.m.. Część południowa składa się z szerokich spłaszczonych garbów, z których najwyższy osiąga wysokość 310 m n.p.m. na południowo - wschodnim skraju gminy.

Rzeźba terenu obu części jest dość urozmaicona (deniwelacje rzędu 40 m) - przecinane są one szeregiem znacznie wciętych wąwozów i dolinek o płaskim, często podmokłym dnie i krawędziach (porośniętych roślinnością) o wysokości od 1 do 6 m.

Mają one na ogół przebieg południkowy - zostały utworzone przez potoki stałe i okresowe - dopływy Osieczanki.

Partie grzbietowe wysoczyzny są lekko faliste o spadkach przeważnie poniżej 5%. Większe spadki w granicach 5 - 10% występują zwłaszcza w części północnej terenu oraz na całym obszarze na zboczach bezpośrednio przylegających do den dolin. Spadki powyżej 15% spotyka się sporadycznie - na krawędzi oddzielającej wysoczyznę od doliny Soły oraz w lejach źródłowych i krawędziach dolinek wciosowych. Dolina Soły o płaskim dnie (spadki poniżej 2%) leżąca 35 - 45 m poniżej wysoczyzny Podgórza, oddzielona jest od niej wyraźną krawędzią o średniej wysokości 25 m i południkowym przebiegu. W granicach gminy występuje terasa nadzalewowa Soły - rozcięta licznymi młynówkami i rowami zasilającymi duże, charakterystyczne dla gminy zespoły stawów rybnych. Najokazalsze z nich to Bonar Wielki (18 ha) oraz Bonar Mały (10 ha).

1.4. Ludność.

Ludność gminy liczy obecnie 7802 osób, z których 6457 zamieszkuje sołectwo Osiek, a 1345 sołectwo Głębowice. Obserwuje się tu przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn charakterystyczną dla gmin wiejskich. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 189,4 osób/km², jest on wyższy od średniej krajowej (123,5 osób/km²).

W od roku 1998 wykazuje ona cechy struktury stabilnej o tendencji wzrostowej widocznej w ciągu ostatnich pięciu lat. Po roku 1992 znacznie spadła liczba zawieranych małżeństw oraz przyrost naturalny. Wskaźnik liczby zawartych małżeństw na 1000 mieszkańców obniżył się z 8,1 w 1992r. do 5,5 w 1997 r., a przyrost naturalny z 11,04 ‰ do 8,4 ‰.

Okres ten charakteryzował się również spadkiem urodzeń.

Tabela 1	Stan ludności w latach 2000 – 2003*		
Rok	Razem w gminie	Sołectwo Osiek	Sołectwo Głębowice
2000	6400	6400	-
2001	6396	6396	-

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

2002	7775	6425	1350
2003	7802	6457	1345

*Opracowano na podstawie danych z Urzędu gminy Osiek.

Stan i struktura ludności wynika z jednej strony ze stanu i struktury ludności w okresach poprzednich, a z drugiej strony z realizacji zjawisk i procesów rozwoju demograficznego takich jak: dzietność, umieralność, migracje wewnętrzne i zagraniczne. Rzeczywisty przebieg tych zjawisk i procesów jest związany ze strukturą ludności oraz fluktuacją wyzów i niżów demograficznych, a także oddziaływaniem na nie innych czynników ekonomiczno-społecznych takich jak: ogólny stan zamożności, sytuacja na rynku pracy, ogólny stan zdrowia ludności i dostęp do opieki zdrowotnej, a także zmiany obyczajów w sferze rodzinnej wpływające na poziom dzietności i wiek matek rodzących dzieci.

2. Podstawowe funkcje gminy.

Początkowo procesy przeobrażania środowiska wiązały się z działalnością osiedleńczą i rolniczą. Na większą skalę zaczęto przeobrażać krajobraz i środowisko wraz z jej rozwojem gospodarczym. Gmina Osiek pełni rolę ośrodka mieszkalno usługowego, którego główną funkcją jest rolnictwo i obsługa ludności, natomiast uzupełniającą – mieszkalnictwo i drobna wytwórczość.

Podstawowy układ osadniczy gminy tworzą tereny ukształtowane wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Znaczna część zabudowy usytuowana jest wzdłuż dróg powiatowych nr 04 114 Osiek Górny – Osiek Dolny, oraz 04 271 relacji Gierałtowiec – Osiek. Pozostałymi zwartymi obszarami zainwestowania jest zabudowa: wzdłuż dróg powiatowych - relacji Osiek – Malec (tzw. „Karolina”) relacji Osiek – Witkowice – Kęty („Przyśnica” i „Czarny Las”), wzdłuż drogi wojewódzkiej Jawiszowice – Osiek – Przeciszów oraz w jej sąsiedztwie („Przecznica”), zabudowa w przysiółkach „Zabrzezinie”, „Włosień”, „Granica Polańska”. Pozostała zabudowa ma charakter rozproszony.

Warunki mieszkaniowe w gminie oceniane na podstawie wskaźników są dobre. Na terenie gminy Osiek występuje mieszany charakter zabudowy – jednorodzinna i zagrodowa z pojedynczymi obiektami usługowymi oraz centrum usługowym usytuowanym w centrum gminy 2448 gospodarstw domowych – 2016 w Osieku i 432 w Głębowicach.

2.1. Rolnictwo

Gospodarka rolna jest i pozostanie jedną z wiodących funkcji gminy decydującą o jej specyfice funkcjonalno – przestrzennej. Przestrzeń rolnicza gminy posiada szczególnie dobre warunki agroekologiczne. Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej według 100 punktowej skali IUNG Puławy wynosi 87,0 punktów, oznacza to „warunki bardzo korzystne”.

Produkcja rolna rozwija się w oparciu o gospodarstwa indywidualne, a także o wielkoobszarowe gospodarstwa spółdzielcze i państwowe. W większości gospodarstw produkcja ma niewyspecjalizowany charakter. Użytki rolne zajmują ok. 80% terenu gminy. Przeważają tu indywidualne gospodarstwa rolne (736 w tym 729 powyżej 1ha), tylko 5 indywidualnych gospodarstw rolnych ma powierzchnię powyżej 10 ha.

Istniejące warunki nie są w pełni wykorzystywane. Rolnictwo w Gminie charakteryzuje się niekorzystną strukturą obszarową indywidualnych gospodarstw rolnych i strukturą wiekową ich użytkowników (gospodarstwa o pow. do 2 ha – 60,8%, powyżej 5 ha – 6,2%, średnia pow. gospodarstwa – 2,6 ha).

Warunki agroekologiczne pozwoliły na utrzymanie tradycyjnych kierunków upraw roślinnych (produkcja o charakterze wszechstronnym z dominacją upraw zbóż oraz

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

okopowych – głównie ziemniaków), chowu trzody i hodowli bydła, a także stawowej hodowli ryb słodkowodnych.

Duże znaczenie mają rozległe obszarowo stawy rybne specjalizujące się w hodowli ryb typu karpioatego. Według informacji Małopolskiego Zarządu Wodnych Melioracji znajdują się tu 54 stawy o łącznej powierzchni 240,63 ha. Najokazalsze z nich to Bonar Wielki (18 ha) oraz Bonar Mały (10 ha).

Największy kompleks rozciąga się wzdłuż zachodniej granicy Gminy, mniejszy w części centralnej sołectwa Osiek („Żydowskie Miasto”, „Osiek Średni”), najmniejszy w rejonie południowo – wschodniej granicy sołectw Osiek i Głębowice oraz na południowo -wschodniej granicy Osieka z sołectwem Głębowice („Smietanówka”).

Produkcją rolną zajmują się „Ośrodek Hodowli Zarodowej spółka z o.o.” oraz Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Osieku i PGR w Głębowicach (produkcja trzody chlewnej, bydła i zbóż).

Obsługę ludności i zaopatrzenie rolnictwa prowadzi Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” prowadząca masarnię, ubojnię, magazyn pasz, magazyn materiałów budowlanych i Kółko Rolnicze posiadające park maszynowy i stację paliw.

Większość rolników posiada dodatkowe źródła utrzymania. Podstawowym źródłem utrzymania wielu osieckich rodzin jest zatrudnienie w górnictwie. Z uwagi na położenie geograficzne gminy bliskość Oświęcimia, Kęt jej mieszkańcy są również pracownikami zakładów przemysłowych tych miast.

2.2. Przemysł i drobna wytwórczość.

Największym obiektem przemysłowym gminy była nieczynna obecnie cegielnia prowadząca produkcję na bazie występujących tu surowców ilastych. Istniejący na tym terenie młyn gospodarczy też nie jest użytkowany. Na terenie Gminy przetwórnictwo mięsa i piekarnie.

Na terenie Gminy działa wiele podmiotów gospodarczych zajmujących się głównie handlem i usługami. Rozwój przemysłu i innych form produkcji nie związanych z rolnictwem musi być w gminie ograniczony ze względu na możliwość kolizji z preferowanymi funkcjami rolniczą i mieszkaniową oraz uwarunkowaniami związanymi z ochroną zasobów naturalnych, przede wszystkim wód powierzchniowych i podziemnych.

Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy przedstawia się następująco:

Tabela 2	Liczba bezrobotnych w gminie w I i II kwartale 2003*	
	kwartał I	kwartał II
ogółem	468	456
kobiety	251	258
bezrobotni w wieku 18 – 24 lata	209	211
z prawem do zasiłku	63	46

*Dane ogólnodostępne PUP Oświęcim.

W budynku Urzędu Gminy w Osieku siedzibę ma Urząd Pocztowy, Bank Spółdzielczy, redakcja lokalnej gazety „Echa Osieka”, Biblioteka Gminna i Towarzystwo Miłośników Osieka.

W Osieku działa również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Osieku i Głębowicach.

2.3. Oświata i wychowanie.

Placówki oświatowo – wychowawcze i oświatowe działające na terenie gminy to:

- przedszkola

Publiczne Przedszkole w Osieku

Publiczne Przedszkole w Głębowicach

Łączna liczba dzieci -175, liczba nauczycieli –14 osób, obsługa – 12 osób ,

- szkoły podstawowe

Szkoła Podstawowa nr 1 w Osieku, ul. Główna 123 ,

Szkoła Podstawowa nr 2 w Osieku, ul. Główna 450,

Szkoła Podstawowa w Głębowicach,

Łączna liczba uczniów 649, liczba nauczycieli –54 osób, obsługa – 24 osób

- szkoły ponadpodstawowe

Gimnazjum w Osieku ul. Główna 123;

Łączna liczba uczniów 381, liczba nauczycieli –27 osób, obsługa – 9 osób.

2.4. Zdrowie i opieka społeczna.

W zakresie opieki medycznej i społecznej mieszkańcy gminy mogą korzystać z następujących placówek:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej –Osiek ul. Starowiejska 175,
- Ośrodek Zdrowia w Głębowicach,
- Prywatna Praktyka Lekarska - Osiek ul. Słoneczna 52,
- Gabinet Stomatologiczny - Osiek ul. Karolina 26,
- Gabinet Stomatologiczny - Osiek ul. Kościelna 1.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku.

Usługi weterynaryjne świadczy „Prywatna lecznica dla zwierząt” – Osiek ul. Główna 92.

3. Infrastruktura techniczno inżynieryjna.

Warunki mieszkaniowe w gminie oceniane na podstawie wskaźników są dobre. Na terenie gminy Osiek występuje mieszany charakter zabudowy – jednorodzinna i zagrodowa z pojedynczymi obiektami usługowymi oraz centrum usługowym usytuowanym w centrum gminy 2448 gospodarstw domowych – 2016 w Osieku i 432 w Głębowicach. Budynki mieszkalne wyposażone są w ogrzewanie węglowe. Budynki użyteczności publicznej ogrzewane są gazem.

Gmina posiada praktycznie pełne wyposażenie w sieć wodociagową. Na jej terenie istnieje oczyszczalnia ścieków oddana do użytku w bieżącym roku. Ścieki gromadzone są na również w zbiornikach wybieralnych (szambach) i wywożone systemem zbiorowym do oczyszczalni ścieków w Osieku.

3.1. Gospodarka wodno - ściekowa .

3.1.1. Gospodarka wodna.

Obsługą kanalizacji i dostawą wody zajmuje się Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej z siedzibą w Osieku ul. Ceglana 2. Woda dostarczana jest przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i kanalizacji sp. z o.o. z Oświęcimia.

Głównym źródłem zasilania gminy jest wodociąg grupowy Grojec – Poręba – Osiek, który pobiera wodę z magistrali ϕ 800 a Grojcu. Stąd przy pomocy stacji pomp woda podnoszona jest do zbiorników wyrównawczych 2 x 500 m³ usytuowanych przy granicy na wzgórzu o rzędnej 298,50 m n p m , a następnie doprowadzana rurociągami do odbiorców. W ten sposób zaopatrywana jest większość obszaru Gminy– Osiek Dolny, Górny i Średni, Czarny Las, Żydowskie Miasto, Stara i Nowa Droga, Zaolszynie, Granica Polańska, Zabrzeżynie, Przecznicza, Hemplówka.

Drugim źródłem zasilania obszaru jest wodociąg komunalny sąsiedniej gminy Kęty. Z tego wodociągu woda dostarczana jest poprzez zbiorniki wyrównawcze i stację hydroforową w Malcu rurociągami do przysiółków Włosień, Rzepowskie i Karolina oraz południowej części Żydowskiego Miasta, korzystającego z sieci wodociągowej wsi Witkowiec.

Od 29.11.2002 gmina Osiek przejęła wodociąg od Spółki Wodnej Budowy Wodociągów Osiek. Na koniec roku 2003 długość sieci magistralnej wynosiła 0,8 km, a sieci rozdzielczej 57,9 km - do sieci wodociągowej podłączono 91% posesji z terenu gminy. W roku 2003 przyrost sieci rozdzielczej wyniósł 1,6 km .

3.1.2. Gospodarka ściekowa - oczyszczalnia ścieków.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków należy do podstawowych zadań z zakresu ochrony środowiska realizowanych w ramach rozwoju systemów inżynierskich w obszarze Gminy.

W latach ubiegłych na terenie Osiek funkcjonowały głównie oczyszczalnie zlokalizowane w centrum gminy przy obiektach użyteczności publicznej i handlowo – usługowych. Ścieki bytowo – gospodarcze odprowadzane były do przydomowych osadników lub bezpośrednio do gruntu i wód powierzchniowych.

W latach 2002 – 2003 gmina realizowała inwestycję pn. „Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją sanitarną. – etap I” – zakończoną 31.12.2003r. Sieć kanalizacyjna na jej terenie ma długość 21 km - obecnie podłączono jest do niej 22% posesji z terenu Gminy. Docelowo z systemów kanalizacji zbiorczej powinno korzystać z terenu sołectwa Osiek 6 105 mieszkańców, a z terenu sołectwa Głębowice 1 350 mieszkańców.

Planuje się budowę sieci kanalizacyjnej:

- w latach 2006 – 2010 o długości 40,8 km - Osiek - 21,3 km, Głębowice – 19,5 km
- w latach 2011 – 2015 o długości 14,7 km - Osiek

Z indywidualnych oczyszczalni ścieków korzystać będzie 320 mieszkańców z terenu sołectwa Osiek. Odbiornikiem ścieków z terenu sołectwa Osiek jest rzeka Soła, a z terenu sołectwa Głębowice Buchorz należący do zlewni Wisły.

Od stycznia 2004 roku działa mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia z podwyższonym usuwaniem biogenów Oczyszczalnia Ścieków w Osieku przy ul. Ceglanej 2. Gmina Osiek w latach 2002, 2003 realizowała inwestycję „Budowa oczyszczalni ścieków wraz z kanalizacją sanitarną. – etap I, zakończoną 30.12.2003 roku.

W I etapie przepustowość oczyszczalni wynosi 444 m³/dobę – docelowo 760 m³/dobę.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Oczyszczalnia pracuje w oparciu o reaktor biologiczny typu SBR, wykorzystujący metodę osadu czynnego, z biologicznym zastosowaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX. Reaktory typu SBR, pracują w układzie periodycznym, a każda przejęta partia ścieków przechodzi w nich stopniowo poszczególne fazy oczyszczania, łącznie z końcowym procesem klarowania ścieków.

Ścieki surowe dostarczane do oczyszczalni dopływają kanalizacją sanitarną lub dowożone są do oczyszczalni taborem asenizacyjnym. Ścieki do kanalizacji sanitarnej dopływają grawitacyjnie, poprzez oczyszczalnię mechaniczną, do pompowni ścieków surowych ogólnych. Natomiast ścieki surowe „zrzucające” poprzez punkt zlewny, gdzie badane są ich parametry.

Z uwagi na lokalizację oczyszczalni w strefie ujęć wodnych zainstalowano urządzenie do dozowania PIX - u. Wydzielone ze ścieków skratki wywożone są na składowisko w Kętach.

Osady ustabilizowane przeznaczone są do dalszego przyrodniczego wykorzystania.

Tabela 3		Ładunki zanieczyszczeń w ściekach z oczyszczalni w Osieku (etap I)*		
Lp.	Wskaźniki	Jednostka	W ściekach odpływających	W ściekach oczyszczonych
	BZT ₅	mg O ₂ /l	477,0	25,0
	ChZT	mg O ₂ /l	926,1	125,0
	Zawiesina ogólna	mg/l	452,0	35,0
	N og	mg/l	98,9	15,0
	P og	mg/l	14,6	2,0

*Opracowano na podstawie informacji z Urzędu gminy w Osieku

Ilość osadów powstających na oczyszczalni 0,212 t s. m./dobę o uwodnieniu 65%. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest Soła.

3.2. Zaopatrzenie w gaz.

Na terenie gminy dystrybucję gazu prowadzi Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie o/Zakład Gazowniczy „ROW” w Świerklanach Rozdzielnia Gazu Oświęcim.

Obszar gminy w całości wyposażony jest w sieć gazową średnioprężną o łącznej długości 62,0 km. Sieć tę realizowano w latach siedemdziesiątych, a w poszczególnych przysiółkach w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Źródłem zasilania jest gazociąg wysokociśnieniowy relacji Oświęcim – Kęty – Andrychów – Wadowice. W oparciu o wymieniony rurociąg działają stacje gazowe redukcyjno – pomiarowe I stopnia w Grojcu (gm. Oświęcim) oraz w Bielanach, Nowej Wsi i Kętach (gm. Kęty), poprzez które dostarczany jest gaz średniociśnieniowy do poszczególnych odbiorców także w Gminie Osiek.

Niektóre obszary peryferyjne korzystają z sieci gazowej sąsiednich gmin: Granica Polańska z gminy Polanka Wielka, Zaolszynie, Włosień, Rzepowskie i część Żydowskiego Miasta - z gminy Kęty.

Gazem ogrzewane są tylko Urząd Gminy, szkoły podstawowe z terenu sołectwa Osiek, budynek komunalny przy ul. Karolina 3 i ul. Głównej 92 w Osieku. Ponadto zbudowania Oczyszczalni ścieków w Osieku ogrzewane są gazem płynnym.

3.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną.

Urządzenia zasilane energią elektryczną są źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego. Pola przez nie wytwarzane nakładają się na pola naturalne istniejące w środowisku mają wpływ na bytowanie człowieka.

Na terenie gminy istnieją linie napowietrzne o napięciu 220 kV, 110 kV i n/n-0,4 kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Przez omawiany teren biegną magistralne linie wysokich napięć dwutorowa linia 110 kV relacji stacja 220/110 kV Poręba Wielka (gmina Oświęcim) – GPZ Wadowice i jednotorowa linia 220 kV relacji Bujaków (gmina Porąbka) – Byczyna (Jaworzno).

Zasilanie gminy w energię elektryczną następuje z dwóch stacji elektroenergetycznych – (GPZ) 110/15 kV w Oświęcimiu – Zasolu i 110/30/15/6 kV w Kętach za pomocą napowietrznych linii średniego napięcia 15 kV i 30 stacji transformatorowych 15/0,4 kV (26 stacji zlokalizowanych jest na terenie gminy). W latach ubiegłych dokonano remontu i przebudowy linii średniego napięcia oraz zrealizowano 4 stacje transformatorowe. Istnieje możliwość zasilania z GPZ Zator, poprzez linię 15 kV eksploatowaną przez ZE Wadowice.

Wokół źródeł pól elektromagnetycznych (m. in. linii przesyłowych i stacji elektroenergetycznych) tworzy się w razie potrzeby obszary ograniczonego użytkowania:

- maksymalna szerokość strefy ochronnej linii 220 kV – 46 m,
- minimalna szerokość strefy ochronnej linii 220 kV – 30 m,
- maksymalna szerokość strefy ochronnej linii 110 kV – 24 m,
- minimalna szerokość strefy ochronnej linii 110 kV – 18 m,

3.4. Ciepłownictwo.

Na terenie gminy brak centralnych źródeł ciepła. Budynki mieszkalne ogrzewane są głównie węglem kamiennym. Istnieje możliwość ogrzewania gazowego jednak ze względów ekonomicznych gazem ogrzewane są tylko Urząd Gminy, szkoły podstawowe z terenu sołectwa Osiek, budynek komunalny przy ul. Karolina 3 i ul. Główniej 92 w Osieku. Ponadto zbudowania Oczyszczalni ścieków w Osieku ogrzewane są gazem płynnym.

3.5. Telekomunikacja.

Rozwój telefonii przewodowej i bezprzewodowej zalicza się do jednego z celów strategicznych Gminy.

W latach 1993 -1995 rozbudowano istniejącą sieć telekomunikacyjną która poprzez centralę telefoniczną PC-1000 zapewnia usługi łączności. W 1997 r. liczba abonentów wynosiła 988 (w 1993 r. - 354). Planowana jest dalsza rozbudowa sieci i wymiany centrali telefonicznej.

3.6. Gospodarka odpadami

Powstawanie odpadów komunalnych jest związane z bytowaniem mieszkańców Gminy. Odpady komunalne są także wynikiem funkcjonowania m.in. placówek usługowych, handlowych, oświatowych oraz związane są z usługami komunalnymi, tj. utrzymaniem terenów zielonych i zachowaniem czystości w Gminie.

Zbiórką odpadów komunalnych z terenu Gminy zajmuje się firma „KOMAX” sp. z o.o. mająca siedzibę w Kętach ul. Mickiewicza 6. Jak wynika z danych firma ta w latach 2002, 2003 zebrała i usunęła z terenu omawianej Gminy następujące ilości odpadów komunalnych

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Ogólna ilość odebranych odpadów z terenu Gminy 186,9 Mg (zdeponowane na składowisku w Kętach). Zebrano również 82,9 Mg odpadów segregowanych (poddane w całości recyklingowi) w tym : papier (0,8 Mg) szkło (77,6 Mg) tworzywa sztuczne (4,5 Mg).

Uchwałą Rady Gminy z dnia 29 marca 1997 roku ustalono wprowadzenie planowej gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Osiek - od roku 1998 program ten jest realizowany. Gmina Osiek jest współwłaścicielem składowiska odpadów komunalnych w Kętach – udziały 9,22%. Wyznaczone zostały również miejsca składowania gruzu budowlanego i mas ziemnych.

W ramach udzielonych koncesji wyznaczone firmy odbierają od mieszkańców Gminy odpady komunalne i wielkogabarytowe. Selektywnie gromadzone i odbierane na koszt Gminy są szkło, makulatura, tworzywa sztuczne.

Prawie wszystkie gospodarstwa wyposażone są w pojemniki na odpady niesegregowane, ponadto przy instytucjach znajdują się kontenery na tego typu odpady. System selektywnej zbiórki odpadów powiązany jest z ustawiczną kampanią ekologiczno-edukacyjną wśród mieszkańców Gminy. W ramach likwidacji zagrożeń spowodowanych niezgodnym z wymogami ochrony środowiska składowaniem odpadów przeprowadzana jest likwidacja tzw. „dzikich wysypisk”.

Opracowana prognoza dla Gminy Osiek w zakresie wytwarzania odpadów komunalnych zakłada stały kilkuprocentowy wzrost większości strumieni odpadów komunalnych. Gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona obecnie na terenie Gminy Osiek nie uwzględnia ograniczenia kierowania na składowisko odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (należą do nich: odpady kuchenne, zielone, papier i karton nieopakowaniowy oraz opakowania papierowe), oraz selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych. Jedynie odpady azbestowe zbierane są selektywnie, przy dofinansowaniu ze strony Gminy. Ze względu na to, że odpady niebezpieczne stanowią szczególne zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska, gospodarka nimi wymaga szczególnej kontroli.

3.7. Komunikacja

Przez teren gminy nie przebiegają trasy kolei, jednak istniejąca sieć dróg zapewnia dobre połączenie z ośrodkami subregionalnymi (Oświęcimiem, Kętami, Wadowicami, Andrychowem), oraz regionalnymi (z Krakowem).

Sieć drogową na terenie gminy tworzą ogólnodostępne drogi publiczne

- drogi wojewódzkie relacji:
 - 948 Oświęcim – Kęty (G),
 - 949 Jawiszowice – Osiek – Przeciszów (G),
- drogi powiatowe relacji:
 - 04 114 Osiek Górny – Osiek Dolny (Z),
 - 04 116 Osiek – Witkowice – Kęty (Z),
 - 04 118 Osiek – Malec – Nowa Wieś (Z),
 - 04 119 Osiek (Włosień) – Malec,
 - 04 121 Jawiszowice – Bielany – Osiek – Malec (Z),
 - 04 271 Gierałtowice – Osiek (Z),
- drogi gminne.

Zarządcami dróg, do których należą obowiązki związane z zakresem planowania, budowy, modernizacji utrzymania i ich ochrony są:

- dróg wojewódzkich – zarząd województwa,
- dróg powiatowych – zarząd powiatu,
- dróg gminnych – zarząd gminy.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Przez omawiany teren przebiega 18 km dróg powiatowych, 5 km dróg wojewódzkich oraz 25 km dróg gminnych.

Układ drogowo – uliczny w gminie Osiek jest ze względu na parametry techniczne i stan dróg niezadawalający. Dodatkowym problemem jest przebieg głównych ciągów tranzytowych przez centrum Gminy, powodujące niekorzystne oddziaływanie ruchu drogowego na otoczenie.

I. ŚRODOWISKO NATURALNE.

1. Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia .

Krajobraz Osieka kształtują charakterystyczne wzgórza morenowe oraz liczne sztucznie zbudowane stawy rybne. Teren gminy charakteryzuje się bardzo niskim stopniem zalesienia. Jej obszar położony jest w obrębie makroregionu fizyczno - geograficznego - Kotliny Oświęcimskiej, którą reprezentują tu mezoregiony Podgórze Wilamowickie i Dolina Górnej Wisły. Ta ostatnia zajmuje niewielki fragment zachodniej części gminy, a stanowi ją szeroka dolina rzeki Soły zaliczana w swym odcinku ujściowym do tego mezoregionu. Zasadniczy obszar gminy usytuowany jest na Podgórzu Wilamowickim, zwanym w tej części Wysoczyzną Osiecką.

Cechą krajobrazu Podgórza jest wysoczyzna lessowa o przebiegu na ogół równoleżnikowym, wyniesiona ok. 270 - 300 m n.p.m., rozcięta szeroką doliną rzeki Osieczanki na część północną i południową. Północna część jest bardziej zróżnicowana pod względem wysokościowym i osiąga kulminację na wzniesieniu przy tzw. Granicy Polańskiej - 304,9 m n.p.m.. Część południowa składa się z szerokich spłaszczonych garbów, z których najwyższy osiąga wysokość 310 m n.p.m. na południowo - wschodnim skraju gminy. Rzeźba terenu obu części jest dość urozmaicona (deniwelacje rzędu 40 m) - poprzecinane są one szeregiem znacznie wciętych wąwozów i dolinek o płaskim, często podmokłym dnie i krawędziach (porośniętych roślinnością) o wysokości od 1 do 6 m. Mają one na ogół przebieg południkowy - zostały utworzone przez potoki stałe i okresowe - dopływy Osieczanki.

Partie grzbietowe wysoczyzny są lekko faliste o spadkach przeważnie poniżej 5%. Większe spadki w granicach 5 - 10% występują zwłaszcza w części północnej terenu oraz na całym obszarze na zboczach bezpośrednio przylegających do den dolin. Spadki powyżej 15% spotyka się sporadycznie - na krawędzi oddzielającej wysoczyznę od doliny Soły oraz w lejach źródłowych i krawędziach dolinek wciosowych. Dolina Soły o płaskim dnie (spadki poniżej 2%) leżąca 35 - 45 m poniżej wysoczyzny Podgórza, oddzielona jest od niej wyraźną krawędzią o średniej wysokości 25 m i południkowym przebiegu. W granicach gminy występuje terasa nadzalewowa Soły - rozcięta licznymi młynówkami i rowami zasilającymi duże, charakterystyczne dla Gminy zespoły stawów rybnych. Najokazalsze z nich to Bonar Wielki (18 ha) oraz Bonar Mały (10 ha).

2. Geologia.

Analizowany teren położony jest w obrębie Zapadliska Śląsko - Krakowskiego, którego podłoże krystaliczne leży na głębokości ok. 1800 m. Na serii krystalicznej zalegają skały osadowe dewońskie i karbońskie (ok. 900 - 1800 m) a nad nimi znajdują się utwory trzeciorzędowe wykształcone w postaci mioceńskich ilów z ławicami piasków, gipsów i soli o miąższości do 870 m.

Omówione starsze podłoże okryte jest czwartorzędowymi pokrywami zwiertelinowymi, utworami aluwialnymi (osadami rzecznyymi) i przede wszystkim osadami eolicznymi (lessami). Lessy zostały osadzone w plejstocenie warstwą o zmiennej miąższości od 30 do 0,5 m. Występują tu lessy warstwowe z wtrąceniami piasku drobno i gruboziarnistego, lessy smugowane, które osadziły się w środowisku wilgotnym oraz lessy typowe.

Utwory aluwialne przeważnie żwirowo - piaszczyste wypełniają dna doliny Soły oraz większych potoków w gminie. Osady denne mniejszych dolin i wąwozów to materiał różnorodny pochodzenia zmywowego i akumulacyjnego. Ze zróżnicowaną budową geologiczną wiążą się także surowce mineralne, zwłaszcza surowce skalne.

2.1. Surowce mineralne.

Bogate złoża kruszywa naturalnego występują w dolinie Soły (głównie poza granicami gminy). W Osieku na krawędzi oddzielającej wysoczyznę od doliny Soły zasoby surowców ilastych – itów i glin czwartorzędowych, iłotupków – udokumentowanych w złożu „Osiek” (w większości wyeksploatowane). Na ich bazie działała tu od roku 1890 obecnie nieczynna cegielnia – eksploatacji zaniechano w latach 1990 – 91.. Miąższość warstwy eksploatacyjnej przydatnej do wyrobu cegły pełnej wynosi ok. 15 m, a jej udokumentowane zasoby 237 tys. m³ (według stanu z roku 1996), grubość nadkładu nie przekracza 0,5 m. Jakość glin czwartorzędowych jest słaba, głównie ze względu na niską kurczliwość wysychania ok. 5,2%.

W głębokim podłożu zalegają pokłady, węgla kamiennego z okresu karbońskiego związane z Górnośląskim Zagłębiem Węglowym. Zasoby węgla kamiennego udokumentowane w złożu „Oświęcim - Polanka Wielka” zlokalizowane są w większości poza obszarem gminy – zasoby całkowite złoża 2086237tys. ton

2.2. Gleby.

Gleby na terenie omawianej gminy charakteryzuje duża różnorodność, co związane jest z budową geologiczną terenu. Na omawianym obszarze występują gleby terenów równinnych, nizinnych i wyżynnych. Ma to przede wszystkim związek z budową geologiczną, warunkami klimatycznymi, stosunkami wodnymi.

Są to:

- gleby bielicowe i pseudobielicowe utworzone z utworów lessowych - dominujące na całym obszarze,
- gleby brunatne wylugowane utworzone z lessów - na zboczach o ekspozycjach południowych,
- mady głównie brunatne utworzone z osadów aluwialnych , bardzo urodzajne - w dnach większych dolin,
- gleby brunatne namyte oraz gleby glejowe wykształcone pod wpływem nadmiernego uwilgotnienia - w płaskodennych dolinkach bocznych i obniżeniach terenowych.

Pod względem przydatności rolniczej są to przede wszystkim grunty orne klas:

- III a - kompleks pszenno-dobry, zbożowo – pastewny mocny, i żytni bardzo dobry,
- III b - kompleks pszenno-dobry, żytni – bardzo dobry i zbożowo pastewny mocny,
- IV a – żytni bardzo dobry, żytni dobry i zbożowo – pastewny mocny,
- IV b – żytni dobry, żytni słaby, zbożowo pastewny słaby,

Użytki zielone klas II, III, IV. Niższe klasy występują tu sporadycznie (2,7% ogółu użytków rolnych). Gleby II – III klasy bonitacji zajmują 51,3% użytków rolnych, a łącznie z glebami klasy IV- aż 95,8% użytków. Przeważają tu bardzo dobre kompleksy przydatności gleb - przede wszystkim kompleks „2” – pszenno-dobry (77,5% powierzchni gruntów ornych) i kompleks „8” – zbożowo – pastewny mocny (18% gruntów ornych), a w użytkach zielonych – kompleks „2z” – średni (89,1% użytków zielonych).

3. Hydrografia.

3.1. Wody powierzchniowe.

Około 89% obszaru gminy odwadniają rzeki i potoki należące do zlewni II rzędu rzeki Soły, a pozostałą część dopływy rzek Włosienica i Bachórz, które zaliczone są do tzw. częściowej zlewni rzeki Wisły.

Dział wodny między obu zlewniami przebiega przez północny skraj gminy z południowego wschodu na północny zachód. Do Soły z obszaru gminy wpływają:

- **Osieczanka** (Potok Osiecki), która wraz z dopływem Witkówka (Potok Grodziecki) bierze początek poza granicami gminy i przepływa przez jej środek szeroką płaskodenną, częściowo podmokłą doliną. Do Osieczanki wpływają prostopadle liczne potoki prawo i lewobrzeżne, które wraz z nią odwadniają przeważający obszar gminy.
- **Macocha**, która wraz z Potokiem Maleckim płynie zachodnim skrajem gminy i zasila liczne tu stawy rybne.

Z północnego obszaru gminy, należącego do zlewni częściowej Wisły, wypływają w kierunku północnym niewielkie cieki będące dopływami wymienionych Bachórze i Włosienicy.

Wszystkie cieki wodne posiadają na tym obszarze system zasilania głównie powierzchniowy deszczowo - śnieżno - gruntowy. W okresach suchych cieki zasilane są w większości przez wody gruntowe, w pozostałych przez wody roztopowe wiosną i opadowe w lecie. Niżówki występują w okresach jesienno-zimowych, wezbrania wiosną - roztopowe i latem po nawalnych burzach.

3.1.1. Stawy rybne

Cechą charakterystyczną obszaru jest wykorzystanie wód powierzchniowych dla potrzeb stawów rybnych. Według informacji Małopolskiego Zarządu Melioracji Wodnych znajdują się tu 54 stawy o łącznej powierzchni 240,63 ha. Najokazalsze z nich to Bonar Wielki oraz Bonar Mały.

Duże znaczenie ma kompleks stawów „Włosień” o pow. zalewu 73,41 ha zasilane wodami Młynówki Czarnieckiej Górnej i potoku Maleckiego.

Stawy towarowe należące do tego kompleksu to

- „Oskar” –pow. 17,61 ha,
- „Ogrodziec”- pow. 9,34 ha,
- „Łączny” –pow. 8,23 ha
- „Tafel” – pow. 18,71 ha
- „Grązowiec” – pow. 15,62 ha
- „Rudno” – pow. 6,16 ha

Ponadto w jego skład wchodzi Ogrzewalnik, Tarliska, Magazyny, Zimochy. Podstawowym odbiornikiem wody ze stawów jest potok Macocha.

Na terenie sołectwa Głębowice zlokalizowany jest niewielki kompleks stawów „Śmietanówka” o pow. całkowitej 1,96 ha.

3.1.2. Urządzenia melioracyjne.

Na stosunki wodne na terenie gminy mają wpływ następujące urządzenia melioracji szczegółowych:

TABELA	WYKAZ URZĄDZEŃ MELIORACJI SZCZEGÓŁOWYCH NA TERENIE GMINY OSIEK	
NAZWA ROWU	DŁ/MB	UWAGI
Taskierka	600	
Marszałkówaa	1 100	
Czarny Las	450	
Biesa	1 000	
Dwór	150	
Czarne Stawki	200	
Kozłówka	1 320	
Kozłówka -Boczny	80	
Paluchówka	1 000	

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Kłęczarówka	1 100	
Lince	1 300	
Karoliny RC-1	1 700	
Karoliny -1 RC-2	100	
Karoliny - 2 RC-3	100	
Karoliny -3 RC-4	150	
Karoliny 4 RC-5	100	
Karoliny -5 RC-6	200	
Piekarnia	200	
Żydowskie Miasto	217	
Kramarczyk	120	
Kramarczykówka R- D1	1 400	
Ulica R-2	1 500	
Zamkowy R-1	330	
Jakiełka R-E	670	17mb - ruociąg

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Jakiełka – Boczny R-E1	90	
Granicznik R-2	500	
Lurancówka	840	
Biziorek	500	
Domasikówka R-F	1 120	
Ogórkówka	600	
Potok Stary-1	1 000	
Potok Stary-2	1 190	
Jakiełka Teofil	500	
Pilarzówka	1 100	
Kościelnik 1	820	
Kościelnik -2	300	
Kościelnik -3	300	
Jurczykówka	350	

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Wydarta	690	
Ogrody	1 840	
Browarnik R-B	1 090	66 mb -rurociąg
Browarnik -1	430	
Browarnik -2	300	
Browarnik 3	390	
Browarnik -4	220	
Browarnik- 5	220	
Browarnik -6	350	
Browarnik -7	660	
Klisia	400	
Wojtalówka	500	

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Ogółem	31 387
--------	--------

Wyżej wymienione urządzenia drenują 1 861 ha, długość rowków czołowych wynosi 2 300 mb.

Melioracje wodne obejmują zabiegi zmierzające zarówno do nawodnienia, jak i drenażu gleb. Prawidłowe ich użytkowanie nie powinno zubażać zasobów wodnych. Nieumiejętnie prowadzone zabiegi melioracyjne mogą być przyczyną ubytków płytkich wód podziemnych.

3.2. Wody podziemne.

W granicach Gminy występują duże zasoby wód podziemnych na jej zachodnim skraju, na pozostałym obszarze – zasoby wód powierzchniowych i podziemnych o niewielkiej wydajności.

W można tu wyróżnić dwa poziomy wodonośne związane z utworami czwartorzędowymi:

- zbiornik w utworach budujących wierzchoinę Podgórze Wilamowickiego,
- zbiornik w najmłodszych utworach sedymentacji rzecznej doliny Soły i jej większych dopływów.

W partiach wierzchowinowych swobodne lub napięte lustro wody znajduje się przeważnie na głębokościach 5 - 25 m ppt prawdopodobnie w piaskach i żwirach występujących pod lessami.

Na obszarze dolin rzecznych w Osieku wody gruntowe występują na poziomie od 0,5 do 2,0 m i ulegają okresowym wahaniom w zależności od poziomu wody w ciekach. Warstwą wodonośną są tu głównie mady oraz muły piaszczyste. W okresach intensywnych opadów lub roztopów - woda może występować blisko powierzchni.

Na obszarze terasy nadzalewowej Soły swobodne lub napięte lustro wody stwierdzono przeważnie na głębokości 2,0 - 3,5 m ppt, lokalnie płycej niż 2,0 m ppt. Warstwą wodonośną są tu żwiry i piaski zalegające pod mułami. Modułowa (średnia zasobność) tego zbiornika osiąga 276 m³/km²/dobę, a zasoby dyspozycyjne -193 m³/km²/dobę. Jest to „Użytkowy Poziom Wód Podziemnych Doliny rzeki Soły -Q III” obejmujący dno doliny oraz ujściowe odcinki jej dopływów.

4. Szata roślinna.

Według przyrodniczo - leśnej regionalizacji Polski obszar gminy zaliczony został do następujących jednostek:

- Kraina - VI, Małopolska
- Dzielnica - 7 - Wyżyny i Pogórza Śląskiego
- Mezoregion -7b - Kotliny Oświęcimskiej

W występującym tu piętrze pogórza i kotlin naturalnym zbiorowiskiem leśnym jest grąd właściwy (zespoły dębowo - grabowe) a w sąsiedztwie koryt rzecznych - olsy jesionowe (lasy łąkowe olchowo -jesionowe).

Odpowiednikami łąkowym siedlisk leśnych są łąki świeże albo gradowe o korzystnym składzie gatunkowym użytkowane jako łąki kośne i pastwiska.

Wymienione zbiorowiska roślinne zostały w wyniku wieloletniego rozwoju gospodarczego znacznie zmienione, co doprowadziło do wykształcenia charakterystycznych dla terenów zagospodarowanych i zainwestowanych sztucznych i wtórnych zbiorowisk nieleśnych:

- sztuczne zbiorowiska upraw polowych wraz z towarzyszącymi im specyficznymi zbiorowiskami chwastów,
- sztuczne zbiorowiska terenów zieleni urządzonej: ogrodów przydomowych, parków, terenów sportowych itp. osobną grupę stanowią tu park dworski oraz zadrzewienia i grupy starych drzew towarzyszące dawnym obiektom folwarcznym,
- zbiorowiska roślinności ruderalnej towarzyszącej zabudowie, szlakom komunikacyjnym, urządzeniom infrastruktury i nieużytkom,
- półnaturalne zbiorowiska łąk wilgotnych i świeżych z fragmentami zbiorowisk szuwarowych na terenach podmokłych, pozostające w stałym użytkowaniu kosno - pastwiskowym,
- silnie przekształcone fragmenty wstępnych stadiów sukcesyjnych naturalnych
- zbiorowisk wodnych na terenach stawów rybnych.

4.1. Lasy.

Lasy stanowią niezbędny, jeśli nie główny czynnik równowagi ekologicznej i siedlisko większości dzikich gatunków roślin i zwierząt. Od utrzymania integralności stanu lasów i jego poprawy zależy zachowanie zasobów wody, walorów przestrzeni produkcyjnej i krajobrazu oraz możliwości wypełniania przez nie funkcji rekreacyjno-zdrowotnych.

Zgodnie z II Polityką Ekologiczną Państwa cele prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej to:

- zachowanie lasów i korzystnego ich wpływu na warunki życia ludzi oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrona lasów, zwłaszcza tych lasów i ekosystemów leśnych, które stanowią naturalne fragmenty rodzimej przyrody i lasów szczególnie cennych ze względu na: zachowanie różnorodności przyrodniczej, zachowanie leśnych zasobów genetycznych, zachowanie walorów krajobrazowych, ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie i uszkodzenie, ochronę wód powierzchniowych i głębinowych, potrzeby naukowe,
- produkcja, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz innych surowców i produktów.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

W zachowanych zbiorowiskach leśnych (lesistość gminy wynosi zaledwie - 7,9%) występujących fragmentarycznie w północnej, południowej i zachodniej części gminy wyróżnia się następujące typy siedliskowe lasów:

- las świeży (ok. 75% pow. zalesionej)
- ols jesionowy (ok. 24% pow. zalesionej).

W drzewostanach przeważają: dąb, modrzew, sosna, świerk, jawor, brzoza. W dolinach rzek i potoków w skład drzewostanów wchodzi głównie olchy i jesiony z domieszkami wyżej wymienionych gatunków .

Podobny drzewostan występuje tu zarówno w lasach państwowych jak i prywatnych. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie gminy Osiek wynosi 342 ha.

4.2. Tereny zieleni urządzonej

Zieleń urządzona - są to obszary różnej wielkości i rangi stworzone przez człowieka. Na terenie gminy Osiek należą do nich: zieleńce, cmentarze, ogródki przydomowe, zieleń obiektów sportowych, z zieleń izolacyjna zieleń przyuliczna.

Znaczenie tych obszarów jest wielorakie. Tereny zieleni urządzonej kształtują warunki przestrzenne i zdrowotne życia w gminie, modyfikują klimat lokalny, wpływają na walory estetyczne krajobrazu, są miejscem wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców. Stara, zabytkowa zieleń, kształtowana wraz z rozwojem gminy posiada - wraz z architekturą, której towarzyszy - walor historyczny. Na strukturę terenów zieleni urządzonej składają się przede wszystkim drzewa i krzewy, sadzone pojedynczo lub w grupach, uzupełnione różankami i klombami barwnie kwitnących bylin i roślin jednorocznych.

Zieleń przydomowa, w przeważającej części młoda, kształtowana z reguły przypadkowo nie odznacza się tak wysokimi walorami, stanowi jednak ważny element w strukturze przyrodniczej gminy.

4.3. Obszary i obiekty przyrodnicze chronione prawem.

Jedynymi obiektami chronionymi na podstawie ustawy o ochronie przyrody (prócz bytujących gatunków flory i fauny objętych ochroną gatunkową) są w gminie Osiek - pomniki przyrody.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela 1	Pomniki przyrody na terenie gminy Osiek					
Nr rejestru Wojewódzkiego. Konservatora Przyrody	Rodzaj pomnika przyrody	Lokalizacja	Pierśnica (cm)	Wysokość (m)	Wiek (lata)	Rok ustanowienia pomnika
506	Dąb szypułkowy	w południowo - zach. części parku przypałacowego	640	15	350	1996
507	Grupa 2-ch dębów	w parku - obok mostku na pot. Młynówka	350 365	20	150	1996
508	Lipa drobnolistna	w zach. części parku - obok ogrodzenia	380	30	200	1996
509	Dąb szypułkowy	w części centralnej parku, w otoczeniu dębów czerwonych	550	25	300	1996
510	Dąb szypułkowy	W parku - w części pd. - zach., obok stawu	410	20	200	1996
511	Grupa 2-ch drzew: - tulipanowiec amerykański, platan klonolistny	w parku - na północ od boiska sportowego	365 280	30 25	250 250	1996
512	Dąb szypułkowy	w parku - na nasypie ziemnym, na zachód od boiska sportowego	460	25	250	1996
513	Dąb szypułkowy	w parku - w części południowej w narożniku ogrodzenia	390	25	200	1996
514	Grupa 3-ch dębów	w parku - we wschodniej części, na skraju zadrzewionej skarpy	390 445	25	200	1996
515	Grupa 4-ch dębów	na prawym brzegu potoku Młynówka, przy drodce do cegielni	380- 485	25	200	1996

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela 1	Pomniki przyrody na terenie gminy Osiek					
Nr rejestru Wojewódzkiego. Konservatora Przyrody	Rodzaj pomnika przyrody	Lokalizacja	Pierśnica (cm)	Wysokość (m)	Wiek (lata)	Rok ustanowienia pomnika
516	Grupa 6-ciu drzew: 4 dęby 2 lipy	wokół drewnianego kościoła na terenie Parafii Rzymsko-Katolickiej w Osieku	340-555 310,345	25-30 25	150- 250 150	1996

Poza wyżej wymienionymi, niektóre obszary w gminie chronione są na podstawie innych przepisów szczególnych:

- lasy o pow. 65,64 ha stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Andrychów - uznane za ochronne (wodochronne, uszkodzone na skutek działalności przemysłu) Zarządzeniem nr 240 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 8.11.1995 r. (na podstawie ustawy o lasach),
- grunty rolne o najwyższym i wysokim stopniu ochrony (II - IV klas bonitacyjnych) o łącznej powierzchni ok. 2000 ha (na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych),
- obszar na zachodnim skraju gminy ustalony jako „zewnątrzny teren ochrony pośredniej” na podstawie Decyzji Starosty Oświęcimskiego z dnia 5.08.1999r.(znak SOS-6210/31/99) w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody „Zasole” dla Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Oświęcimiu.

4.4. Rola obszaru w ponadlokalnych systemach przyrodniczych

Brak w gminie dużych obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody, nie pomniejsza znaczenia tego terenu w zachowaniu walorów ilościowych i jakościowych ponadlokalnych wielkich jednostek przyrodniczych, jakimi są korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym związany z doliną rzeki Soły mającym zapewnić łączność i możliwość migracji różnych organizmów pomiędzy obszarami węzłowymi Beskidu Małego (na południu), a doliną Wisły (na północy),

Odcinki doliny potoku Osieczanka z dopływami, przebiegające przez centralną część gminy, odgrywają także ważną rolę w utrzymaniu przestrzennej ciągłości obszarów

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

aktywnych biologicznie położonych na zachodzie (Podgórze Wilamowickie) i wschodzie (Dolina Skawy), zapewniając migrację gatunków na kierunku równoleżnikowym.

Znaczenie korytarzy Jest również istotne dla zasilania środowiska biotycznego zubożałych, niżej położonych i gęściej zaludnionych terenów Kotliny Oświęcimskiej.

Utrzymanie trwałego funkcjonowania wewnętrznego systemu terenów czynnych przyrodniczo (opartego o tereny leśne i niezabudowane podleśne, zadrzewienia śródpolne, dolinne zespoły leśno - łąkowe, zieleń przydrożną i przyzagrodową, otwarte obszary wierzchowinowe, wzbogaconego, łączącymi je w ciągi przyrodnicze, zalesieniami i zadarnieniami) w istotny sposób może przyczynić się do "wzbogacenia i wzmocnienia" przyległych wielkoobszarowych ciągów ekologicznych.

II. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – ZAGROŻENIA I PRZEKSZTAŁCENIA

1. Powierzchnia ziemi.

W systemie ochrony środowiska szczególne miejsce zajmują obszary rolnicze. Otaczają one i przenikają wszystkie ekosystemy. Głównymi zagrożeniami dla nich są:

- niedobory wody,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych,
- zanieczyszczenie atmosfery,
- degradacja fizyczna, chemiczna i biologiczna gleb,
- urbanizacja.

Wyróżnia się zagrożenia ilościowe i jakościowe. Do zagrożeń ilościowych należą występująca na terenie gminy erozja wodna gleb liniowa i powierzchniowa. Każdy rodzaj erozji jest czynnikiem degradującym gleby, a zwłaszcza rolniczą przestrzeń produkcyjną. Jej skutki przejawiają się w zmianach:

- warunków przyrodniczych (rzeźby terenu, gleb, stosunków wodnych, roślinności),
- warunków gospodarczo organizacyjnych (deformacja granic pól, rozczłonkowanie gruntów, pogłębienie dróg, niszczenie urządzeń technicznych).

Na terenie gminy Osiek narażone są na nią użytki rolne, nie pokryte roślinnością, na stokach o spadkach już powyżej 2°, natomiast erozji intensywnej silnej i bardzo silnej podlegają pokrywy glebowe na zboczach stromych (powyżej 10°, a głównie 13°). Według badań Biura Geodezji i Terenów Rolnych erozji intensywnej podlega w gminie ok. 160 ha użytków rolnych, natomiast erozji silnej dalszych 16 ha.

Groźnym zjawiskiem jest też erozja wąwozowa, która rozwija się na płaskich terenach pokryw lessowych występujących powszechnie w gminie. Wąwozy powstają dzięki erozji wód okresowych i powodują silne i głębokie rozczłonkowanie terenu, przez co zmniejsza się wydajnie powierzchnia pól uprawnych, pogarsza się drożność i warunki komunikacyjne. Materiałem wynoszonym z wąwozów zamulane są pola uprawne, spływane lokalne ciekłi wodne i kompleksy stawów rybnych.

Zagrożeniami jakościowymi określa się m.in. uszkodzenia gruntów powstałe w wyniku działalności wydobywczej, emisji zanieczyszczeń przemysłowych, komunikacyjnych i komunalnych.

Na terenie gminy Osiek dotyczy ona m.in. eksploatacji złóż ilastych (glin) wykorzystywanych do produkcji wyrobów ceramicznych przez tutejszą cegielnię. W efekcie, zaniechanego już wydobycia, powstało rozległe wyrobisko o pow. ok. 3,1 ha. Wyrobisko nie zostało zrekultywowane, stąd zachodzą na jego zboczach procesy osuwiskowe, zaburzeniu uległy też stosunki wodne i zdegradowana okrywa glebowa.

Do najpoważniejszych zagrożeń powodowanych w wyniku działalności gospodarczej, komunikację i gospodarkę komunalną należą:

- emisja zanieczyszczeń technologicznych oraz ze spalania paliw płynnych i stałych,
- zanieczyszczenie wód i gleb ściekami,
- zanieczyszczenie powierzchni terenu odpadami – dzikie wysypiska, które na bieżąco likwidowane pojawiają się okresowo; usytuowane są

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

w zagajnikach, laskach i potokach - wymagają bezwzględnej likwidacji i rekultywacji.

Nie bez znaczenia jest również działalność rolnicza. Zwłaszcza nadmierne wylesianie, wadliwie stosowane środki ochrony roślin i nawozy.

1.1. Stan gleb.

Według „Raportu o stanie środowiska w województwie małopolskim” na terenie obserwuje się znaczne zakwaszenie gleb (pH od 4,6 - 7,1). Może to powodować zwiększoną absorpcję metali ciężkich. Gminy tego terenu mogą wymagać wapnowania. Zanieczyszczenie metalami ciężkimi jest niewielkie. W bezpośrednim otoczeniu dróg można spodziewać się warunków innych niż naturalne. Gleby, zwłaszcza na terenach narażonych na oddziaływanie emisji komunikacyjnych i komunalnych charakteryzują się zawartością WWA.

Poziom zanieczyszczenia metalami ciężkimi został określony przez badania Okręgowej Stacji Chemiczno - Rolniczej w Gliwicach przeprowadzone w latach 1992 i 1996.

Wyniki badań przedstawia poniższe zestawienie:

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela		Zawartość metali ciężkich w suchej glebie (mg/kg)									
2											
Nr punktu pomiarowego	Lokalizacja	ołów	st.zan.	kadm	st.zan.	cynk	st.zan.	nikiel	st.zan.	chrom	st.zan.
2	Osiek 353	32,1	0	0,96	I	107,1	I	17,3	0	18,3	0
3	Osiek 166	33,0	0	0,71	0	98,1	0	19,1	0	14,9	0
4	Osiek 367	39,8	0	1,04	I	115,7	I	17,5	0	16,5	0
5	Osiek 1041	29,9	0	0,63	0	97,9	I	22,6	0	16,9	0
6	Osiek 1200	48,6	0	0,77	0	110,4	I	20,8	0	18,4	0
7	Osiek 1015	37,9	0	1,38	I	187,4	I	20,0	0	21,8	0
8	Osiek 789	37,0	0	1,13	I	108,4	I	18,8	0	16,8	0
9	Osiek 1098	34,0	0	1,10	I	112,2	I	17,4	0	15,9	0
10	Osiek 336	31,8	0	1,17	I	110,3	I	20,1	0	18,5	0
137	Osiek 228	44,0	0	2,00	II	92,0	I	30,0	I	•	
138	Osiek 637	58,0	I	2,80	II	140,0	I	30,5	I	•	
527	Osiek 173	31,6	0	1,29	I	103,2	I	23,03	0	•	
528	Osiek 852	41,7	0	1,24	I	128,9	I	20,29	0	•	
529	Osiek 523	44,8	0	1,20	I	122,3	I	19,15	0	•	
530	Osiek - Lasy państwowe	172,3	II	0,47	0	80,0	0	18,82	0	•	
531	Osiek 444	42,8	0	0,93	I	119,3	I	17,99	0	•	

Z zestawienia wynika wniosek o ogólnie dobrym stanie gleb w gminie.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Większość próbek badanych wykazała, że gleby nie są zanieczyszczone (stopień „O”) lub posiadają tylko podwyższony (ponad poziom naturalny) zawartość metali tj. stopień „I” i nadają się pod wszystkie uprawy polowe z ograniczeniem warzyw przeznaczonych dla dzieci.

Tylko w jednym punkcie pomiarowym -w południowym Osieku - stwierdzono nieco wyższą zawartość ołowiu, a w dwóch punktach - w rejonie Przeczniczy i Rzepowskiego wyższą zawartość kadmu - na poziomie stopnia II - „słabego zanieczyszczenia”.

W tych rejonach winno się wykluczyć niektóre uprawy ogrodnicze (np. sałata, szpinak, kalafior) lecz dopuszcza się uprawę wszelkich roślin zbożowych, okopowych i pastewnych.

2. Powietrze atmosferyczne.

Przez zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego rozumiemy taki jego stan, w którym udział zawartych substancji stałych, ciekłych i gazowych przekracza średnią zawartość w czystym powietrzu atmosferycznym. Zanieczyszczenia powietrza mogą pochodzić ze źródeł naturalnych i sztucznych (antropogenicznych). Źródłem sztucznych zanieczyszczeń powietrza są sfery działania człowieka, przede wszystkim: przemysł, rolnictwo, komunikacja i gospodarstwa domowe.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego jest zagadnieniem mającym coraz większe znaczenie we współczesnym świecie i. Jak wynika bowiem z licznych zestawień bilansowych powietrze atmosferyczne jest komponentem środowiska naturalnego, do którego od wielu lat wprowadza się coraz więcej różnorodnych zanieczyszczeń, wpływających na powstanie zagrożeń ekologicznych, będących znamionnym przejawem współczesnej cywilizacji.

Powietrze atmosferyczne ma ograniczone możliwości samooczyszczania, konieczna jest więc kontrola stanu jego czystości i podejmowanie przedsięwzięć chroniących je przed nadmiernym zanieczyszczeniem. Oceny stopnia zanieczyszczenia środowiska można dokonać przez pomiar stężeń zanieczyszczeń, a następnie porównanie ich wartości z dopuszczalnymi wartościami określonymi przepisami prawa. Miarą czystości środowiska jest zatem wielkość stężeń zanieczyszczeń występujących w poszczególnych jego elementach. Stężenie zanieczyszczenia jest podstawowym, charakteryzującym je parametrem. Wyraża się stosunkiem ilości zanieczyszczenia do ilości ośrodka, w którym występuje. Podstawową jednostką stężenia zanieczyszczeń powietrza jest mg/m^3 , g/m^3 . Jednostki te odnoszą się do zanieczyszczeń zarówno lotnych (gazów), jak i stałych (pyłów zawieszonych).

Stężenia zanieczyszczeń występujących w powietrzu atmosferycznym są zależne od gęstości zaludnienia, stopnia urbanizacji i uprzemysłowienia poszczególnych rejonów. Ponadto są one szybko zmienne w czasie i przestrzeni w zależności od lokalnych warunków meteorologicznych i topograficznych.

O jakości powietrza atmosferycznego na danym obszarze decydują przede wszystkim emisje z :

- procesów produkcji energii
- z procesów przemysłowych
- z ruchu komunikacyjnego

Tabela	Substancje zanieczyszczające powietrze i źródła ich pochodzenia
Zanieczyszczenie	Źródło emisji
Pył ogółem	Spalanie paliw, unoszenie pyłu przez wiatr, pojazdy
SO₂ – dwutlenek siarki	Spalanie paliw zawierających siarkę, procesy technologiczne
NO - tlenek azotu	Spalanie paliw i procesy technologiczne przy wysokiej temperaturze
NO₂ – dwutlenek azotu	Spalanie paliw i procesy technologiczne
NOx - suma tlenków azotu	Sumaryczna emisja tlenków azotu (NO, NO₂)
CO - tlenek węgla	Powstaje podczas niepełnego spalania

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela	Substancje zanieczyszczające powietrze i źródła ich pochodzenia
Zanieczyszczenie	Źródło emisji
O₃ – ozon	Powstaje naturalnie oraz z innych zanieczyszczeń (utleniaczy)

2.1. Stan powietrza w Gminie.

Według „Raportu o stanie środowiska w województwie małopolskim” w rejonie gminy Osiek występują następujące stężenia zanieczyszczeń powietrza:

- średnie stężenie pyłu zawieszzonego - > 30 [µg/m³],
- średnie stężenie dwutlenku siarki - > 20 [µg/m³],
- średnie stężenie dwutlenku azotu - > 30 [µg/m³],

Aktualnie na obszarze gminy nie prowadzi się monitoringu zanieczyszczeń powietrza. W latach 1992 - 94 zaniechano badań prowadzonych przez Wojewódzką Stację Sanitarno - Epidemiologiczną w Bielsku-Białej, uzasadniając to brakiem przekroczeń norm zanieczyszczeń powietrza.

Tabela	Imisja zanieczyszczeń powietrza na stanowiskach pomiarowych WSSE			
3	(dane 1992-1994r.)			
Numer stanowiska pomiarowego	Lokalizacja stanowiska	Opad pyłu ogólny [ton/km ² /rok]	Średnioroczny wskaźnik stężeń	
			SO₂ [mg/m ² /dobę]	NO_x [mg/m ² /dobę]
69	Grójec	121,6	31,60	0,139
70	Łęki 72	56,4	36,22	0,107
80	Polanka 353	94,5	32,28	0,077
81	Osiek Dolny 150	140,6	32,04	0,082
83	Witkowice 329	85,9	40,59	0,114

Z powyższego wynika, że opad pyłu w gminie nie przekraczał wskaźników normatywnych (norma - 200 Mg/km²/rok), chociaż stanowił 70% ich wartości i był wyższy niż na obszarach sąsiednich, co można tłumaczyć usytuowaniem punktu pomiarowego w zwartej zabudowie przy przystanku autobusowym.

Z kolei stężenia SO₂ i NO_x były mierzone w sposób nie pozwalający na odniesienie do obowiązujących norm, niemniej według stosowanej (w badaniach zanieczyszczeń lasów) skali skażeń stanowiły:

- w wypadku SO₂ - stopień „wysoki”
- w wypadku NO_x - stopień „niski”.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Znaczącym problemem na terenie gminy jest emisja zanieczyszczeń do powietrza z niskich emitorów, szczególnie w okresie zimowym, kiedy wartości są znacząco zwiększone w stosunku do okresu letniego. Ilość emitowanych zanieczyszczeń jest trudna do zbilansowania i nie jest kontrolowana. W miarę możliwości zasadna jest zmiana sposobu ogrzewania (obecnie głównie węgiel, muł, miał węglowy).

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie Osieka jest „niska emisja” pyłów i gazów, z indywidualnych gospodarstw domowych, zakładów produkcyjno usługowych oraz ich imisje z obszarów sąsiednich gmin. Zaopatrzenie w energię ciepłą na terenie gminy Osiek opiera się głównie o lokalne i indywidualne kotłownie wykorzystujące paliwa stałe. Gazem ogrzewane są tylko Urząd Gminy, szkoły podstawowe z terenu sołectwa Osiek, budynek komunalny przy ul. Karolina 3 i ul. Głównej 92 w Osieku. Ponadto zbudowania Oczyszczalni ścieków w Osieku ogrzewane są gazem płynnym. Szkoła podstawowa w Głębowicach, oraz ośrodek zdrowia – ogrzewane są paliwem stałym.

Ponadto w nieprzystosowanych do tego celu paleniskach domowych spalane są różnego rodzaju odpady.

Na terenie gminy Osiek jedynie Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” wystąpiła o pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza (Nr SOŚ 7645 76/01/02 z dnia 04.03.2002 r. ważne do 31.12.2005 r.). Zgodnie z nim zanieczyszczenia emitowane są z Zakładu Masarniczego w wyniku spalania drewna (138,64 Mg), w kotle z rusztem stałym (ciąg naturalny) oraz spalania gazu wysokometanowego (3135 Mg). Ponadto powstają w wyniku spalania oleju napędowego (4, 393 Mg).

2.2. Emisja komunikacyjna.

Według raportu o stanie środowiska w województwie małopolskim w 2000 roku na obszarze gminy nie występują przekroczenia standardów jakości powietrza (dla substancji, dla których dane są publikowane). Istotnymi źródłami zanieczyszczeń w obszarze gminy są szlaki komunikacyjne. Wzdłuż ciągów komunikacyjnych koncentruje się emisja gazów i pyłów. Ponieważ drogi te nie posiadają wykonanych, aktualnych raportów oddziaływania na środowisko i nie prowadzi się również systematycznych badań monitoringowych, nie można precyzyjnie określić przestrzennego zakresu imisji komunikacyjnych z tych dróg. Nasilenie ruchu komunikacyjnego jest coraz większe. Stan powietrza w związku z tym może ulec pogorszeniu.

2.3. Zanieczyszczenia z rolnictwa.

Do podstawowych ognisk zanieczyszczeń powietrza związanych z gospodarką rolną i hodowlaną zaliczyć można:

- obszary intensywnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin;
- miejsca niewłaściwego magazynowania nawozów mineralnych;
- miejsca usuwania przeterminowanych pestycydów;
- miejsca wykonywania kiszonek paszowych;
- tereny rolniczego wykorzystywania gnojowicy;
- obojścia gospodarskie.

Sektor rolniczy nie ma tak wielkiego wpływu na zanieczyszczenie powietrza jak, np. przemysł energetyczny, transport. Zanieczyszczenia dotyczą spalania paliw kopalnych (węgiel, olej napędowy) oraz metanu i tlenków azotu. Zanieczyszczenia ze spalania paliw kopalnych pochodzą z ogrzewania domów, obiektów szklarniowych oraz w procesie spalania paliw płynnych przez pojazdy rolnicze (samochody, ciągniki rolnicze, kombajny). Zanieczyszczenie metanowe powstaje głównie podczas złego przechowywania nawozów organicznych (obornik, gnojówka). Ulatnianie z obornika

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

powstaje podczas przechowywania na gnojowni, gdy są stworzone tlenowe warunki fermentacji.

Z nawozów płynnych, gdy są zbyt długo nie mieszane z glebą podczas ich stosowania, oraz gdy są przechowywane w nieszczelnych zbiornikach.

Wśród substancji stosowanych w rolnictwie największy problem stanowią pestycydy (od łacińskiego *pestis* - szkodnik). Są one substancjami chwastobójczymi (herbicydy), grzybobójczymi (fungicydy) i owadobójczymi (insektycydy). Mogą być także skierowane przeciwko gryzoniom (rodentycydy), mięczakom (moluskicydy) i innym szkodnikom roślin uprawnych. Ogólnie pestycydy można podzielić na nieorganiczne i organiczne, a te ostatnie – na naturalne i syntetyczne.

Pestycydy pochodzenia naturalnego uzyskuje się przez ekstrakcję substancji biochemicznych z roślin, natomiast pestycydy syntetyczne uzyskuje się stosując syntezę chemiczną. Lista pestycydów jest bardzo obszerna (ponad 1000 substancji) i stale się powiększa. Aplikowane są zwykle w dużych rozcieńczeniach z rozpryskiwaną na polach wodą. Pomimo niewielkich stężeń są bardzo toksyczne. Niektóre, zwłaszcza produkowane w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych, ulegają bardzo powolnemu rozpadowi, czego przykładem jest zakazany obecnie DDT. Ze względu na bardzo powolny rozpad DDT podlega bioakumulacji w tkankach tłuszczowych zwierząt i ludzi, atakując centralny system nerwowy i wątrobę.

Wiele owadów, przeciwko którym DDT był używany, uodporniło się na ten związek, stąd jego efektywność wydatnie zmalała. Pomimo to w wielu krajach rozwijających się DDT jest ciągle stosowany. Wśród innych często stosowanych pestycydów należy wymienić jeszcze lindan (powodujący uszkodzenia płodu, rakotwórczy), aidrin (utleniając się przechodzi w deldrin, który atakuje centralny system nerwowy) oraz grupę określaną mianem związków organofosforowych. Produkty rozpadu pestycydów mogą być nie mniej toksyczne niż substancje macierzyste. Także toksyczność mieszanek pestycydów może być znacznie większa, niżby to wynikało z prostego ich zsumowania.

W powietrzu pestycydy są obecne w postaci rozpuszczonej w parze wodnej, w postaci gazowej są adsorbowane na stałych cząstkach zawiesin czy pyłów. Dla dobrze zbadanej grupy, jaką są pestycydy chloroorganiczne stwierdzono, że ponad 90% związków obecnych w powietrzu występuje w postaci gazowej. O tym czy dominują formy gazowe, czy też dany pestycyd zostaje zaadsorbowany na drobinach zawiesin decyduje prężność pary danego związku i zawartość zawiesin w powietrzu. W pobliżu obszarów przemysłowych, gdzie zwiększa się zapylenie, wzrasta udział procesów adsorpcji. Zaadsorbowane pestycydy wraz z opadem pyłu, deszczem i śniegiem osadzają się na powierzchni ziemi lub zbiorników wodnych.

W nawozach organicznych płynnych zachodzi proces przekształcania azotu do amoniaku, który się ulatnia. Zapobiega temu szczelne przykrycie zbiornika, a także dodanie superfosfatu wiążącego amoniak.

W celu ograniczenia zanieczyszczenia przez amoniak oraz związki azotowe należy: właściwie stosować nawozy azotowe (mocznik na glebach zasadowych należy przykryć ziemią), właściwie stosować nawozy organiczne (nie pozostawiać zbyt długo bez wymieszania bądź przykrycia ziemią), nie należy stosować wapna jednocześnie z obornikiem oraz innymi nawozami organicznymi ponieważ następuje utlenianie się amoniaku właściwie przechowywać nawozy organiczne jak i mineralne.

Rolnictwo jest (hodowla bydła) największym dostarczycielem metanu, jednego z gazów powodujących efekt cieplarniany, do atmosfery. W czasie przechowywania obornika następują przemiany węglowodanów i białek. Szybkość przemiany zależy od temperatury, wilgotności oraz dostępu powietrza. Na ogół przy wyższej temperaturze i przy większym dostępie powietrza procesy rozkładu przebiegają szybciej niż w temperaturze niższej i w warunkach beztlenowych. Przyjmuje się, że optymalna temperatura w czasie przechowywania wynosi 30\35,°C. Temperatury tę uzyskuje się przy słabym dostępie powietrza. W warunkach beztlenowych obok dwutlenku węgla wytwarza się metan.

2.4. Odory.

Jednym ze źródeł zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest emisja odorów. Antropogenicznymi źródłami tej specyficznej grupy zanieczyszczeń środowiska jest oczyszczalnia ścieków, dzikie wysypiska, rolnictwo - lokalnie jakość powietrza jest pogarszana wskutek emisji uciążliwych zapachów z gospodarstw rolnych i oczyszczalni ścieków.

Głównym źródłem odorów na terenie Osieka jest Punkt Pozyskiwania i Przetadunku Surowców Utylizacyjnych należący do Zakładu Rolniczo – Przemysłowego Farmutil HS” zarejestrowanego w Śmiłowie „Punkt Pozyskiwania i Przetadunku Surowców Utylizacyjnych” zlokalizowana w Osieku. Przedmiotem działalności punktu w Osieku jest zbieranie, magazynowanie i przetadunek odpadów poubojowych.

Według uzyskanych informacji firma prowadziła działalność od 2003 roku mimo braku stosownych zezwoleń. Jej działalność jest uciążliwa dla ludzi i środowiska, jest bowiem źródłem zanieczyszczeń powietrza – odory. Według informacji uzyskanych od kierownika zakładu obecnie na terenie Gminy Osiek zaprzestano działalności w zakresie przetadunku odpadów.

3. Stan wód.

Na terenie gminy brak punktów kontrolno-pomiarowych określających stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych. Monitoring prowadzi się tylko dla rzeki Soły, która płynie w odległości od 450 m do 1,5 km od zachodnich granic gminy.

Na tym odcinku Soła prowadzi wody III klasy czystości lub nadmiernie zanieczyszczone.

O takim stanie wód Soły decydują też jej dopływy, w tym z obszaru gminy. Brak informacji o jakości wód większych potoków płynących przez gminę - Osieczanki, Macochy, Witkówki -jednakże nawet pobieżna obserwacja wody (analiza organoleptyczna) wskazuje na znaczne ich zanieczyszczenie.

Stawy rybne nie mają prowadzonych systematycznie badań kontrolnych, jednak życie w nich ryb typu karpioatego wskazuje, że wody te mogą odpowiadać II klasie czystości.

Można się spodziewać poprawy takiego stanu rzeczy ze względu na budowę oczyszczalni ścieków w Osieku skanalizowanie dużej części gminy. Ponadto na zanieczyszczenie wód mają wpływ:

- zanieczyszczenia obszarowe z rolnictwa,
- zanieczyszczenia liniowe z komunikacji i transportu odprowadzane rowami otwartymi.

Zanieczyszczenia komunalne, a zwłaszcza rolnicze mają istotny wpływ na eutrofizację wód powierzchniowych obserwowaną tu na kompleksach stawów rybnych. Wody podziemne charakteryzują się dużą podatnością na zanieczyszczenie z uwagi na częściowy lub zupełny brak izolacji od powierzchni terenu.

Zgodnie z klasyfikacją PIOŚ leżą w obrębie Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych do II i III klasy czystości.

3.1. Pozwolenia wodno – prawne.

Zużycie wody z sieci wodociągowej na terenie gminy w roku 2003 wyniosło:

- gospodarstwa domowe 159,6 dm³
- przemysł 179,2 dm³
- straty 13,9 dm³

Pobór wód i odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pozwoleń wodno-prawnych. Poniżej podano wykaz tych dokumentów:

- pozwolenie wodno – prawne ŚR.IV.ZW.6811/69/03 z dnia 16.12.2003 r., ważne do 16.12.2013r. udzielone przez Wojewodę Małopolskiego Ośrodkowi Hodowli Zarodowej w Osieku na rolnicze wykorzystanie ścieków w Gospodarstwie Osiek;
- pozwolenie wodno – prawne WOŚ.6223 – 25/03 z dnia 18.08 2003 r. ważne do 01.09.2007 r., udzielone przez Starostwo Powiatowe w Oświęcimiu firmie PPH „ARC POL” na odprowadzanie podczyszczonych wód opadowych do stawu rybnego w Głębowicach;
- pozwolenie wodno – prawne WOS – 6223/3/04 z dnia 3.02.2004 r. ważne do 10.02.2014r. udzielone przez Starostwo Powiatowe w Oświęcimiu Ośrodkowi Hodowli Zarodowej w Osieku – Spółka z o.o. na pobór i odprowadzanie wody dla kompleksu stawów „Włosień”;
- pozwolenie wodno – prawne WOŚ. 6223 – 46/03/04 z dnia 18.02.2004 r. ważne do 28.02.2008r. udzielone przez Starostwo Powiatowe w Oświęcimiu Zarządowi Dróg Wojewódzkich z Krakowa na

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

- odprowadzanie ścieków opadowych z projektowanej kanalizacji deszczowej do potoku Macocha, w miejscowości Osiek;
- pozwolenie wodno – prawne SOŚ. 6223 – 23a/01 z dnia 16.10.2001 r. obowiązujące do 15.10.2011 r. wydane przez Starostwo Powiatowe w Oświęcimiu Zarządowi Gminy w Osieku na przekroczenie potoku Osieckiego, wjazd na teren oczyszczalni w Osieku poprzez rów Młynówka Górna, przekroczenie Młynówki Górnej sieciami zasilającymi oczyszczalnię.
 - pozwolenie wodno – prawne WOŚ. 6223 /28/03 z dnia 6.10.2003 ważne do 10.02.2013r. udzielone przez Starostwo Powiatowe w Oświęcimiu na pobór i odprowadzanie wody dla kompleksu stawów Śmietanówka w Głębowicach;

Ponadto wody podziemne w ilości 969 m³/rok pobierane są przez GS Samopomoc Chłopska w Osieku za pomocą studni bez pozwolenia wodno - prawnego. Ten sam podmiot odprowadza wody opadowe do ziemi i ścieki w ilości 1756 m³/rok do potoku Macocha również bez pozwolenia wodno – prawnego.

4. Klimat akustyczny.

4.1. Hałas.

Wartości progowe poziomów hałasu określa rozporządzenie MŚ z dnia 9 stycznia 2002r. (Dz.U. Nr 8, poz. 81). Wartości progowe poziomów hałasu wyrażone są za pomocą równoważonego poziomu hałasu i odnoszą się odrębnie dla dróg i linii kolejowych, odrębnie dla pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu, a także startów, lądowań i przelotów statków powietrznych, ustalając wartości dla pory dziennej i nocnej.

Gdy eksploatacja instalacji powodującej w środowisku przekracza dopuszczalne poziomy, wymagane jest pozwolenie na emitowanie hałasu do środowiska. W przypadku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, tramwajowych, lotnisk oraz portów zarządzający tymi obiektami zobowiązany jest do wykonywania pomiarów i sporządzania map akustycznych terenów na których występują przekroczenia i zastosowania odpowiednich zabezpieczeń akustycznych. Mapy akustyczne należy aktualizować co 5 lat.

W związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej uwzględnione zostały również uwarunkowania zawarte w prawie wspólnotowym. Zagadnienia związane z hałasem podzielone zostały na cztery kategorie:

- emisje hałasu z pojazdów silnikowych: Dyrektywy 78/1015/EWG (motocykle) i 96/20/WE (pojazdy silnikowe) wprowadzające limity poziomu natężenia dźwięku,
- emisje hałasu ze sprzętu domowego: Dyrektywa ramowa 86/594/EWG,
- emisje hałasu z samolotów: Dyrektywy 80/51/EWG (samoloty ponaddźwiękowe), 89/629/EWG (samoloty odrzutowe), 92/14/EWG (ograniczenie eksploatacji samolotów),
- sprzęt i maszyny budowlane: Dyrektywa ramowa 84/532/EWG (dopuszczalne poziomy mocy akustycznej) oraz siedem dyrektyw „córki”: 84/533/EWG (sprężarki), 84/534/EWG (żurawie wieżowe), 84/535/EWG (generatory prądu), 85/537/EWG (kruszkarki betonu), 85/538/EWG (kosiarki do trawy), 86/662/EWG (koparki hydrauliczne).

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego,
- hałas komunalny występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Do najpowszechniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu należy komunikacja drogowa. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Poziomy dźwięku środków komunikacji drogowej są wysokie i wynoszą 75-90 dB, przy dopuszczalnych natężeniach hałasu w środowisku w otoczeniu budynków mieszkalnych do 67 dB w porze nocnej i do 75 dB w porze dziennej.

Głównym źródłem parasejsmicznych drgań w środowisku na obszarze gminy jest transport drogowy odbywający się drogami wojewódzkimi i powiatowymi. Hałas i wibracje w otoczeniu dróg powodowane są natężeniem ruchu, strukturą i prędkością pojazdów oraz

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

stanem nawierzchni. Według przeprowadzonych w 1995 r. pomiarów na odcinkach dróg wojewódzkich nr 948 Oświęcim - Kęty i nr 949 Jawiszowice - Osiek - Przeciszów - średni ruch wynosił odpowiednio - 6000 pojazdów / dobę i 1100 pojazdów / dobę.

Sporządzana waloryzacja zagrożenia akustycznego w sąsiedztwie głównych dróg byłego województwa bielskiego (Program ochrony środowiska województwa bielskiego do 2015 r., 1996r.) zaliczyła otoczenie pierwszej drogi do „klasy III a o niekorzystnych ale dopuszczalnych warunkach akustycznych (Leq 65-70 dB(A)” – strefa znacznej uciążliwości w dzień i bardzo znacznej w nocy z niedozwoloną zabudową projektowaną.

Z kolei otoczenie drogi nr 949 zaliczono do „klasy II a o dostatecznych warunkach akustycznych (Leq 55-60 dB(A)” - strefa istotnej uciążliwości w nocy z dozwoloną zabudową projektowaną przy założeniu wprowadzenia zabezpieczeń dla pierwszego rzędu budynków. Wzrost wskaźnika motoryzacji niewątpliwie wpływa na dalsze pogarszanie warunków akustycznych w otoczeniu dróg.

Starostwo Powiatowe w Oświęcimiu wydało decyzję o dopuszczalnym hałasie SOŚ. 7645 – 84/00 z dnia 29.12 2000 wydało pozwolenie dla Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego „R.M.J. Ryszard Jakielek & Mirosław Jakielek ul. Starowiejska 398 w Osieku – dopuszczalny poziom hałasu emitowanego do środowiska na tereny zabudowy mieszkaniowej po stronie południowo wschodniej zakładu (Starowiejska 400) pora dnia 50 dB.

4.2. Wibracje.

Źródła wibracji można podzielić na dwa główne rodzaje:

- wibracje pochodzące od narzędzi i urządzeń,
- wibracje przenoszone z podłoża, np. z drgających platform, podłóg, siedzeń w pojazdach mechanicznych itp.

Szkodliwość wibracji zależy od wielkości natężenia źródła charakteru zmian, w czasie oraz długości działania. Na wibracje narażony jest każdy człowiek zarówno w pracy jak i w życiu codziennym. Wibracje i wstrząsy, podobnie jak hałas, przenoszone są przez wzbudzone do drgań konstrukcje budynków mieszkalnych.

Skutkiem oddziaływania wibracji na człowieka są zmiany w układzie nerwowym, krążenia, narządach ruchu oraz układzie pokarmowym. Dlatego też wibracje należy zmniejszać lub likwidować w miejscach ich powstawania m.in. poprzez zmiany w konstrukcji aparatury i maszyn, stosowanie elastycznych podłoży (guma, korek), ekranów tłumiących wibracje itp.

5. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

5.1. Klęski żywiołowe (długotrwałe opady deszczu, śniegu, długotrwałe susze, gradobicia, wichury).

Gmina Osiek znajduje się w strefie obszaru klimatycznego, w którym mogą wystąpić w/w klęski żywiołowe, jednak ich zasięg będzie ograniczony. Warunki klimatyczne mogą najczęściej powodować silne opady deszczu, śniegu oraz wichury. Najczęściej występują one w okresie letnim i jesiennym.

Skutki: zagrożenie dla ludzi bezdomnych, zerwane linie energetyczne, wiatrołomy, uszkodzenia budynków, utrudnienia komunikacyjne i transportowe.

5.1.1. Zagrożenia powodziowe.

Na terenie gminy nie został formalnie wyznaczony zasięg terenów zagrożonych zalaniem wodą powodziową, istnieje jednak zagrożenie podtopienia wodami opadowymi przy długich i ciągłych opadach kilku budynków położonych w sąsiedztwie kilku budynków położonych w sąsiedztwie cieków wodnych.

Tereny takie zostały ustalone dla rzeki Soły - nie sięgają jednak na obszar gminy. W oparciu o dane hydrologiczne, analizy rzeźby terenu oraz obserwacje powodzi z lat 1997 - 2001 uzyskane z Małopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych i Gminnego Komitetu Przeciwpowodziowego -wyznaczono obszary zagrożone podtapianiem i zalewami powodziowymi. Mieszczą się w granicach terasy zalewowej potoków Osieczanki, Macochy, Witkówki i ich mniejszych dopływów.

Skutki : zawilgocenie budynków, zniszczenia w infrastrukturze komunalnej, podmycie mostów, trudności komunikacyjne.

5.2. Katastrofy komunikacyjne

Najbardziej niebezpiecznymi odcinkami dróg kołowych są:

- droga Nr 949 Brzeszcze - Osiek - Przeciszów - Zator
- drogi powiatowe

Skutki: zagrożenie życia i zdrowia ludności, utrudnienia komunikacyjne.

5.3. Pożary lasów.

Obszary leśne gminy administrowane są przez Nadleśnictwo Andrychów zakwalifikowane są do III kategorii zagrożenia.

Skutki: zagrożenie życia i zdrowia, skażenie środowiska. Od utrzymania lasów zależy bezpieczeństwo ekologiczne, w tym zachowanie zasobów wody, walorów przestrzeni produkcyjnej i krajobrazu oraz możliwości wypełniania przez nie funkcji rekreacyjno-zdrowotnych.

5.4. Pożary budynków mieszkalnych i zabudowań gospodarskich.

Gmina posiada zabudowę luźną. Zagrożenie obiektów na terenie gminy zakwalifikowano do kategorii zagrożenia ludzi, do tej kategorii zakwalifikowane są obiekty szkolne, placówki oświaty i kultury, służby zdrowia oraz obiekty administracyjne i inne.

Zagrożenie pożarowe stwarzają stacje paliw:

- Zbiorniki paliw płynnych - KR - 3 x 60 ton
- Zbiorniki paliw płynnych - RSP - 2 x 60 ton

Zagrożenie pożarowe stwarza budownictwo podlegające ochronie zabytkowej - XVI wieczny kościół drewniany.

Zaopatrzenie wodne na terenie gminy stanowi gminna sieć wodociągowa. Do celów ppoż. wykorzystywane są hydranty podziemne, z których nie zawsze można korzystać z uwagi na:

- uszkodzenie zaworów w podziemnych częściach nasadek;
- zamulenie;
- okresowy brak ciśnienia wody;
- awaryjność.

Skutki: zniszczenia budynków mieszkalnych, magazynów (hurtowni)), zagrożenia życia i zdrowia, konieczność ewakuacji ludności, konieczność zaangażowania dużego potencjału sił ratowniczych, utrudnienia komunikacyjne.

5.5. Katastrofy z udziałem toksycznych środków przemysłowych (TSP).

Zakłady stanowiące potencjalne źródło zagrożenia dla mieszkańców i środowiska gminy to leżąca poza jej terenem Firma Chemiczna „Dwór” S.A. z Oświęcimia. Z przeprowadzonej analizy wynika, że strefy skażeń niebezpiecznych mieszczą się w granicach zakładów pracy za wyjątkiem F.Ch. „Dwory”, która ze względu na posiadanie dużej ilości chloru (przeciętnie około 200 ton) i amoniaku (około 60 ton) stwarza duże zagrożenie dla okolicznych terenów i ludności na nich przebywającej.

W F. Ch. "Dwory" ponadto używane są w produkcji inne toksyczne środki przemysłowe takie jak aldehyd octowy, benzen, butadien dwutlenek siarki, etylobenzen, kwas azotowy, octan etylu, styren, ciekły tlen i inne, lecz zasięg ich oddziaływania w wyniku wydostania się do atmosfery mieści się w granicach zakładu. Potencjalne zagrożenie TSP dla gminy stanowią przemieszczające się po drogowych transporty z materiałami niebezpiecznymi w tym z toksycznymi środkami przemysłowymi. Miejsce katastrofy drogowej jest trudne do przewidzenia i stąd wynika konieczność podejmowania szybkich decyzji ze strony organów decyzyjnych i reakcji jednostek ratowniczych po wystąpieniu katastrofy (awarii) a także konieczność posiadania sprawnego systemu wczesnego ostrzegania.

Skutki: zagrożenie życia i zdrowia ludności zamieszkałej i przebywającej w pobliżu tras przewozu, a także niebezpieczeństwo wystąpienia znacznych strat sanitarnych i ofiar w ludziach, skażenia środowiska, możliwe wystąpienie pożarów, ograniczenia komunikacyjne.

5.6. Awaryje urządzeń komunalnych.

Do najbardziej uciążliwych należy zaliczyć:

- awaryjne elektroenergetycznych sieci przesyłowych,
- awaryjne urządzeń wodociągowych,
- awaryjne urządzeń gazowniczych (wybuchy, zawały budynków),

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Skutki: nieprzewidywalne w skutkach utrudnienia dla ludności, zatrzymanie pracy w zakładach i instytucjach, ofiary w ludziach, wydłużony czasokres oczekiwania na usunięcie skutków, możliwość powstania epidemii.

5.7. Awarie elektrowni jądrowych.

Na terenie państw sąsiednich pracuje siedem elektrowni i siedemnaście bloków energetycznych, których awaria może powodować skutki sięgające obszaru gminy Osiek

Skutki: zagrożenie dla życia i zdrowia, ograniczenie funkcjonowania zakładów pracy, instytucji, jednostek oświatowych i kulturalnych, ograniczenie przebywania na wolnej przestrzeni.

III. ANALIZA MOŻLIWOŚCI GMINY W ZAKRESIE WEWNĘTRZNEGO I ZEWNĘTRZNEGO FINANSOWANIA ZADAŃ W DZIEDZINIE OCHRONY ŚRODOWISKA.

1. Plan budżetu gminy .

Plan budżetu gminy Osiek na rok 2004w przedstawia się następująco:

Tabela	Plan budżetu gminy Osiek na rok 2004w	
1		
Lp.	Nazwa	Treść
1.	Dochody budżetu gminy	9 203 941,-
2.	Wydatki budżetu gminy	9 149 977,-
3.	Wynik – nadwyżka	53,964,-
4.	Przychody budżetu – wolne środki jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu wynikająca z rozliczeń pożyczek z lat ubiegłych	166 036,-
5.	Rozchody budżetu – spłata pożyczki zaciągniętej w latach ubiegłych w NFOŚ i GW	220 000,-

2. Analiza wskaźnikowa zdolności kredytowej gminy.

Wskaźniki finansowe charakteryzujące zdolności kredytowe gminy przedstawiono tabelarycznie.

- Poziom wydatków finansowych określa poziom obciążenia gminy określa stopień obciążenia jednostki z tytułu obsługi zadłużenia;
- Wskaźnik dochodowości jest miernikiem zamożności, jego wysokość ma wpływ na możliwość wykonywania zadań publicznych na rzecz swoich mieszkańców;
- Wskaźnik inwestycyjny określa udział inwestycji w wydatkach i jest związany z poziomem zamożności gminy;
- *Wskaźnik zadłużenia 1* określa na ile gmina będzie mogła prowadzić obsługę bieżących zobowiązań na poziomie dochodów wykonanych w roku ubiegłym;

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

- *Wskaźnik zadłużenia 2* określa, czy zadłużenie gminy nie przekroczy 15% wysokości dochodów;
- *Wskaźnik możliwości zadłużenia* określa relację długu gminy w stosunku do dochodów w roku bieżącym (max 60% dochodów);
- *Wskaźnik struktury 1* określa poziom środków własnych gminy. Dopełnienie do stu określa udział uzyskanych środków obcych środkach finansowych;
- *Wskaźnik struktury 2* określa poziom wydatków poniesionych na realizację zadań własnych. Dopełnienie do stu tego wskaźnika określa udział spłat pozyskanych środków obcych w środkach finansowych.

Tabela 2	Wskaźniki finansowe charakteryzujące zdolności kredytowe gminy Osiek		
Lp.	Wskaźnik	Opis wskaźnika	Plan 2004
1.	Wskaźnik dochodowości	Dochody gminy na jednego mieszkańca	1179,69
2.	Poziom wydatków inwestycyjnych w wydatkach	Wydatki inwestycyjne/ wydatki	4,97%
3.	Wskaźnik zadłużenia 1	Obsługa zobowiązań w roku bieżącym/dochody budżetu ogółem zrealizowane w roku poprzednim	1,95%
4.	Wskaźnik zadłużenia 2	(rata kredytów i pożyczek + odsetki) dochody budżetu w roku bieżącym < 15%	50,85%
5.	Wskaźnik możliwości zadłużenia gminy	Kwota zadłużenia / dochody budżetu w roku bieżącym	0,5%
6.	Struktura 1	Dochody realizowane w roku bieżącym/ wydatki + przychody zrealizowane w roku bieżącym	0,99%
7.	Struktura 2	Dochody realizowane w roku bieżącym/ wydatki + rozchody zrealizowane w roku bieżącym	0,98%
8.	Poziom wydatków finansowych	Wydatki finansowe w roku bieżącym/ wydatki roku bieżącego	0,05%

- wydatki inwestycyjne są na niskim poziomie i w analizowanym okresie wynosiły ok. 5%;
- wskaźnik zadłużenia 2 przekroczył wartość graniczną;
- wskaźnik struktury 1 wskazuje na to, że gmina posiada długiem;
- wskaźnik struktury 2 oraz wskaźnik poziomu wydatków finansowych świadczy o tym iż spłata zadłużenia i obsługa długu stanowią znaczną część wydatków z budżetu gminy.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

3. Wydatki na ochronę środowiska.

Głównym źródłem finansowania wydatków na ochronę środowiska dla gminy jest Gminny Fundusz Ochrony środowiska i Gospodarki Wodnej. W roku 2003 z GFOŚ i GW gminy Osiek 100% środków przeznaczono na gospodarkę odpadami. Na rok 2004 zaplanowano 47,1% środków przeznaczyć na gospodarkę odpadami, a 52,9% na gospodarkę zielenią miejską.

Tabela 3	Gospodarowanie GFOŚ i GW gminy Osiek.			
Wyszczególnienie	Wykonanie 2003		Plan 2004	
	Kwota [zł]	struktura	Kwota [zł]	struktura
Stan funduszu na początek okresu	3 977,-		4 540,-	
Przychody GFOŚ i GW	14 309,-		4 100,-	
Wydatki wg przedmiotów	13 746,-		8 500,-	
Gospodarka odpadami	13 746,-	100%	4 000,-	47,1%
Ochrona powietrza	-	0,0%	-	-
Gospodarka wodno - ściekowa	-	0,0%	-	-
Termomodernizacje	-	0,0%	-	-
Gospodarka zielenią	-	0,0%	4 500,-	52,9 %
Edukacja	-	0,0%	-	-
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	-	0,0%	-	-
Inne (np. opracowania, koszty obsługi bankowej)	-	0,0%	-	-
Stan funduszu na koniec okresu	4 540,-	-	140,-	-

4. Prognoza dochodów i wydatków na lata 2004 – 2010.

Prognoza dochodów i wydatków na lata 2004 – 2010 powstała w celu dokonania szacunków dochodów i wydatków budżetowych z uwzględnieniem trendów i kierunków rozwoju ekonomicznego gminy.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Lp.	Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie za rok 2003 [zł]	Prognoza w poszczególnych latach [tys. zł]						
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
			Tabela Prognoza dochodów i wydatków na lata 2004 – 2010						
I	Dochody budżetu ogółem	14 845 234,-	9 204 941,-	9 500 000,-	9 800 000,-	10 100 000,-	10 400 000,-	10 800 000,-	11 300 000,-
	podatki i opłaty lokalne	1 029 406,-	1 051 052,-	1 082 600,-	1 115 000,-	1 148 500,-	1 183 000,-	1 218 500,-	1 255 000,-
	udziały w podatkach państwowych	1 428 311,-	1 697 127,-	1 800 000,-	1 854 000,-	1 909 600,-	1 967 000,-	2 026 000,-	2 087 000,-
	dochody z mienia	76 602,-	82 106,-	84 500,-	87 000,-	89 600,-	92 300,-	95 000,-	98 000,-
	subwencje	5 867 078,-	5 678 065,-	5 850 000,-	6 025 000,-	6 206 000,-	6 393 000,-	6 585 000,-	6 783 000,-
	dotacje z budżetu państwa	455 254,-	265 949,-	274 000,-	280 000,-	288 000,-	297 000,-	306 000,-	315 000,-
	dotacja z NFOŚ i GW	2 100 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	dotacje z Ekofunduszu	2 000 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe z PFOŚ i GW	50 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe dochody	1 838 583,-	429 651,-	408 900,-	439 000,-	458 300,-	467 700,-	569 500,-	762 000,-

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela	Prognoza dochodów i wydatków na lata 2004 – 2010								
Lp.	Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie za rok 2003 [zł]	Prognoza w poszczególnych latach [tys. zł]						
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I	Dochody budżetu ogółem	14 845 234,-	9 204 941,-	9 500 000,-	9 800 000,-	10 100 000,-	10 400 000,-	10 800 000,-	11 300 000,-
	podatki i opłaty lokalne	1 029 406,-	1 051 052,-	1 082 600,-	1 115 000,-	1 148 500,-	1 183 000,-	1 218 500,-	1 255 000,-
	udziały w podatkach państwowych	1 428 311,-	1 697 127,-	1 800 000,-	1 854 000,-	1 909 600,-	1 967 000,-	2 026 000,-	2 087 000,-
	dochody z mienia	76 602,-	82 106,-	84 500,-	87 000,-	89 600,-	92 300,-	95 000,-	98 000,-
	subwencje	5 867 078,-	5 678 065,-	5 850 000,-	6 025 000,-	6 206 000,-	6 393 000,-	6 585 000,-	6 783 000,-
	dotacje z budżetu państwa	455 254,-	265 949,-	274 000,-	280 000,-	288 000,-	297 000,-	306 000,-	315 000,-
	dotacja z NFOŚ i GW	2 100 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	dotacje z Ekofunduszu	2 000 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe z PFOŚ i GW	50 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe dochody	1 838 583,-	429 651,-	408 900,-	439 000,-	458 300,-	467 700,-	569 500,-	762 000,-

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela									
Prognoza dochodów i wydatków na lata 2004 – 2010									
Lp.	Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie za rok 2003 [zł]	Prognoza w poszczególnych latach [tys. zł]						
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I	Dochody budżetu ogółem	14 845 234,-	9 204 941,-	9 500 000,-	9 800 000,-	10 100 000,-	10 400 000,-	10 800 000,-	11 300 000,-
	podatki i opłaty lokalne	1 029 406,-	1 051 052,-	1 082 600,-	1 115 000,-	1 148 500,-	1 183 000,-	1 218 500,-	1 255 000,-
	udziały w podatkach państwowych	1 428 311,-	1 697 127,-	1 800 000,-	1 854 000,-	1 909 600,-	1 967 000,-	2 026 000,-	2 087 000,-
	dochody z mienia	76 602,-	82 106,-	84 500,-	87 000,-	89 600,-	92 300,-	95 000,-	98 000,-
	subwencje	5 867 078,-	5 678 065,-	5 850 000,-	6 025 000,-	6 206 000,-	6 393 000,-	6 585 000,-	6 783 000,-
	dotacje z budżetu państwa	455 254,-	265 949,-	274 000,-	280 000,-	288 000,-	297 000,-	306 000,-	315 000,-
	dotacja z NFOŚ i GW	2 100 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	dotacje z Ekofunduszu	2 000 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe z PFOŚ i GW	50 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe dochody	1 838 583,-	429 651,-	408 900,-	439 000,-	458 300,-	467 700,-	569 500,-	762 000,-

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela									
Prognoza dochodów i wydatków na lata 2004 – 2010									
Lp.	Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie za rok 2003 [zł]	Prognoza w poszczególnych latach [tys. zł]						
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I	Dochody budżetu ogółem	14 845 234,-	9 204 941,-	9 500 000,-	9 800 000,-	10 100 000,-	10 400 000,-	10 800 000,-	11 300 000,-
	podatki i opłaty lokalne	1 029 406,-	1 051 052,-	1 082 600,-	1 115 000,-	1 148 500,-	1 183 000,-	1 218 500,-	1 255 000,-
	udziały w podatkach państwowych	1 428 311,-	1 697 127,-	1 800 000,-	1 854 000,-	1 909 600,-	1 967 000,-	2 026 000,-	2 087 000,-
	dochody z mienia	76 602,-	82 106,-	84 500,-	87 000,-	89 600,-	92 300,-	95 000,-	98 000,-
	subwencje	5 867 078,-	5 678 065,-	5 850 000,-	6 025 000,-	6 206 000,-	6 393 000,-	6 585 000,-	6 783 000,-
	dotacje z budżetu państwa	455 254,-	265 949,-	274 000,-	280 000,-	288 000,-	297 000,-	306 000,-	315 000,-
	dotacja z NFOŚ i GW	2 100 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	dotacje z Ekofunduszu	2 000 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe z PFOŚ i GW	50 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe dochody	1 838 583,-	429 651,-	408 900,-	439 000,-	458 300,-	467 700,-	569 500,-	762 000,-

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela	Prognoza dochodów i wydatków na lata 2004 – 2010								
Lp.	Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie za rok 2003 [zł]	Prognoza w poszczególnych latach [tys. zł]						
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I	Dochody budżetu ogółem	14 845 234,-	9 204 941,-	9 500 000,-	9 800 000,-	10 100 000,-	10 400 000,-	10 800 000,-	11 300 000,-
	podatki i opłaty lokalne	1 029 406,-	1 051 052,-	1 082 600,-	1 115 000,-	1 148 500,-	1 183 000,-	1 218 500,-	1 255 000,-
	udziały w podatkach państwowych	1 428 311,-	1 697 127,-	1 800 000,-	1 854 000,-	1 909 600,-	1 967 000,-	2 026 000,-	2 087 000,-
	dochody z mienia	76 602,-	82 106,-	84 500,-	87 000,-	89 600,-	92 300,-	95 000,-	98 000,-
	subwencje	5 867 078,-	5 678 065,-	5 850 000,-	6 025 000,-	6 206 000,-	6 393 000,-	6 585 000,-	6 783 000,-
	dotacje z budżetu państwa	455 254,-	265 949,-	274 000,-	280 000,-	288 000,-	297 000,-	306 000,-	315 000,-
	dotacja z NFOŚ i GW	2 100 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	dotacje z Ekofunduszu	2 000 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe z PFOŚ i GW	50 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe dochody	1 838 583,-	429 651,-	408 900,-	439 000,-	458 300,-	467 700,-	569 500,-	762 000,-

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela									
Prognoza dochodów i wydatków na lata 2004 – 2010									
Lp.	Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie za rok 2003 [zł]	Prognoza w poszczególnych latach [tys. zł]						
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I	Dochody budżetu ogółem	14 845 234,-	9 204 941,-	9 500 000,-	9 800 000,-	10 100 000,-	10 400 000,-	10 800 000,-	11 300 000,-
	podatki i opłaty lokalne	1 029 406,-	1 051 052,-	1 082 600,-	1 115 000,-	1 148 500,-	1 183 000,-	1 218 500,-	1 255 000,-
	udziały w podatkach państwowych	1 428 311,-	1 697 127,-	1 800 000,-	1 854 000,-	1 909 600,-	1 967 000,-	2 026 000,-	2 087 000,-
	dochody z mienia	76 602,-	82 106,-	84 500,-	87 000,-	89 600,-	92 300,-	95 000,-	98 000,-
	subwencje	5 867 078,-	5 678 065,-	5 850 000,-	6 025 000,-	6 206 000,-	6 393 000,-	6 585 000,-	6 783 000,-
	dotacje z budżetu państwa	455 254,-	265 949,-	274 000,-	280 000,-	288 000,-	297 000,-	306 000,-	315 000,-
	dotacja z NFOŚ i GW	2 100 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	dotacje z Ekofunduszu	2 000 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe z PFOŚ i GW	50 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe dochody	1 838 583,-	429 651,-	408 900,-	439 000,-	458 300,-	467 700,-	569 500,-	762 000,-

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela									
Prognoza dochodów i wydatków na lata 2004 – 2010									
Lp.	Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie za rok 2003 [zł]	Prognoza w poszczególnych latach [tys. zł]						
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I	Dochody budżetu ogółem	14 845 234,-	9 204 941,-	9 500 000,-	9 800 000,-	10 100 000,-	10 400 000,-	10 800 000,-	11 300 000,-
	podatki i opłaty lokalne	1 029 406,-	1 051 052,-	1 082 600,-	1 115 000,-	1 148 500,-	1 183 000,-	1 218 500,-	1 255 000,-
	udziały w podatkach państwowych	1 428 311,-	1 697 127,-	1 800 000,-	1 854 000,-	1 909 600,-	1 967 000,-	2 026 000,-	2 087 000,-
	dochody z mienia	76 602,-	82 106,-	84 500,-	87 000,-	89 600,-	92 300,-	95 000,-	98 000,-
	subwencje	5 867 078,-	5 678 065,-	5 850 000,-	6 025 000,-	6 206 000,-	6 393 000,-	6 585 000,-	6 783 000,-
	dotacje z budżetu państwa	455 254,-	265 949,-	274 000,-	280 000,-	288 000,-	297 000,-	306 000,-	315 000,-
	dotacja z NFOŚ i GW	2 100 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	dotacje z Ekofunduszu	2 000 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe z PFOŚ i GW	50 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe dochody	1 838 583,-	429 651,-	408 900,-	439 000,-	458 300,-	467 700,-	569 500,-	762 000,-

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

Tabela									
Prognoza dochodów i wydatków na lata 2004 – 2010									
Lp.	Wyszczególnienie	Przewidywane wykonanie za rok 2003 [zł]	Prognoza w poszczególnych latach [tys. zł]						
			2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I	Dochody budżetu ogółem	14 845 234,-	9 204 941,-	9 500 000,-	9 800 000,-	10 100 000,-	10 400 000,-	10 800 000,-	11 300 000,-
	podatki i opłaty lokalne	1 029 406,-	1 051 052,-	1 082 600,-	1 115 000,-	1 148 500,-	1 183 000,-	1 218 500,-	1 255 000,-
	udziały w podatkach państwowych	1 428 311,-	1 697 127,-	1 800 000,-	1 854 000,-	1 909 600,-	1 967 000,-	2 026 000,-	2 087 000,-
	dochody z mienia	76 602,-	82 106,-	84 500,-	87 000,-	89 600,-	92 300,-	95 000,-	98 000,-
	subwencje	5 867 078,-	5 678 065,-	5 850 000,-	6 025 000,-	6 206 000,-	6 393 000,-	6 585 000,-	6 783 000,-
	dotacje z budżetu państwa	455 254,-	265 949,-	274 000,-	280 000,-	288 000,-	297 000,-	306 000,-	315 000,-
	dotacja z NFOŚ i GW	2 100 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	dotacje z Ekofunduszu	2 000 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe z PFOŚ i GW	50 000,-	-	-	-	-	-	-	-
	pozostałe dochody	1 838 583,-	429 651,-	408 900,-	439 000,-	458 300,-	467 700,-	569 500,-	762 000,-

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK
NA LATA 2004 - 2015**

*Pożyczka długoterminowa na dofinansowanie zadania inwestycyjnego „Budowa Oczyszczalni ścieków w Osieku wraz z kanalizacją sanitarną” – w wysokości 4 900 000,00 zł, przyznana z NFOŚ i GW.

5. Możliwości finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska.

W związku z sytuacją ekonomiczną gminy konieczne będzie pozyskanie środków zewnętrznych na ochronę środowiska. Głównie bezzwrotnych dotacji unijnych i z funduszy ochrony środowiska Powiatowego i Narodowego.

5.1. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Fundusze ochrony środowiska są poważnym źródłem dotacji i preferencyjnych kredytów dla podmiotów podejmujących inwestycje ekologiczne. Wpływają na to: ilość środków finansowych jaką dysponują fundusze, warunki udostępniania środków finansowych pożyczkobiorcom oraz procedury dochodzenia do uzyskania finansowego wsparcia funduszu.

Zasady funkcjonowania narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zm.).

Kryteriami wyboru projektów do finansowania są:

- kryterium zgodności z polityką ekologiczną państwa
- kryterium efektywności ekologicznej
- kryterium efektywności ekonomicznej
- kryterium uwarunkowań technicznych i jakościowych
- kryterium zasięgu oddziaływania
- kryterium spełnienia przez wnioskodawcę wymogów formalnych

Podstawowe warunki udzielenia dofinansowania są następujące:

- udokumentowane pełne pokrycie planowanych kosztów przedsięwzięcia,
- wywiązanie się przez Wnioskodawcę z obowiązku uiszczania opłat i kar, stanowiących przychody Funduszu oraz wywiązywania się z innych zobowiązań w stosunku do Funduszu,
- przedsięwzięcie nie może być zakończone,
- udzielone dofinansowanie nie może przekroczyć kosztów przedsięwzięcia.

Środki pozyskiwane z funduszy ochrony środowiska zapewniają finansowanie inwestycji maksymalnie w 70 % jej wartości. Środki te oprocentowane są w wysokości 0,1– 0,5 ustalonej przez NBP stopy redyskonta weksli, w zależności od wielkości dochodu na mieszkańca. Maksymalny okres kredytowania wynosi 15 lat. Istnieje możliwość umorzenia części zobowiązania po zrealizowaniu przedsięwzięcia w planowanym terminie.

5.1.2. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚ i GW) jest największą w Polsce instytucją finansującą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska. Zakres działania Funduszu obejmuje finansowe wspieranie przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym oraz ponadregionalnym.

Podstawowymi formami finansowania zadań proekologicznych przez NFOŚ i GW są preferencyjne pożyczki i dotacje, ale uzupełniają je inne formy finansowania, np. dopłaty do preferencyjnych kredytów bankowych, uruchamianie ze swych środków linii kredytowych w bankach czy zaangażowanie kapitałowe w spółkach prawa handlowego. NFOŚ i GW administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce, pochodzącymi z pomocy zagranicznej.

Środki, którymi dysponuje NFOŚ i GW, pochodzą głównie z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. Przychodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat produktowych oraz wpływy z opłat i kar pieniężnych ustalanych na podstawie przepisów ustawy - Prawo geologiczne i górnicze.

Lista programów (przedsięwzięć) priorytetowych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przewidzianych do dofinansowania określana jest co roku na podstawie: Polityki Ekologicznej Państwa, Programu Wykonawczego do Polityki Ekologicznej Państwa, Narodowego Programu Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej, Strategii Ekologicznej Integracji z Unią Europejską, zobowiązań międzynarodowych Polski, a także list przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Jako priorytetowe traktuje się w szczególności te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej w zakresie harmonizacji i implementacji prawa Unii Europejskiej, związanych z negocjacjami o członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej w obszarze "środowisko".

Wnioski o dofinansowanie do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej można składać w dowolnym terminie. Dotychczas obowiązujące sesje rozpatrywania wniosków zostały zastąpione listą rankingową aktualizowaną raz na dwa miesiące.

5.1.3. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Rolą wojewódzkiego funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym.

WFOŚ i GW ustalił kryteria, które są stosowane przy ocenie i selekcji wniosków o udzielenie pomocy finansowej ze środków Funduszu. Preferowane są w szczególności te zadania, które:

- znajdują odzwierciedlenie w strategii rozwoju województwa, spójnej z Polityką Ekologiczną Państwa,
- zawarte są w lokalnych i długookresowych programach ochrony środowiska,
- realizowane są w zakładach szczególnie uciążliwych dla środowiska,
- realizowane są na terenach szczególnie cennych przyrodniczo,
- spełniają rolę dźwigni finansowej przez pobudzenie wykorzystania środków podmiotów gospodarczych, samorządów terytorialnych oraz gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska, a także ograniczają uciążliwości dla środowiska.

Działalność WFOŚiGW stała się istotnym czynnikiem wspierającym procesy inwestycyjne na terenie całego województwa śląskiego i polega na udzielaniu niskooprocentowanych (6- 9%) i częściowo umarzalnych (do 50%) pożyczek, przyznawaniu dotacji i wnoszeniu udziałów do spółek działających na terenie kraju. Każdorazowo pomoc finansowa ze środków WFOŚiGW udzielana jest na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej z podmiotem realizującym zadanie z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, po rozpatrzeniu wniosku sporządzonego przez ten podmiot, według odpowiedniego wzoru stosowanego w Funduszu.

Fundusz preferuje finansowe wspomaganie wnioskodawców, którzy w realizowane przedsięwzięcia angażują środki własne. Lista zadań priorytetowych, które mogą być dofinansowywane jest opracowywana co rok.

5.1.4. Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (PFOŚIGW) utworzone zostały na początku roku 1999 wraz z utworzeniem powiatowego szczebla administracji państwowej. Fundusze te nie mają osobowości prawnej.

Dochodami PFOŚIGW są wpływy z:

- opłat za składowanie i magazynowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem lub magazynowaniem (10% tych wpływów),
- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska a także z wpływów z administracyjnych kar pieniężnych (także 10% tych wpływów poza opłatami i karami za usuwanie drzew i krzewów, które w całości stanowią przychód gminnego funduszu).

Dochody PFOŚ i GW przekazywane są na rachunek starostwa, w budżecie powiatu mają charakter działu celowego.

Obecnie środki powiatowych funduszy (zgodnie z POŚ art.407) przeznacza się na wspomaganie działalności w zakresie określonym jak dla gminnych funduszy, a także na realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi i inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju.

2.5. Fundacje i programy pomocowe

Fundacja EkoFundusz

EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 r. przez Ministra Finansów dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. konwersja długu). Dotychczas decyzję o ekokonwersji polskiego długu podjęły Stany Zjednoczone, Francja, Szwajcaria, Włochy, Szwecja i Norwegia. EkoFundusz zarządza środkami finansowymi pochodzącymi z ekokonwersji łącznie ponad 571 mln USD do wydatkowania w latach 1992 - 2010.

Zalecane jest, aby projekty spełniały przynajmniej jeden z następujących warunków:

- wprowadzanie na polski rynek nowych technologii z krajów-donatorów,
- uruchomienie krajowej produkcji urządzeń dla ochrony środowiska,
- szczególne znaczenie dla ochrony zdrowia.

Do 2003 roku EkoFundusz udzielał wsparcia finansowego w formie bezzwrotnych dotacji

a także preferencyjnych pożyczek. Od bieżącego roku możliwe jest ubieganie się o bezzwrotne dotacje projektów inwestycji związanych bezpośrednio z ochroną środowiska, a w dziedzinie ochrony przyrody dofinansowywane są również projekty nieinwestycyjne. EkoFundusz nie dofinansowuje badań naukowych, akcji pomiarowych, a także studiów i

opracowań oraz tworzenia wszelkiego rodzaju dokumentacji projektowej. Gdy inwestorem są władze samorządowe, dotacja może pokryć do 30% kosztów (w przypadkach szczególnych do 50%), a dla jednostek budżetowych, podejmujących inwestycje proekologiczne wykraczające poza ich zadania statutowe, dofinansowanie EkoFunduszu może pokryć do 50% kosztów. EkoFundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak i będące w fazie realizacji, jeżeli ich rzeczowe zaawansowanie nie przekracza 60%.

Z dotacji EkoFunduszu nie mogą korzystać te przedsięwzięcia, które kwalifikują się do otrzymania dofinansowania w ramach programów pomocowych Unii Europejskiej.

Inne fundacje:

- Environmental Know-How Fund w Warszawie, Ambasada Brytyjska al. Róż 1, 00-556 Warszawa,
- Agencja Rozwoju Komunalnego w Warszawie; al. Ujazdowskie 19, 00-557 Warszawa,
- Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej; ul. Zielna 37, 00-1-8 Warszawa,
- Polska Agencja Rozwoju Regionalnego; ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa,
- Program Małych Dotacji GEF, al. Niepodległości 186, 00-608 Warszawa,
- Projekt Umbrella.

Banki wspierające inwestycje ekologiczne

Bank Ochrony Środowiska ma statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska. Kredyty z BOŚ umożliwiają sfinansowanie zadania inwestycyjnego w nie więcej niż 50%, a wartość udzielonego kredytu nie może przekroczyć 500 000 złotych. Środki te są oprocentowane w wysokości 0,4 stopy redyskontowej. Okres spłaty kredytu wynosi 5 lat, a okres karencji 1 rok.

Inne banki aktywnie wspomagające finansowanie ochrony środowiska to:

- Bank Rozwoju Eksportu S.A.,
- Polski Bank Rozwoju S.A.,
- Bank Światowy,
- Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Fundusze inwestycyjne

Fundusze inwestycyjne stanowią nowy segment rynku finansowego ochrony środowiska. Wejście ekologicznych funduszy inwestycyjnych na rynek finansowy ochrony środowiska może okazać się kluczowe dla usprawnienia podejmowania decyzji inwestycyjnych oraz integracji ochrony środowiska z przedsięwzięciami o charakterze gospodarczym.

Leasing

Dynamicznie rozwijającą się formą wspomagania inwestycji proekologicznych jest leasing. Polega on na oddaniu na określony czas przedmiotu w posiadanie użytkownikowi, który za opłatą korzysta z niego, z możliwością docelowego nabycia praw własności.

Leasing uznawany jest za uniwersalną i elastyczną formę finansowania działalności inwestycyjnej. Z punktu widzenia podmiotu gospodarczego największymi zaletami leasingu są możliwości łatwego dostępu do najnowszej techniki bez angażowania własnych środków finansowych oraz rozłożenie finansowania przedsięwzięć w długim okresie czasu, co jest szczególnie istotne przy wielu rodzajach inwestycji ekologicznych.

Institucje leasingowe finansujące zadania z zakresu ochrony środowiska:

- Towarzystwo Inwestycyjno-Leasingowe EKOLEASING S.A.,
- BEL Leasing Sp. z o. o. ,
- BISE Leasing S.A.,
- Centralne Towarzystwo Leasingowe S.A.,
- Europejski Fundusz Leasingowy Sp. z o.o.

Środki pochodzące z Unii Europejskiej - Fundusze Strukturalne, Fundusz Spójności oraz Programy operacyjne

W okresie przedakcesyjnym Polska korzystała z trzech fundusze, w szczególności: ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession), PHARE, SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Development). Ubieganie się o środki wymienionych Funduszy możliwym było do chwili integracji Polski z UE. Przyjmowanie wniosków o pomoc z wymienionych funduszy zostało już zakończone (np. ISPA 31 marca 2003) lub zakończy się w pierwszych miesiącach 2004 (np. w ramach SAPARD-u ogłoszono V turę składania wniosków o pomoc, która zakończy się 5 lutego 2004).

W związku z przystąpieniem do Unii Europejskiej Polska korzystać będzie z instrumentów polityki regionalnej.

Instrumenty polityki regionalnej Unii Europejskiej pogrupowane są w grupy:

- *Fundusz Spójności (Cohesion Fund),*
- *Fundusze Strukturalne,*
- *Inicjatywy Wspólnotowe.*

Inne źródła finansowania

Wśród możliwych do zastosowania innych źródeł finansowania Programu ochrony środowiska i Planu gospodarki odpadami dla gminy Osiek można wyróżnić można:

- *opłaty produktowe - opłaty nakładane na produkty obciążające środowisko np. opakowania, baterie, źródła światła zawierające rtęć. Wpływy z tego tytułu, trafiające do budżetu państwa, będą przeznaczane na wspomaganie i dofinansowanie systemu recyklingu tych odpadów (Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001 r. (Dz.U.2001.63.638).*
- *depozyty ekologiczne - obciążenia nakładane na produkty, podlegające zwrotowi w momencie przekazania tego produktu do recyklingu lub unieszkodliwienia (Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej z dnia 11 maja 2001 r. (Dz.U.2001.63.639) .*

Tabela 5						
Przykładowe źródła finansowania inwestycji w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami						
Institucja finansująca	Rodzaj finansowania	Warunki finansowania	% dofinansowania	Okres finansowania	Okres karencji	Inne
<i>środki własne</i>	<i>budżetowy</i>	<i>brak kosztów finansowych</i>	<i>do 100%</i>			<i>konieczność budżetowania inwestycji</i>
<i>fundusze ochrony środowiska</i>	<i>pożyczka</i>	<i>0,2 stopy redyskonta weksli 1,5% na 31.02.2003r.</i>	<i>do 70%</i>	<i>15</i>	<i>1</i>	<i>istnieje możliwość umorzenia</i>
<i>EkoFundusz</i>	<i>dotacja</i>		<i>10, 30, 40, 50, 70, 80% w zależności od projektu</i>			<i>inwestycje o charakterze: przyrodniczym, innowacyjny, technicznym</i>
<i>BOŚ</i>	<i>kredyt</i>	<i>0,4 stopy redyskontowej 3,0% na 31.02.2003r.</i>	<i>50%, nie więcej niż 500 000</i>	<i>5</i>		
<i>fundusze UE</i>	<i>dotacja</i>		<i>do 75%</i>			

Przykładowe źródła finansowania inwestycji z zakresu ochrony środowiska.

IV. CELE ŚRODOWISKOWE GMINY I ICH ZGODNOŚĆ Z OBOWIĄZUJĄCYM USTAWODAWSTWEM.

1. Założenia wyjściowe programu.

Jako założenia wyjściowe do Programu ochrony środowiska dla gminy Osiek przyjęto uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne, wynikające z obowiązujących aktów prawnych, programów wyższego rzędu oraz dokumentów planistycznych uwzględniających problematykę ochrony środowiska. Niezbędne było również uwzględnienie zamierzeń rozwojowych gminy, zarówno w zakresie gospodarczym i przestrzennym, jak i społecznym.

Uwarunkowania te, w powiązaniu z aktualnym stanem środowiska w mieście były podstawą do zdefiniowania priorytetów i celów w zakresie ochrony środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych.

2. Uwarunkowania zewnętrzne opracowania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Osiek.

Zasady ochrony środowiska wymuszają zachowanie kompleksowego, a zarazem sektorowego podejścia. Gmina nie jest układem zamkniętym, a poszczególne elementy środowiska zachowują ciągłość bez względu na granice terytorialne. Z tego względu, konieczne jest przyjęcie uwarunkowań wynikających z programów, planów i strategii zewnętrznych wyższego rzędu, umożliwiających szersze spojrzenie na poszczególne dziedziny ochrony środowiska.

Główne uwarunkowania zewnętrzne dla gmin Osiek w zakresie ochrony środowiska wynikają z następujących dokumentów:

- Strategii trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju i województwa małopolskiego,
- Strategii rozwoju regionalnego kraju,
- Koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju i województwa małopolskiego,
- Polityki Ekologicznej Państwa wraz z programem wykonawczym,
- systemu prawa ochrony środowiska w Polsce, w tym projektowanych aktów prawnych,
- międzynarodowych zobowiązań Polski w zakresie ochrony środowiska,
- zobowiązań Polski przyjętych w zakresie ochrony środowiska w ramach procesu akcesji do Unii Europejskiej,
- Programu ochrony środowiska dla województwa małopolskiego i powiatu oświęcimskiego,
- strategii i polityk sektorowych (zwłaszcza w zakresie energetyki, energetyki odnawialnej, rolnictwa i obszarów wiejskich, rozwoju regionalnego, edukacji ekologicznej, transportu, leśnictwa).

2.1. Polityka Ekologiczna Państwa.

Zasady realizacji polityki ekologicznej, cele i zadania ujęte w "Programie wykonawczym do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 - 2010" oraz w dostosowanej do wymagań

ustawy Prawo ochrony środowiska, "Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 - 2010", zostały przyjęte jako podstawa niniejszego Programu.

Nadrzędną zasadą przedstawioną w Polityce Ekologicznej Państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju. Rozwój zrównoważony jest definiowany jako taki, który nie narusza w sposób istotny i trwały środowiska życia człowieka i godzi prawa przyrody, ekonomii oraz rozwoju społeczeństw wraz ze zrównoważeniem szans dostępu do zasobów między pokoleniem obecnym, a pokoleniami następnymi. W skrócie więc, jest to rozwój człowieka wynikający z działalności człowieka odbywającego się w harmonii z przyrodą. Najważniejszymi czynnikami, które należy uwzględniać przy programowaniu zrównoważonego rozwoju są: czynniki społeczne, ekologiczne, przestrzenne i ekonomiczne.

Rozwój zrównoważony oznacza więc taką filozofię rozwoju globalnego, regionalnego i lokalnego, która przeciwstawia się ekspansji opartej wyłącznie o wzrost gospodarczy.

W Polityce Ekologicznej Państwa jako zasady szczegółowe przyjęto:

Zasadę prewencji, oznaczającą w szczególności:

- zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
- recykling, czyli zamykanie obiegu materiałów i surowców, odzysk, energii, wody i surowców ze ścieków i odpadów oraz gospodarcze wykorzystanie odpadów zamiast ich składowania,
- zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń zgodnie z zaleceniami Dyrektywy Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń (tzw. dyrektywa IPPC),
- wprowadzanie pro-środowiskowych systemów zarządzania procesami produkcji i usługami, zgodnie z ogólnosiwiatowymi i europejskimi wymogami w tym zakresie, wyrażonymi m.in. w standardach ISO 14000 i EMAS, programach czystszej produkcji, Responsible Care, itp.

Zasadę "zanieczyszczający płaci" odnoszącą się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń. Odpowiedzialność tę ponosić powinny wszystkie jednostki użytkujące środowisko a więc także konsumenci, zwłaszcza, gdy mają możliwość wyboru mniej zagrażających środowisku dóbr konsumpcyjnych.

Zasadę integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi oznaczającą uwzględnienie

w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi.

Zasadę regionalizacji, oznaczającą m.in. skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (np. doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych).

Zasadę subsydiarności, oznaczającą przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany.

Zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej odnoszącą się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska a oznaczającą potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

W Polityce Ekologicznej Państwa przedstawione zostały także cele ogólne o charakterze strategicznym i realizacyjnym, w różnych horyzontach czasowych. Jako oddzielne zagadnienie omówiona zostało zagadnienie włączania aspektów ochrony środowiska do polityk sektorowych takich jak: przemysł i energetyka, transport, rolnictwo, leśnictwo, budownictwo i gospodarka komunalna, zagospodarowanie przestrzenne, turystyka, ochrona zdrowia, handel i działalność obronna. Wskazane zostały przede wszystkim cele i działania,

jakie należy podjąć w ramach programów sektorowych, jako konieczny udział sektorów w realizacji zrównoważonego rozwoju.

Cele ekologiczne zostały ujęte w blokach tematycznych, są to:

- **cele i zadania o charakterze systemowym** (przyszłościowy rozwój gospodarczo-społeczny gminy w kontekście ochrony środowiska, w tym systemy zarządzania środowiskowego i włączanie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych, edukacja ekologiczna i udział społeczeństwa w sprawach ochrony środowiska, współpraca ponadlokalna).
- **ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody** (m.in.: ochrona przyrody i krajobrazu, ochrona lasów, ochrona powierzchni ziemi),
- **zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii**: wykorzystanie energii odnawialnej, kształtowanie stosunków wodnych,
- **jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne**: jakość wód, w tym gospodarka wodno-ściekowa, gospodarowanie odpadami (w oparciu o plan gospodarki odpadami), jakość powietrza atmosferycznego, oddziaływanie hałasu, pola elektromagnetyczne, awarie przemysłowe.

Z wymienionych w Polityce Ekologicznej Państwa celów i działań szczegółowych wybrano zagadnienia szczególnie istotne z punktu widzenia problemów występujących w gminie Osiek.

Są to:

- zaniechanie nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele przemysłowe, zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 roku, w perspektywie długookresowej osiągnięcie wskaźników zużycia wody nie przekraczających wartości dla państw OECD,
- promowanie najlepszych technik (BAT) w celu zmniejszenia materiałochłonności i odpadowości produkcji,
- ograniczenie zużycia energii o 25% do roku 2010, a do roku 2025 o 50% w stosunku do roku 2000, intensyfikacja rozwoju energetyki odnawialnej, do roku 2010 co najmniej podwojenie wykorzystania tej energii w stosunku do roku 2000 w celu zmniejszenia energochłonności i wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- łączenie racjonalności ekonomicznej i ekologicznej w wykorzystaniu zasobów gleb, maksymalne zagospodarowanie nieużytków i zamkniętych już składowisk odpadów i rekultywacja tzw. starych składowisk w celu ochrony gleb i powierzchni ziemi,
- gospodarowanie odpadami - wzrost odzysku surowców, opakowań, recyklingu materiałów z opakowań, do roku 2010 wtórne wykorzystywanie co najmniej 50% papieru i szkła,
- zapobieganie zanieczyszczeniu słodkich wód powierzchniowych i podziemnych, przywracanie wodom podziemnym i powierzchniowym

- właściwego stanu ekologicznego (zapewnienie źródeł poboru wody do picia),
- zmniejszenie narażenia mieszkańców na zanieczyszczenie powietrza i hałas, zmniejszenie intensywności degradacji powierzchni ziemi, poprawa estetyki otoczenia,
- przeciwdziałanie powstawaniu zanieczyszczeń powietrza,
- eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, a także doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia awarii i klęsk żywiołowych,
- zwiększenie skali rekultywacji i renaturalizacji obszarów zdegradowanych, ochrona gatunków dzikiej flory i fauny, ochrona najbardziej zagrożonych ekosystemów oraz gatunków i ich siedlisk przez tworzenie i powiększanie sieci obszarów chronionych.

2.2. Fundusz Spójności - priorytety części środowiskowej (2004 - 2006).

Bardzo istotnym zagadnieniem jest zapewnienie źródeł finansowania dla zaplanowanych działań i inwestycji. Niebagatelną rolę będzie pełnił w tym względzie Fundusz Spójności, dlatego istotne jest, aby na etapie programowania zadań z zakresu ochrony środowiska uwzględnić zasady i kryteria przyznawania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej.

Dla gminy Osiek istotne znaczenie mają następujące priorytety:

Priorytet 1. *Poprawa jakości wód powierzchniowych, polepszenie dystrybucji i jakości wody do picia poprzez takie działania jak:*

- rozbudowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej i burzowej oraz oczyszczalni ścieków tam, gdzie przyniesie to największy efekt ekologiczny przy uwzględnieniu efektywności kosztowej,
- rozbudowa i modernizacja urządzeń uzdatniających wodę i sieci wodociągowej (w powiązaniu z systemami sanitacji),

Powyższe działania umożliwią wdrażanie wymogów dyrektyw: 91/271/EWG ws. komunalnych oczyszczalni ścieków; 75/440/WE ws. wód powierzchniowych ujmowanych jako woda do picia oraz 80/778/EWG ws. wody pitnej (zostanie zastąpiona w 2003 r. dyrektywą 98/83/WE). Będą one prowadzone z uwzględnieniem filozofii dyrektywy 2000/60/WE ws. ram polityki Unii Europejskiej dotyczącej wody.

Priorytet 2. *Racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi poprzez:*

- zapobieganie powstawaniu odpadów, przy rozwiązywaniu problemu odpadów "u źródła", odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów nie wykorzystanych,
- Działania te umożliwią stopniowe wdrożenie wymogów dyrektyw: 75/440/EWG/ramowej/, 1999/31/WE ws. składowisk odpadów komunalnych, 94/62/WE ws. opakowań i odpadów opakowaniowych, tworzenie systemów zagospodarowania osadów ściekowych, co umożliwi spełnienia wymogów dyrektywy 86/278 ws. osadów ściekowych,
- rekultywację terenów zdegradowanych przez działalność przemysłową.

Wspierane będą zintegrowane systemy zagospodarowania odpadów, łączące kilka elementów, np. selektywną zbiórkę, odzysk i unieszkodliwienie odpadów ulegających biodegradacji, itp. W ramach tego priorytetu będą mogły być wspierane związki komunalne, działające na rzecz poprawy w dziedzinie gospodarki odpadami.

Priorytet 3. Poprawa jakości powietrza poprzez:

- modernizację i rozbudowę gminnych systemów ciepłowniczych (źródeł, sieci) połączoną z likwidacją "niskiej emisji"
- systemową konwersję palenisk domowych na rozwiązania przyjazne zdrowiu i środowisku (głównie zamiana węgla na gaz, w okresie początkowym eliminacja węgla niskiej jakości, przejście na paliwa bezdymne oraz zamiana kotłów węglowych tradycyjnych na niskoemisyjne, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Priorytet 4. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez:

- renaturyzację rzek, budowę polderów, zbiorników wielofunkcyjnych, tam gdzie zostaną osiągnięte największe efekty w zakresie poprawy zaopatrzenia w wodę i bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

3. Akty prawne.

Podstawowymi aktami prawnymi w dziedzinie ochrony środowiska są następujące ustawy:

1. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U.2001.62.627 z dnia 20 czerwca 2001 r.) z późniejszymi zmianami
2. Ustawa z dnia 27.07.2001 o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2001 Nr 100 poz. 1085 z dnia 18.09.2001)
 1. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 18 kwietnia 2003 r.
 4. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (tekst jednolity Dz. U. 95.16.78 z dnia 22 lutego 1995 r.)
- Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. 91.101.444) z późniejszymi zmianami
6. Ustawa Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. 2001.115.1229 z dnia 11 października 2001 r.) z późniejszymi zmianami
7. Ustawa Prawo geologiczne i górnicze z dnia 4 lutego 1994 r. (Dz. U.94.27.96 z dnia 1 marca 1994 r.) z późniejszymi zmianami
8. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 72, poz. 747) z późniejszymi zmianami
9. Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U.2001.62.628 z dnia 20 czerwca 2001 r.) z późniejszymi zmianami wraz z rozporządzeniami do ww ustaw.

Ustawa „Prawo ochrony środowiska” określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju,

a w szczególności:

- **zasady ustalania:**
 - warunków ochrony zasobów środowiska,
 - warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska,

- kosztów korzystania ze środowiska,
- udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie,
- udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska,
- obowiązki organów administracji,
- odpowiedzialność i sankcje.

„Ustawa o ochronie przyrody” określa cele, zasady i formy ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej oraz krajobrazu. Ma za zadanie zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, a w szczególności:

- dziko występujących roślin lub zwierząt,
- siedlisk przyrodniczych,
- siedlisk gatunków chronionych roślin lub zwierząt,
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia,
- roślin lub zwierząt, objętych ochroną na podstawie odrębnych przepisów,
- przyrody nieożywionej,
- krajobrazu,
- zieleni w miastach i wsiach.

Celem ochrony przyrody jest:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z siedliskami poprzez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu,
- ochronę zieleni w miastach i wsiach, w szczególności ochronę drzew oraz krzewów,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także innych zasobów przyrody i jej składników,
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

„Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych” reguluje zasady ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji i poprawiania wartości użytkowej gruntów. Ustawa wprowadza pojęcie gruntu rolnego i gruntu leśnego oraz określa zasady ich ochrony.

Ochrona gruntów rolnych polega na:

- 1) *ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne,*
- 2) *zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej,*
- 3) *rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,*
- 4) *zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych.*

Ochrona gruntów leśnych polega na:

- 1) *ograniczeniu przeznaczania ich na cele nieleśne lub nierolnicze,*
- 2) *zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej,*
- 3) *przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej,*
- 4) *poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności.*

„Ustawa o lasach” określa zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową. Przepisy ustawy stosuje się do lasów bez względu na formę ich własności. Ustawa definiuje pojęcie lasu i określa zasady prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej według planu urzędzenia lasu lub uproszczonego planu urzędzenia lasu, z uwzględnieniem w szczególności następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na:

- a) zachowanie różnorodności przyrodniczej,
- b) zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
- c) walory krajobrazowe,
- d) potrzeby nauki,

- ochrony gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym,
- ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych,
- produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

Ustawa „Prawo wodne” reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi. Gospodarowanie wodami ma być prowadzone z zachowaniem zasady racjonalnego i całościowego traktowania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem ich ilości i jakości oraz ma uwzględniać zasadę wspólnych interesów i realizowane ma być przez współpracę administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności, tak aby uzyskać maksymalne korzyści społeczne.

Zarządzanie zasobami wodnymi służy zaspokajaniu potrzeb ludności, gospodarki, ochronie wód i środowiska związanego z tymi zasobami, w szczególności w zakresie:

- 1) zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności,
- 2) ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz niewłaściwą lub nadmierną eksploatacją,
- 3) utrzymywania lub poprawy stanu ekosystemów wodnych i od wody zależnych,
- 4) ochrony przed powodzią oraz suszą,
- 5) zapewnienia wody na potrzeby rolnictwa oraz przemysłu,
- 6) zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką, sportem oraz rekreacją,
- 7) tworzenia warunków dla energetycznego, transportowego oraz rybackiego wykorzystania wód.

Instrumentami zarządzania zasobami wodnymi są:

- 1) plany gospodarki wodnej,
- 2) pozwolenia wodnoprawne,
- 3) opłaty i należności w gospodarce wodnej,
- 4) kataster wodny,
- 5) kontrola gospodarowania wodami.

Ustawa „Prawo geologiczne i górnictwo” określa zasady i warunki:

- projektowania, wykonania i dokumentowania prac geologicznych,
- poszukiwania, rozpoznawania i eksploatacji złóż kopalin,
- ochrona złóż kopalin, wód podziemnych itd..

Przepisy ustawy stosuje się również do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie bezzbiornikowego magazynowania substancji oraz składowania odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych, z wyjątkiem takiej działalności prowadzonej w odkrywkowych wyrobiskach górniczych.

„Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków” określa zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków, w tym zasady działalności przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych, zasady tworzenia warunków do zapewnienia ciągłości dostaw i odpowiedniej jakości wody, niezawodnego odprowadzania i oczyszczania ścieków, a także ochrony interesów odbiorców usług, z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska i optymalizacji kosztów.

„Ustawa o odpadach” określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów lub ograniczania ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Przepisy ustawy stosuje się także do postępowania z masami ziemnymi lub skalnymi, jeżeli są usuwane albo przemieszczane w związku z realizacją inwestycji lub prowadzeniem eksploatacji kopalin (z pewnymi wyjątkami).

V. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY OSIEK.

1. Program poprawy w dla pola: Jakość wód i stosunki wodne

Cel strategiczny:

Przywrócenie jakości wód powierzchniowych do wymaganych standardów oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania.

Cele długoterminowe:

- utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych
- osiągnięcie właściwych standardów wód powierzchniowych pod względem jakościowym i ilościowym
- zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do wody o odpowiedniej jakości i niezbędnej ilości

Długofalowym celem Polityki Ekologicznej Polski w zakresie gospodarki wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód tak pod względem jakościowym jak i ilościowym. Oznacza to, że wody powierzchniowe powinny pozostawać w stanie ukształtowanym przez przyrodę i jednocześnie, na wyznaczonych odcinkach lub akwenach, być przydatne do:

- wykorzystania w zbiorowym zaopatrzeniu w wodę do picia,
- bytowania ryb łososiowatych lub przynajmniej karpiowatych, spełniając także odpowiednie wymagania na obszarach chronionych.

Ten długofalowy cel nie jest możliwy do osiągnięcia do 2010 r. – natomiast powinien być osiągnięty do 2015 r., zgodnie z dyrektywą UE 2000/60/WE (tzw. Ramową Dyrektywą Wodną).

Zgodnie z wymaganiami ustawy – „Prawo wodne” konieczne jest w zlewisku Morza Bałtyckiego (do którego należy 99,7% powierzchni Polski): zapewnienie do 2015 r. 75% redukcji ładunku substancji biogennych ze ścieków komunalnych; zaprzestanie do 2006 r. odprowadzania do Bałtyku substancji niebezpiecznych; istotne ograniczenie zrzutów pozostałych substancji tego typu, a także niedopuszczenie do przyrostu ładunku azotu ze źródeł rolniczych.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań w zakresie ochrony zasobów wodnych:

- rozbudowa i modernizacja systemów dystrybucji i uzdatniania wody,
- ochrona ujęć wód pitnej,
- ograniczanie i eliminowanie wykorzystania wód podziemnych do celów innych niż zaopatrzenie ludności w wodę do picia,
- optymalizacja zużycia wody do celów socjalno-bytowych i gospodarczych,
- propagowanie instalowania liczników zużycia wody oraz stymulacja do zmniejszania jej zużycia
- monitorowanie stanu ilościowego i jakościowego głównych zbiorników wód podziemnych oraz dokumentowanie tych zbiorników dla potrzeb ich ochrony przed negatywnymi skutkami aktualnej i przyszłej działalności gospodarczej prowadzonej na powierzchni
- przywrócenie pierwotnego stanu zasobów wód podziemnych,

Cele krótkoterminowe i kierunki działań w zakresie jakości wód:

Ochrona jakości wód podziemnych przed degradacją polega na prowadzeniu działań administracyjno-prawnych, przyrodniczych i technicznych. Najważniejszym zadaniem jest opracowanie i wdrożenie koncepcji porządkowania gospodarki ściekowej Gminy oraz budowa zróżnicowanego systemu oczyszczania ścieków komunalnych dla poszczególnych rejonów gminy Osiek.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań wytyczone dla gminy Osiek są następujące:

- poprawa parametrów jakościowych wody pitnej - zabezpieczenie awaryjnych źródeł wody pitnej,
- zmniejszenie awaryjności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej poprzez stosowanie nowoczesnych materiałów i rozwiązań technicznych oraz intensyfikację napraw bieżących,

- docelowe objęcie systemem kanalizacji i wodociągów całego obszaru Gminy - zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych bez oczyszczania poprzez rozszerzenie zasięgu sieci kanalizacyjnej i wodociągowej poprzez:
- budowę lokalnych oczyszczalni ścieków, budowa nowych oraz modernizacja istniejących odcinków kanalizacji (kolektorów głównych i sieci rozdzielczych) pozwalających na eliminowanie możliwości niekontrolowanego odprowadzania zanieczyszczeń do środowiska
 - sukcesywne ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych i ścieków deszczowych na wody powierzchniowe - odprowadzanie wód opadowych z terenów zabudowy mieszkalnej i usługowej bezpośrednio do gruntu lub lokalnych odbiorników, z terenów dróg i parkingów przez osadniki wód deszczowych
 - eliminacja nieuszczelnionych zbiorników gromadzenia ścieków (szamb),
 - działania zmierzające do ograniczenia niekontrolowanej infiltracji zanieczyszczeń
 - respektowanie rygorów dla ochrony ujęcia wody „Zasole” w Oświęcimiu w ustalonej „strefie ochrony pośredniej zewnętrznej,
 - eliminacja zanieczyszczania brzegów zbiorników i cieków odpadami zdeponowanymi na tzw. „dzikich składowiskach”,
 - ochrona wód w kompleksach stawów rybnych, w tym ograniczenie nawożenia chemicznego gruntów rolnych przylegających do stawów.

Działania:

W zakresie zaopatrzenia w wodę pitną:

- inwentaryzacja stanu sieci wodociągowej
- modernizacja i rozbudowa ujęć wody oraz sieci wodociągowej poprzez wymianę urządzeń wodociągowych znajdujących się w złym stanie technicznym, opcjonalnie znalezienie nowych dostawców wody pitnej
- modyfikacja przebiegu istniejących wodociągów
- budowa nowej sieci wodociągowej z uwzględnieniem obecnych i przyszłych odbiorców wody

W zakresie kanalizacji:

- inwentaryzacja stanu sieci kanalizacyjnej
- rozdzielenie sieci kanalizacji na sanitarną i burzową
- modernizacja i rozbudowa systemu kanalizacji poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej i burzowej
- wymiana odcinków kanalizacji będących w złym stanie technicznym
- kontynuacja budowy oczyszczalni ścieków komunalnych w Osieku,

Efekty działań:

- zwiększenie ilości oczyszczanych ścieków
- poprawa czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- zmniejszenie strat wody spowodowanej awaryjnością sieci wodociągowej
- efektywniejsze wykorzystanie zasobów wód podziemnych

- poprawa stanu zdrowia mieszkańców Gminy
- przywrócenie równowagi w bilansie wód,

Głównymi metodami realizacji ochrony wód są:

- monitoring środowiskowy – jako system pomiarów i obserwacji cech i właściwości środowiska w celu dostarczenia informacji o aktualnym stanie i tendencjach zmian środowiska oraz przewidywania skutków tych zmian,
- ocena oddziaływania na środowisko – jako działanie identyfikacyjne i prognostyczne, oceniające wpływ przedsięwzięć na środowisko,
- ochrona bierna – czyli przestrzeganie zakazów i ograniczeń dotyczących wprowadzania zanieczyszczeń do środowiska,
- ochrona czynna – czyli wykonywanie nakazów dotyczących usuwania przyczyn zanieczyszczenia wód, wspomagania naturalnych procesów samooczyszczania i bezpośrednie oczyszczanie wód (np. w warstwie wodonośnej).

Do ważnych instrumentów ochrony biernej wód podziemnych należy ustanawianie stref i obszarów ochronnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefy ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) mają na celu wyeliminowanie zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Strefy ochrony pośredniej określają ograniczenia czynności mogących mieć wpływ na jakość pobieranej wody.

Jedną z głównych zasad ochrony wód podziemnych, przyjętych przez aktualnie obowiązujące Prawo Wodne, jest zakaz bezpośredniego wprowadzania ścieków do poziomów wodonośnych i ograniczenia wprowadzania ścieków do ziemi. Jednocześnie, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 r. zachęca do rolniczego wykorzystania ścieków, co wymaga wzmożonej kontroli wpływu takiego postępowania m.in. na jakość wód podziemnych.

Zadania w zakresie ochrony wód do realizacji w latach 2004-2007

L.p	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy
1	Inwentaryzacja emisji zanieczyszczeń - wód	2004	Wójt Gminy
	rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej Gminy Osiek - wykonanie przyłączy do sieci kanalizacji sanitarnej nie ujętych w dokumentacji I etapu,	2004 – 2007	Wójt Gminy
2	Opracowania i wdrożenie systemu monitorowania emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych do wód	2005 –2006	Wójt Gminy WIOŚ
3	Stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) w instalacjach produkcyjnych i komunalnych – w ramach uzgodnień w procedurze inwestycyjnej	2004 - 2007	Wójt Gminy
4	Zapewnienie dostępu do powierzchniowych wód publicznych (egzekwowanie zakazu grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu)	2004 - 2007	Wójt Gminy
5.	Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o jakości wody do picia	2004 - 2007	Użytkownicy ujęć wód podziemnych

2. Program poprawy dla pola: Powietrze atmosferyczne

Cel strategiczny:

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Osiek do wymaganych standardów

Cele długoterminowe:

- ograniczanie wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych.
- ograniczenie niskiej emisji pochodzącej ze źródeł zorganizowanych i indywidualnych
- wdrożenie skutecznego zarządzania ochroną środowiska

Zarządzanie ochroną powietrza.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- zmniejszenie niskiej emisji z indywidualnych palenisk domowych – termomodernizacja, zmiana nośników energii,
- zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza z emitorów „wysokich”,
- promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplnej,
- poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy,,
- rozpowszechnienie proekologicznych form transportu,

Najskuteczniejszą formą ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem jest prewencja, realizowana jako likwidacja zanieczyszczeń u źródła poprzez działania w zakresie:

- ograniczania udziału indywidualnych palenisk węglowych w strukturze systemu grzewczego gminy Osiek,
- wspieranie działań inwestycyjnych ograniczających drogowy ruch tranzytowy przez Gminę,
- działania ograniczające uciążliwość emisyjną środków transportu drogowego,
- prowadzenie zintegrowanych działań na rzecz minimalizacji zużycia energii (w tym surowców energetycznych)
- zintegrowania programów ochrony powietrza z planami zagospodarowania przestrzennego
- rozwój monitoringu zanieczyszczeń powietrza i dostosowanie go do aktualnych wymogów

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- doprowadzenie gazu do wszystkich nowowprowadzanych terenów, z istniejącej sieci gazowej,
- promowanie ekologicznych źródeł energii,
- zagospodarowanie bioodpadów w tym osadów ściekowych,

Ograniczanie zanieczyszczeń komunikacyjnych

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- optymalizacja warunków ruchu drogowego przy wykorzystaniu podstawowych narzędzi inżynierii ruchu, zapewniających zwiększenie płynności i przepustowości drogowej
- podwyższenie standardów technicznych infrastruktury drogowej, zwłaszcza w obszarach wysoko zurbanizowanych i obszarach chronionych
- stosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych w komunikacji i pojazdach
- zastosowanie w pojazdach benzyny bezołowiowej, i gazu
- eliminacja z ruchu pojazdów nie spełniających obowiązujących norm ekologicznych
- promowanie transportu ekologicznego
- rozbudowa ścieżek rowerowych
- promocja komunikacji zbiorowej
- systematyczne usprawnianie transportu zbiorowego w celu zwiększenia jego udziału w całkowitych przewozach pasażerskich
- utrzymanie czystości nawierzchni dróg
- tworzenie pasów zieleni izolacyjnej w sąsiedztwie głównych szlaków komunikacyjnych
- wprowadzenie zakazu stosowania materiałów pyłących (popiołów, żużli i innych odpadów) do utwardzania nawierzchni dróg i parkingów

Ograniczanie zanieczyszczeń z sektora komunalnego

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń na terenie Osieka jest niska emisja z lokalnych kotłowni opalanych węglem, z indywidualnych palenisk domowych oraz z sektora usługowego. Z tego względu, najpilniejszymi zadaniami są:

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- opracowanie audytu energetycznego dla Gminy,
- spalanie węgla o korzystnych dla środowiska parametrach, m.in. takich jak: zmniejszona zawartość siarki, niska zawartość popiołu, wysoka wartość opałowa
- przechodzenie na paliwo olejowe lub gazowe,
- dążenie do zmniejszenia strat energii wytworzonej, głównie cieplnej, poprzez:
 - ✓ uszczelnienie i usprawnienie sieci przesyłowych
 - ✓ poprawę parametrów energetycznych budynków, w szczególności mieszkalnych (termoizolacja, modernizacja węzłów ciepłych),
 - ✓ zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii.
 - ograniczenie niskiej emisji u źródeł poprzez:
 - ✓ likwidację lub modernizację lokalnych kotłowni opalanych paliwem stałym,
 - ✓ likwidację indywidualnych, wysokoemisyjnych pieców na paliwo stałe,

- ✓ wykorzystywanie ciepła odpadowego i alternatywnych źródeł energii,
- ✓ zamiana paliwa wysokoemisyjnego na niskoemisyjne,
 - nawiązanie współpracy w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego z właściwymi organami i instytucjami wojewódzkimi i rządowymi,
 - zadania związane z efektywnymi sposobami energetycznego spalania węgla,
 - wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc przy wprowadzaniu bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii
 - pożyczki, dodatki, dofinansowanie dla inwestorów, właścicieli nieruchomości modernizujących ogrzewanie
 - promowanie proekologicznych źródeł ciepła i nośników energii
 - wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypalania traw i ograniczenia emisji wtórnej
 - zmywanie i odkurzanie ulic i placów w okresach długotrwałej suszy
 - edukacja ekologiczna mieszkańców – kształtowanie właściwych zachowań społeczeństwa (oszczędność energii cieplnej i elektrycznej, używanie węgla dobrej jakości, aspekty zdrowotne narażenia na ekspozycję zanieczyszczeń powietrza)

Ograniczanie zanieczyszczeń napływowych.

Na terenie Osieka zanieczyszczenia napływowe odgrywają dużą rolę w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza. Najbardziej narażona jest zachodnia gminy, z uwagi na zlokalizowanie po tej stronie największych źródeł zanieczyszczenia powietrza oraz dominujący kierunek wiatru.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- podjęcie współpracy z sąsiednimi gminami w celu dążenia do eliminacji lub zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza
- współdziałanie w zakresie edukacji ekologicznej

Efekty działań:

- poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców Gminy, poprawa jakości życia
- poprawa stanu fauny i flory na terenie Gminy,
- zmniejszenie strat materialnych spowodowanych zanieczyszczeniami powietrza

Zadania w zakresie ochrony powietrza w latach 2004-2007

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy
3	Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania i gromadzenia informacji o zanieczyszczeniach powietrza wyemitowanych w Gminie Osiek	2005	Wójt Gminy
5	Utrzymanie i remonty nawierzchni dróg	2004	Wójt Gminy administratorzy

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy
6	Modernizacja kotłowni węglowych będących w gestii Gminy	2004 – 2006	Wójt Gminy
7	Wykonanie inwentaryzacji źródeł emisji substancji do powietrza w gminie Osiek	2004	Wójt Gminy
8	Opracowanie programu promocji oszczędzania energii i jego rozpowszechnienie.	2006	Wójt Gminy
14	Egzekwowanie od podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy obowiązków w zakresie ochrony środowiska wynikających z ustawy Prawo ochrony środowiska	2004 - 2007	Wojewoda Małopolski Wójt Gminy

3. Program poprawy dla pola: Hałas i wibracje

Cel strategiczny:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców gminy i spełnienie obowiązujących standardów w zakresie poziomu hałasu

Cele długoterminowe:

- utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna
- ograniczenie poziomu hałasu emitowanego przez środki transportu w obszarach wzdłuż głównych dróg, urządzenie w liniach rozgraniczających dróg pasów zieleni,
- wyeliminowanie z użytkowania środków transportu, maszyn i urządzeń, których hałaśliwość nie odpowiada przyjętym standardom
- zintegrowanie działań w zakresie ochrony przed hałasem z planem zagospodarowania przestrzennego,
- prowadzenie działalności edukacyjnej o zagrożeniu środowiska i zdrowia ludzkiego hałasem,

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- zintensyfikowanie działań ograniczających negatywny wpływ hałasu na mieszkańców poprzez:
 - poprawienie organizacji ruchu ułatwiającą płynność jazdy,
 - poprawa stanu nawierzchni dróg,
 - promocja komunikacji zbiorowej,
 - budowa ekranów akustycznych,
 - zwiększenie ilości izolacyjnych pasów zieleni,
 - stosowanie dźwiękochłonnych elewacji,
 - wymiana okien na dźwiękoszczelne,
 - właściwe kształtowanie linii zabudowy i brył powstających budynków w celu zminimalizowania wpływu hałasu drogowego,
 - zwiększenie izolacyjności akustycznej ścian zewnętrznych budynków,
 - skrócenie czasu pracy hałaśliwych urządzeń,
 - dobór technologii produkcji o niskim poziomie hałasu,
 - stosowanie obudów dźwiękochłonnych na urządzenia i maszyny emitujące wysoki poziom hałasu

Efekty działań:

- zmniejszenie skali obiektywnego narażenia mieszkańców gminy na hałas
- spełnienie obowiązujących standardów w zakresie poziomu hałasu
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zmniejszenie subiektywnie odczuwalnej uciążliwości hałasowej

- zintensyfikowanie kontroli i nadzoru nad istniejącymi źródłami hałasu oraz zintensyfikowanie działań prewencyjnych dla ograniczenia uciążliwości obiektów

Zadania w zakresie ochrony przed hałasem w latach 2004-2007

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Inwentaryzacja źródeł uciążliwości akustycznej.	2005 – 2007	Wójt Gminy
2.	Budowa zabezpieczeń przed uciążliwościami akustycznymi np. osłon, ekranów akustycznych	2004 –2007	zarządy dróg, przedsiębiorcy
3.	Zwiększanie ilości izolacyjnych pasów zieleni wzdłuż dróg	2004 – 2007	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych Małopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich zarządy dróg

4. Program poprawy dla pola: Promieniowanie elektromagnetyczne

Cel strategiczny:

Ograniczanie i monitoring promieniowania elektromagnetycznego
--

Cel długoterminowy:

- utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń dla środowiska i mieszkańców ze strony promieniowania elektromagnetycznego

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- inwentaryzacja i kontrola źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy i w jej najbliższym otoczeniu
- prowadzenie badań pozwalających na ocenę stopnia zagrożenia Gminy promieniowaniem elektromagnetycznym
- utrzymywanie natężenia promieniowania elektromagnetycznego poniżej dopuszczalnych lub co najwyżej na tym poziomie
- restrykcyjne przestrzeganie przepisów prawa w zakresie rozwiązań technicznych i lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne
- przestrzeganie wprowadzonych do planu zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem elektromagnetycznym z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania wokół niektórych źródeł promieniowania
- przestrzeganie przepisów bezpieczeństwa, higieny pracy, prawa budowlanego, gospodarowania przestrzennego i przepisów sanitarnych w celu ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Zagrożenie promieniowaniem niejonizującym może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone wartości graniczne.

Zadania w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym w latach 2004-2007

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy
1	Inwentaryzacja źródeł emisji pól elektromagnetycznych i obszarów objętych oddziaływaniem tych pól	2004	Wójt Gminy

5. Program poprawy dla pola: Lasy

Cel strategiczny:

Wzbogacenie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych

Cele długoterminowe:

- wzrost lesistości gminy poprzez zalesianie nieużytków i terenów zdegradowanych,
- ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin,
- zapewnienie trwałości i wielofunkcyjności lasów
- renaturalizacja obszarów leśnych
- powiększanie różnorodności biologicznej w lasach na poziomie genetycznym i gatunkowym
- poprawa zdrowotności i odporności drzewostanów
- wymiana napowietrznych linii energetycznych starszych niż 25 lat na kable podziemne (tam gdzie jest to możliwe)

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- inwentaryzacja zasobów leśnych pod kątem ich stanu zdrowotnego
- inwentaryzacja i weryfikacja klasyfikacji gruntów pod kątem pełnego uwzględnienia gruntów zalesionych i zadrzewionych oraz ujęcie granicy rolno-leśnej w planach zagospodarowania przestrzennego
- zalesianie gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych
- przebudowa drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia powietrza
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego lub odtworzenie śródleśnych zbiorników i cieków wodnych,
- rozwijanie wielofunkcyjności lasów i wzmocnienie ich korzystnego oddziaływania na środowisko (poprawa funkcji wodochronnej, klimatotwórczej i glebochronnej),
- dostosowanie lasów i leśnictwa, w większym niż dotychczas zakresie, do wypełniania zróżnicowanych funkcji nie tylko przyrodniczych ale także społecznych (np. turystycznych) - powszechne, choć sterowane, udostępnienie lasów społeczeństwu z zachowaniem zasady niedopuszczania do zagrożenia trwałości i jakości zasobów leśnych,
- ochrona gleb leśnych, a szczególnie substancji organicznej gleby,
- prowadzenie ciągłej kampanii edukacyjno – informacyjnej w celu podnoszenia świadomości społeczeństwa (w tym pracowników leśnictwa) w zakresie celów i korzyści trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej, rozwój edukacji i nauk leśnych
- użytkowanie zasobów leśnych w sposób zgodny z zasadami ochrony przyrody, bioróżnorodności i krajobrazu

- nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych
- rekreacyjne użytkowanie i zagospodarowanie lasu,
- współdziałanie leśnictwa z samorządami i administracją państwową
- racjonalne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne
- stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki)
- odnowa zieleni dolin rzecznych

Istotne znaczenie w ochronie lasów ma właściwe prowadzenie gospodarki leśnej. Zachowane fragmenty lasów o charakterze naturalnym, a w szczególności znajdujące się w ich obrębie powierzchnie przyrodniczo cenne powinny być wyłączone z pozyskiwania drewna.

Efekty działań:

- zwiększenie atrakcyjności gminy
- zaspokojenie wypoczynkowo – sportowych potrzeb mieszkańców
- zapewnienie lasom właściwego znaczenia w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w ochronie krajobrazu
- wzmocnienie wodochronnych, glebochronnych i klimatotwórczych funkcji lasów
- zwiększenie zasobów i produktywności oraz trwałości i bezpieczeństwa ekosystemów leśnych

6. Program poprawy dla pola: Obszary chronione i tereny zieleni urządzonej.

Cel strategiczny:

Ukształtowanie i ochrona gminnego systemu obszarów ochronnych.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych

- utrzymanie i ochrona istniejących kompleksów leśnych
- określenie obszarów chronionych na terenie gminy
- wytypowanie obiektów przyrodniczych do utworzenia użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych,
- utworzenie użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i rezerwatów przyrody.
- renaturalizacja i poprawa stanu najcenniejszych, zniszczonych ekosystemów i siedlisk, szczególnie leśnych i wodno-błotnych,
- ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost lesistości gminy i ochrona lasów
- ochrona terenów przyrodniczo cennych przed niewłaściwym zainwestowaniem
- ochrona istniejącej zieleni urządzonej
- utrzymanie w stanie nie zainwestowanym obszarów otwartych o funkcji rolniczej
- utrzymanie istniejących korytarzy ekologicznych,

Ochrona fauny i flory

- rozszerzenie i usprawnienie ochrony *in situ* i *ex situ* gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem oraz starych, tradycyjnych odmian roślin i ras zwierząt hodowlanych mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej, poprzez stworzenie i utrzymanie niezbędnych warunków technicznych do takiej ochrony (stosowne obiekty i ich wyposażenie) oraz wspieranie badań i prac rozwojowych z tego zakresu,
- prowadzenie rekultywacji terenów przemysłowych w sposób nie zagrażający elementom wzbogacającym środowisko i nie zakłócający przebiegającej tam sukcesji
- zachowanie istniejących zbiorników wodnych,
- blokowanie inwestycji uciążliwego przemysłu,
- zapewnienie ochrony i racjonalnego gospodarowania różnorodnością biologiczną na całym terytorium gminy,
- zapewnienie korzystnego przeciwdziałania wprowadzaniu gatunków, które mogą zagrażać integralności naturalnych ekosystemów i siedlisk lub stanowić zagrożenie gatunków rodzimych,

- ograniczenie barier dla migracji gatunków flory i fauny,
- ochrona lokalnych cieków wraz z przylegającymi pasami zieleni niskiej i wysokiej,

Ochrona i utrzymanie krajobrazu rekreacyjnego

- wzmocnienie roli rekreacyjnej terenów zielonych,
- rozwój szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo,
- nawiązywanie formą i detalem architektonicznym do tradycji budownictwa regionalnego,
- ochrona ustanowionych pomników przyrody w granicach stref ścisłej ochrony konserwatorskiej,
- w obiektach wyszczególnionych w rejestrze zabytków, ewidencji obiektów zabytkowych, wykazie stanowisk archeologicznych i ustanowionych dla nich stref ochrony – konsultowanie wszelkich zamierzeń z właściwymi organami,
- respektowanie wymagań obowiązujących w strefach konserwatorskiej ochrony krajobrazu ustanowionym w planie zagospodarowania przestrzennego.

Zadania w zakresie ochrony obszarów ochronnych na lata 2004-2007

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Współdziałanie z Wojewodą Małopolskim w zakresie wykorzystania funduszy UE na ochronę obszarów chronionych.	2004 -2007	Wójt Gminy
2	Promocja walorów przyrodniczych gminy	2004 - 2007	Wójt Gminy
3	Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w zakresie ochrony starodrzewia, parków podworskich i wiejskich.	2004-2007	Wójt Gminy
4.	Opracowanie ekofizjografii dla gminy	2004 - 2007	Wójt Gminy
5	Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania zasobów przyrody.	2004 - 2007	Wójt Gminy
7.	Preferowanie zalesień na terenach cennych przyrodniczo	2004 – 2007	Właściciele lasów prywatnych, Nadleśnictwa
8.	Prowadzenie gospodarki leśnej uwzględniającej wymogi ochrony prawnej konkretnych obszarów przyrodniczych.	2004 – 2007	Właściciele lasów prywatnych, Nadleśnictwa
9.	Wzmocnienie kontroli inspekcji ochrony środowiska w zakresie przestrzegania prawa ekologicznego na terenach cennych przyrodniczo.	2004 – 2007	WIOŚ

7. Program poprawy dla pola: Gleby

Cel strategiczny:

Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i surowców mineralnych.

Cele długoterminowe

- Zagospodarowanie gleb w sposób adekwatny do ich klasy bonitacyjnej i poziomów zanieczyszczeń
- Ograniczenie czynników wpływających na degradację gleby poprzez zagospodarowanie m.in.: odłogujących gruntów
- Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku rolnym, leśnym i rekreacyjno-wypoczynkowym
- Właściwe kształcenie ekosystemów rolnych z wykorzystaniem otaczających je systemów naturalnych i ich zdolności do autoregulacji m.in. poprzez wdrażanie programów rolno-środowiskowych
- Zachowanie naturalnych kompleksów łąk torfowych jako regulatora stosunków wodnych i klimatycznych przyległych do nich terenów

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- okresowa aktualizacja rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenia standardów gleby lub ziemi
- przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych
- przeciwdziałanie erozji gleb poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów na gruntach o nachyleniu powyżej 10%
- ograniczanie erozji wodnej i wietrznej gleby poprzez możliwie jak najdłuższe utrzymywanie pokrywy roślinnej w postaci wprowadzenia upraw wieloletnich oraz wsiewek i poplonów
- racjonalne użycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych oraz stosowanie technik naturalnych (fito i agromelioracyjnych) w celu zwiększenia udziału materii organicznej w glebie,
- rekultywacja wyrobiska złoża surowców ilastych,

Zadania w zakresie ochrony gleb w latach 2004-2007

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy
1	Prowadzenie monitoringu jakości gleby i ziemi	2004 - 2007	Wójt Gminy
2	Rekultywacja wyrobiska złoża surowców ilastych	2004 - 2007	Wójt Gminy

8. Program poprawy w polu: Ochrona zasobów kopalin

Cel strategiczny

Efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż, ochrona zasobów złóż nieeksploatowanych oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

Cele długoterminowe:

- poszukiwanie substytutów kopalin
- zmniejszanie wskaźników zużycia surowców mineralnych na jednostkę produkcji i jednostkę PKB
- minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko przy eksploatacji kopalin

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- skuteczne egzekwowanie zasad i norm prawnych, zgodnie z Prawem geologicznym i górniczym
- maksymalne wykorzystanie zasobów kopalin w granicach udokumentowania
- rekultywacja lub rewitalizacja terenów dawnych wyrobisk górniczych

Zadania w zakresie ochrony zasobów kopalin w latach 2004-2007

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy
1	Rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk	2004 – 2010	Wójt Gminy

9. Program poprawy dla pola; Edukacja ekologiczna

Cel strategiczny

Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa gminy Osiek, kształtowanie postaw proekologicznych jej mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska.

Cel ten wpisuje się w podstawowe cele sformułowane w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej.

Cele długoterminowe:

- kontynuacja i rozszerzanie działań edukacyjnych w szkołach z zakresu ochrony środowiska
- rozszerzenie poziomu świadomości ekologicznej społeczności gminy Osiek,
- kształtowanie prawidłowych wzorców zachowań poszczególnych grup społeczeństwa Gminy w odniesieniu do środowiska,

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- prowadzenie aktywnych form edukacji ekologicznej młodzieży i dzieci
- kontynuacja edukacji na temat ochrony środowiska w przedszkolach i szkolnictwie wszystkich szczebli
- wspieranie finansowe i merytoryczne działań z zakresu edukacji ekologicznej prowadzonej w szkołach
- pomoc szkołom w uzyskiwaniu pozabudżetowych środków na edukację ekologiczną
- zapewnienie społeczeństwu niezbędnych informacji nt. stanu środowiska i działań na rzecz jego ochrony
- współdziałanie władz gminnych z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i pozytywnych przykładów działań podejmowanych na rzecz jego ochrony
- prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej społeczności lokalnej na terenach cennych przyrodniczo
- sukcesywne rozszerzanie działalności informacyjno-wydawniczej
- uzupełnienie programów nauczania o tematykę związaną z przyrodą gminy
- rozszerzenie formuły „Dni Ziemi”
- upowszechnienie i zapewnienie każdemu mieszkańcowi dostępu do informacji na temat możliwości prawidłowych zasad postępowania w związku z ochroną środowiska oraz jego stanem
- włączenie tematyki ochrony środowiska do działań i projektów realizowanych przez różnego rodzaju grupy społeczne i podmioty gospodarcze

10. Aktywizacja rynku do działań na rzecz środowiska.

Istotnym wsparciem ochrony środowiska jest aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska prowadząca do tworzenia tzw. zielonych miejsc pracy (zwłaszcza w turystyce, leśnictwie i ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii, wykorzystaniu odpadów), rozwoju produkcji urządzeń służących ochronie środowiska bądź produkcji towarów przyjaznych środowisku. Opracowany będzie tzw. ramowy program wspierania zielonych miejsc pracy jako element walki z bezrobociem. Program ten będzie zawierał mechanizm finansowego i eksperckiego wspierania władz samorządowych i prywatnych przedsiębiorców w tworzeniu zielonych miejsc pracy. Podstawą uzyskania wsparcia będzie przedstawienie przez władze samorządowe (wojewódzkie, powiatowe, gminne) konkretnego programu tworzenia zielonych miejsc pracy.

Cele krótkoterminowe i kierunki działań:

- preferowanie przy zakupach towarów oraz usług przez administrację rządową i samorządową tych produktów, które mają proekologiczny charakter.
- zawarcie w każdym przetargu organizowanym przez administrację rządową i samorządową wymogów ekologicznych.
- kształtowanie równoprawnych warunków konkurencji przez pełne stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci”, wraz z uwzględnieniem kosztów zewnętrznych.
- wspieranie powstawania i zachowania tzw. „zielonych” miejsc pracy, w szczególności w: rolnictwie ekologicznym, agro- i ekoturystyce, leśnictwie i ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii, transporcie publicznym, działaniach na rzecz oszczędzania zasobów (zwłaszcza energii i wody), odzysku produktów lub ich części oraz odzysku opakowań i wykorzystania odpadów jako surowców wtórnych.
- stymulowanie rozwoju przemysłu urządzeń ochrony środowiska, zwłaszcza urządzeń wykorzystywanych w ochronie wód i powietrza oraz zagospodarowania odpadów.

VI. HARMONOGRAM RZECZOWY REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA”

Dla realizacji wytyczonych celów, konieczne jest podjęcie konkretnych działań organizacyjnych i inwestycyjnych. Harmonogram rzeczowo – finansowy przedstawia listę przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 – 2007, którą opracowano m.in. w oparciu o wyznaczone priorytety w zakresie ochrony środowiska. Na liście znalazły się także przedsięwzięcia:

- proponowane do finansowania ze środków UE na lata 2004 – 2007 w ramach działań lokalnych i regionalnych,
- wskazane w Planie zagospodarowania przestrzennego gminy jako istotne dla gminy,
- wynikające z obowiązku spełnienia norm i zapisów w obowiązujących aktach prawnych,
- zawarte w Programie ochrony środowiska dla powiatu oświęcimskiego.

POLE DZIAŁANIA: POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

CEL STRATEGICZNY:

Przywrócenie jakości wód powierzchniowych do wymaganych standardów oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania.

Zadania Własne

L.p	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
1	Opracowania i wdrożenie systemu monitorowania emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych do wód	2005 – 2006	Wójt Gminy WIOŚ	10	środki własne budżet państwa	Większa troska użytkowników wód o stan wód powierzchniowych Zadanie realizowane we współpracy z WIOŚ w Krakowie
2	Stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) w instalacjach – w ramach uzgodnień w procedurze inwestycyjnej	2004 - 2007	Wójt Gminy	20	środki własne	Likwidacja zanieczyszczeń w ściekach „u źródła” ich powstawania
3	Zapewnienie dostępu do powierzchniowych wód publicznych (egzekwowanie zakazu grodzienia nieruchomości w odległości mniejszej	2004 - 2007	Wójt Gminy	10	środki własne	Zapewnienie dostępu do powierzchniowych wód publicznych

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
	niż 1,5 m od linii brzegu)					
Razem				40		

Zadania Koordynowane

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
1.	Opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o jakości wody do picia	2004 - 2007	Użytkownicy ujęć wód podziemnych	5	Użytkownicy ujęć wód podziemnych	Większa troska o zdrowie społeczeństwa
2	Objęcie systemem kanalizacji i wodociągów całego obszaru Gminy - zmniejszenie ilości ścieków komunalnych odprowadzanych bez oczyszczania poprzez rozszerzenie zasięgu sieci kanalizacyjnej i wodociągowej - <i>budowę lokalnych oczyszczalni ścieków, budowa nowych oraz modernizacja istniejących odcinków kanalizacji</i>	2004 – 2007	Wójt Gminy GZGK	97 (całkowity koszt przedsięwzięcia szacowany jest na 10 000)	środki własne, dotacja z NFOŚ i GW	<i>Poprawa jakościowych parametrów wody pitnej zmniejszenie awaryjności sieci wodociągowej i kanalizacyjnej odnowienie istniejącej infrastruktury sieci wodociągowej i kanalizacyjnej rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zmniejszenie cen wody i kosztów odbioru ścieków</i>
Razem				102		

CEL STRATEGICZNY:

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy do wymaganych standardów

Zadania Własne

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródła finansowania	Efekty działań i uwagi
1	Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania i gromadzenia informacji o zanieczyszczeniach powietrza wyemitowanych w gminie Osiek	2005	Wójt Gminy	3	środki własne	Baza danych o występujących zanieczyszczeniach powietrza na terenie Gminy
2	Drogi wewnętrzne w tym budowa parkingu i drogi objazdowej przy SPZOZ	2004	Wójt Gminy	50	środki własne	Poprawa warunków ruchu drogowego
3	Modernizacja kotłowni węglowych będących w gestii Gminy	2004 – 2006	Wójt Gminy	40	środki własne	Zmniejszenie niskiej emisji
4	Opracowanie programu promocji oszczędzania energii i jego rozpowszechnienie.	2006	Wójt Gminy	8	środki własne	Program zmniejszenia zużycia energii cieplnej i elektrycznej.
Razem				101		

Zadania Koordynowane

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
3	Zmiana struktury grzewczej gminy, działania edukacyjne	2004 – 2007	Wójt Gminy inwestorzy prywatni	15	inwestorzy Budżet gminy	Ograniczenie niskiej emisji
5	Współfinansowanie modernizacji drogi powiatowej ul. Karolina	2004 - 2007	Wójt Gminy Powiatowy Zarząd Dróg	40	Powiatowy Zarząd Dróg	Ograniczenie emisji komunikacyjnej
6	Egzekwowanie od firm analizowanych na terenie gminy obowiązków w zakresie ochrony środowiska wynikających z ustawy Prawo ochrony środowiska	2004 - 2007	Wojewoda Małopolski Wójt Gminy	5		Zmniejszenie emisji SO ₂ , NO ₂ , CO ₂ , i odorów do powietrza. Dotyczy głównie przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko, dla których raport oddziaływania na środowisko jest obligatoryjny

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
Razem				50		

CEL STRATEGICZNY:

**Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców Gminy
i spełnienie obowiązujących standardów w zakresie poziomu hałasu.
Ograniczanie i monitoring promieniowania elektromagnetycznego**

Zadania Własne

L.p.	Zadanie	Termin realizacji realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
1.	Inwentaryzacja źródeł uciążliwości akustycznej.	2005 – 2007	Wójt Gminy	6	środki własne	Baza danych o źródłach uciążliwości akustycznej.
4.	Inwentaryzacja źródeł emisji pól elektromagnetycznych i obszarów objętych oddziaływaniem tych pól	2004 - 2007	Wójt Gminy	6	środki własne	Baza danych o źródłach emisji pól elektromagnetycznych.
Razem				12		

Zadania Koordynowane

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
1	Budowa zabezpieczeń przed uciążliwościami akustycznymi np. osłon, ekranów akustycznych	2004 -2007	zarządy dróg, przedsiębiorcy	50	Środki inwestorów	Mniejsza uciążliwość hałasu komunikacyjnego dla ludności.
2	Zwiększanie ilości izolacyjnych pasów zieleni wzdłuż dróg	2004 - 2007	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych Małopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich zarządy dróg	30	Budżet Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Woj. Małopolskie	Zmniejszenie uciążliwości hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych
Razem				80		

CEL STRATEGICZNY:

ZAPOBIEGANIE NADZWYCZAJNYM ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA

Zadania Własne

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
1.	Inwentaryzacja źródeł stanowiących potencjalne zagrożenia środowiska i życia ludzi.	2004 – 2005	Ochotnicza Straż Pożarna Wójt Gminy	9	środki własne	<i>rozpoznanie i określenie zagrożeń, stworzenie bazy danych, lepszy stan bezpieczeństwa mieszkańców.</i>
2	Informowanie społeczeństwa o wystąpieniu poważnych awarii przemysłowych.	2004 – 2007	Ochotnicza Straż Pożarna Wójt Gminy	10	środki własne	<i>szybki przepływ informacji minimalizacja skutków awarii.</i>
3	Przygotowanie procedur postępowania w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych.	2004 – 2005	Ochotnicza Straż Pożarna Wójt Gminy	12	środki własne	<i>monitorowanie podstawowych zagrożeń, określenie odpowiedzialnych i obowiązków organów administracji, instytucji i osób fizycznych, zapewnienie współdziałania i współpracy jednostek ratowniczych, specjalistów i ekspertów. poprawa stanu</i>
Razem				31		

Zadania Koordynowane

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
1	Monitoring potencjalnych sprawców poważnych awarii	2004 – 2007	Ochotnicza Straż Pożarna	7	Budżet gminy	<i>Monitorowanie zagrożeń, spełnienie wymogów bezpieczeństwa, optymalizacja rozmieszczenia jednostek OSP przewidzianych do prowadzenia działań</i>

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
						<i>ratowniczych</i>
2	Opracowanie gminnego planu zapobiegania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska	2004 – 2006	Ochotnicza Straż Pożarna	15	Budżet gminy	<i>Zapobieganie poważnym awariom</i>
3	Sporządzenie planu operacyjno – ratowniczego dla Gminy	2004 – 2006	Ochotnicza Straż Pożarna	10	Budżet gminy	<i>Monitorowanie zagrożeń, spełnienie wymogów bezpieczeństwa, optymalizacja rozmieszczenia jednostek PSP przewidzianych do prowadzenia działań ratowniczych</i>
4	Działania edukacyjne dla ogółu ludności Gminy w zakresie postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii i zapobiegania im	2004 – 2010	Ochotnicza Straż Pożarna Wójt Gminy	12	Budżet gminy	<i>Podnoszenie stanu świadomości ekologicznej mieszkańców</i>
Razem				44		

CEL STRATEGICZNY:

Ukształtowanie i ochrona systemu obszarów ochronnych

Zadania Własne

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
2	Promocja walorów przyrodniczych gminy	2004 - 2007	Wójt Gminy	10	środki własne	Wyższa świadomość mieszkańców dot. piękna otaczającej ich przyrody, lepsze warunki do zdrowego wypoczynku.
3	Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w zakresie ochrony starodrzewia, parków podworskich i wiejskich.	2004-2007	Wójt Gminy	5	środki własne	Prawidłowa ochrona starodrzewia, pomników przyrody, parków zabytkowych, które ze względu na wiek i wartości przyrodnicze objęte są opieką konserwatorską.
4.	Opracowanie ekofizjografii gminy	2004 - 2007	Wójt Gminy	15	środki własne	Zinventaryzowanie wartości przyrodniczych Gminy
5.	Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystywania zasobów przyrody.	2004 - 2007	Wójt Gminy	12	środki własne	Zwiększenie skuteczności egzekwowania przepisów prawa.
Razem				42		

Zadania Koordynowane

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
2	Preferowanie zalesień na terenach cennych przyrodniczo	2004 – 2007	Właściciele lasów prywatnych, Nadleśnictwa	300	Środki właścicieli lasów, budżet Państwa, fundusze celowe, fundusze UE.	Wzrost lesistości, tworzenie naturalnych otulin, kompensacja przyrodnicza.
3	Prowadzenie gospodarki leśnej uwzględniającej wymogi ochrony prawnej konkretnych obszarów przyrodniczych.	2004 – 2007	Właściciele lasów prywatnych, Nadleśnictwa	10	Środki własne właścicieli lasów, budżet Państwa, fundusze celowe.	Zgodność gospodarki leśnej z wymogami ochrony przyrody.
4	Wzmoczenie kontroli inspekcji ochrony środowiska w zakresie przestrzegania prawa ekologicznego na terenach cennych przyrodniczo.	2004 – 2007	WIOŚ	10	Budżet państwa.	Dobry stan środowiska przyrodniczego.
Razem				320		

CEL STRATEGICZNY:

Racjonalne wykorzystanie gleb wraz z ich ochroną i rekultywacją

Zadania Własne

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
2	Likwidacja dzikich wysypisk	2004 - 2007	Wójt Gminy	5	Budżet gminy	Ochrona jakości gleb
Razem				5		

CEL STRATEGICZNY:

Ochrona zasobów kopalin

Zadania Koordynowane

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
2.	Rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk	2004 – 2010	Wójt Gminy	50	Budżet gminy Urząd Marszałkowski	Zwiększenie powierzchni terenów na cele użytkowe

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
Razem				50		

CEL STRATEGICZNY:

Usprawnienie zarządzania środowiskiem

Zadania Własne

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
2.	Doposażenie Wydziału Ochrony Środowiska w niezbędny sprzęt informatyczny i oprogramowanie.	2004 - 2006	Wójt Gminy	10	środki własne	Kadra wyposażona w instrumenty do pracy w ochronie środowiska.
4	Uzupełnianie kwalifikacji przez kadre pracującą w Wydziale Ochrony Środowiska.	2004 - 2007	Wójt Gminy	10	środki własne	Wyszkolona kadra pracująca na rzecz ochrony środowiska.
5	Szkolenia z zakresu nowego prawa samorządowego, finansowego, ekologicznego dla pracowników Urzędu Gminy	2004 - 2007	Wójt Gminy	12	środki własne	Wykształcona kadra pracująca na rzecz ochrony środowiska.
6	Rozbudowa i modernizacja systemu dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.	2004 - 2007	Wójt Gminy	15	środki własne	Pełna informacja o środowisku przyrodniczym w mieście.
7	Przygotowanie baz danych o istotnym znaczeniu dla rozwiązywania problemów ekologicznych	2004 - 2007	Wójt Gminy	9	środki własne	Dokładniejsza informacja o środowisku.
8	Systematyczna analiza pozwoleń ekologicznych i spełniania nałożonych obowiązków.	2004 - 2007	Wójt Gminy	12	środki własne	Lepsze przestrzeganie prawa ekologicznego przez korzystających ze środowiska.
9	Przeprowadzanie procedur OOS na etapie wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę, rozbiórkę, zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych wydawania koncesji geologicznych, pozwoleń wodno-prawnych w odniesieniu do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.	2004 - 2007	Wójt Gminy	10	środki własne	Przestrzeganie przez inwestorów wymogów ochrony środowiska.
	Razem			104		

Zadania Koordynowane

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
1	Wzmocnienie	2004 -	Przedsiębiorcy	20	Przedsiębiorcy	Dobre

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
	jakościowe i ilościowe służb ochrony środowiska.	2005				przygotowanie wniosków o pozwolenia ekologiczne.
2	Przestrzeganie standardów ekologicznych wynikających z prawa i pozwoleń ekologicznych	2004 - 2007	Przedsiębiorcy	30	Przedsiębiorcy	Lepszy stan środowiska
Razem				50		

CEL STRATEGICZNY:

Wyższa świadomość ekologiczna społeczeństwa

Zadania Własne

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
1.	Organizacja i rozwój systemu informatycznego o środowisku i jego ochronie dla mieszkańców	2004 - 2007	Wójt Gminy	15	PFOŚ i GW, środki Unii Europejskiej	wyższy stan świadomości ekologicznej społeczeństwa
2.	Organizacja szkoleń, warsztatów	2004 – 2007	Wójt Gminy	20	PFOŚ i GW	wyższy stan świadomości ekologicznej społeczeństwa, lepsza dbałość o środowisko
3.	Publikacje o stanie środowiska i programie ochrony środowiska:	2004 - 2007	Wójt Gminy	20	PFOŚ i GW, sponsorzy	wzrost wiedzy o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony
4.	Organizacja imprez masowych: Dzień Ziemi, Dzień Ochrony Środowiska, Sprzątanie Świata.	2004 - 2007	Wójt Gminy	5	PFOŚ i GW, WFOŚ i GW, sponsorzy	wzrost wiedzy ekologicznej
Razem				60		

Zadania Koordynowane

Lp.	Zadanie	Termin realizacji	Realizatorzy	Koszt [tys. zł]	Źródło finansowania	Efekty
2	Programy edukacyjne dla uczniów	2004 - 2007	Wójt Gminy ośrodki kultury placówki edukacyjne	20	PFOŚ i GW, WFOŚ i GW	Wyższy stan świadomości ekologicznej młodzieży
3	Prezentacja treści ekologicznych w mediach	2004 - 2007	Wójt Gminy media	9	PFOŚ i GW	Uwrażliwianie społeczeństwa na sprawy środowiska
Razem				29		

VII. ZARZĄDZANIE W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA

Zarządzanie programem ochrony środowiska wynika przede wszystkim z uprawnień samorządu w zakresie ochrony środowiska, które dotyczą m.in.:

- opracowanie programu ochrony środowiska obejmującego działania gminy;
- zachowania i zwiększania zasięgu przestrzennego kompleksów leśnych, w tym:
- wdrażania programu zalesień,
- realizacji wielofunkcyjnego, zrównoważonego modelu gospodarki leśnej (wg planów urządzania lasów);
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych (pozwolenia wodnoprawne) poprzez:
- wprowadzanie stref ochronnych pośrednich od ujęć wód i określanie zasad gospodarowania w strefach,
- ograniczanie i eliminacja zanieczyszczeń wód,
- zapobieganie niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody;
- promowania ekologicznych kierunków i form zagospodarowania na obszarach o dużych wartościach środowiska przyrodniczego (parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu);
- organizowania stanowisk ratownictwa przeciwpowodziowego;
- racjonalnego gospodarowania surowcami mineralnymi (udzielanie koncesji na wydobycie kopaliny w ilości do 20 tys. m³ rocznie z obszaru o powierzchni do 2 ha oraz prowadzonej eksploatacji bez użycia materiałów wybuchowych).

Zadania samorządów gminnych obejmują m.in.:

- uwzględnianie uwarunkowań przyrodniczych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (opracowania ekofizjograficzne, prognozy oddziaływania na środowisko);
- wspieranie zalesień i zadrzewień na gruntach marginalnych i mało przydatnych dla rolnictwa (wprowadzanie zalesień do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego);
- uporządkowanie gospodarki ściekowej;
- realizację programu gospodarki odpadami (likwidacja dzikich wysypisk);
- budowę zbiorników małej retencji;
- ochronę obszarów cennych przyrodniczo – ustanawianie form ochrony przyrody takich jak: obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne i pomniki przyrody;
- tworzenie pasów zieleni wysokiej wokół swoich obszarów oraz obiektów uciążliwych;
- uwzględnianie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi (obszary bezpośredniego zagrożenia i obszary potencjalnego zagrożenia powodzią) w opracowaniach planistycznych m. in. miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego.

Zadania samorządów obejmują również sprawy z zakresu bezpośrednich kontaktów z użytkownikami środowiska (wydawanie decyzji zezwalających na korzystanie

ze środowiska i określających warunki jego korzystania np. decyzja o dopuszczalnej emisji, pozwolenia wodno-prawne, koncesje na wydobywanie kopalin, uzgadnianie sposobu zagospodarowania odpadów) oraz pozyskiwania danych o rodzaju i skali korzystania z zasobów środowiska.

Organy te posiadają też uprawnienia w zakresie ustalania dodatkowych wymagań służących ochronie środowiska na określonych obszarach (np. tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania) oraz przeciwdziałania zagrożeniom środowiska w sytuacjach nadzwyczajnych (ochrona przeciwpowodziowa, plany operacyjno-ratownicze).

W zakresie ochrony środowiska zadania wykonują ponadto organy administracji niezespolonej m.in. regionalne zarządy gospodarki wodnej, nadleśnictwa. Dużą rolę w realizacji zadań na rzecz ochrony środowiska pełnią instytucje niepaństwowe: jednostki badawczo-rozwojowe, agencje, fundacje, organizacje gospodarcze i społeczne organizacje ekologiczne. Aktywność organizacji zwiększa niezbędne zaangażowanie szerokich kręgów społeczeństwa w sprawy ochrony środowiska oraz podnosi świadomość ekologiczną. Działania tych organizacji są szczególnie widoczne w obronie przed wzrostem lokalnych uciążliwości środowiskowych oraz w organizowaniu masowych imprez (np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata).

Zarządzanie środowiskiem przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska odbywa się m. in. poprzez:

- dotrzymanie wymagań wynikających z przepisów prawa,
- modernizację technologii w celu ograniczenia lub wyeliminowania uciążliwości dla środowiska,
- instalowanie urządzeń służących ochronie środowiska,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń (monitoring).

Struktura zarządzania środowiskiem

Za realizację programu ochrony środowiska odpowiedzialne są władze gminy, które powinny wyznaczyć koordynatora wdrażania programu. Taką rolę, w imieniu Wójta Gminy Osiek, powinien pełnić Wydział Ochrony Środowiska (np. Naczelnik Wydziału). Koordynator będzie współpracował ściśle z Wójtem Gminy, przedstawiając okresowe sprawozdania z realizacji programu. Prace związane z koordynacją działań ujętych w programie oraz zachowaniem zaproponowanej procedury wdrażania programu wymagają czasu w wymiarze 1/2 etatu. Ponadto, proponuje się powołać zespół konsultacyjny, którego zadaniem będzie wdrożenie oraz nadzór nad realizacją Programu, a także opracowywanie sprawozdań z postępu realizacji i zgodności działań zapisanych w Programie.

Bezpośrednim realizatorem programu będą podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez program i samorząd Gminy jako realizator inwestycji w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy. Bezpośrednim odbiorcą programu będzie społeczeństwo Gminy.

Wójt Gminy będzie realizował program po raz pierwszy, w związku z czym nie posiada aktualnie wypracowanych wzorców postępowania. Dlatego też powinien kierować się zasadami opracowanymi w Programie Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego oraz w II Polityce Ekologicznej Państwa w zakresie:

- wykorzystania prostych rezerw – działania prewencyjne, poprawa organizacji zarządzania, wprowadzenie zasad czystszej produkcji, poszanowanie surowców i energii, edukacja ekologiczna
- swobody działania – poszczególne podmioty mają swobodę działania według posiadanych przez nie kompetencji, realizują własne cele, mają swoje struktury procedury i techniki działania
- efektywnego i racjonalnego użycie środków
- współpracy pomiędzy podmiotami realizującymi program

Do najważniejszych zadań w ramach zarządzania programem i środowiskiem są:

1. *Wdrażanie programu ochrony środowiska:*

koordynacja wdrażania programu

ocena realizacji celów krótkoterminowych

raporty o stopniu wykonania programu

weryfikacja celów krótkoterminowych i głównych działań

2. *Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, system informacji o środowisku:*

- *rozwój różnorodnych form edukacji*
- *dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie*
- *wykorzystanie mediów w celach informowania społeczeństwa o podejmowanych i planowanych działaniach z zakresu ochrony środowiska*
- *wydawanie broszur i ulotek informacyjnych*

3. *Wspieranie zakładów/institucji wdrażających system zarządzania środowiskiem*

Instrumenty służące do zarządzania środowiskiem wynikają z ustawy Prawo ochrony środowiska, Prawo o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o Inspekcji Ochrony Środowiska, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo budowlane. Do instrumentów zarządzania środowiskiem należą:

- *instrumenty prawne*
- *instrumenty finansowe*
- *instrumenty społeczne i strukturalne*

Do instrumentów prawnych zaliczamy:

- *pozwolenia zintegrowane*
- *pozwolenia wodnoprawne na wprowadzenie ścieków do wód lub do ziemi*
- *pozwolenia na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza*
- *pozwolenia na wytwarzanie odpadów*
- *pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska*
- *pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych do środowiska*
- *decyzje dotyczące gospodarki odpadami*
- *koncesje geologiczne na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych*

Do instrumentów finansowych należą:

- *opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska – za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za składowanie odpadów, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za pobór wody powierzchniowej lub podziemnej itp.*
- *opłaty eksploatacyjne za pozyskiwanie kopalin*
- *administracyjne kary pieniężne w zakresie przekroczeń określonych limitów w pozwoleniach, naruszenie decyzji zatwierdzających eksploatację składowiska odpadów lub decyzji określających miejsce i sposób magazynowania odpadów*
- *odpowiedzialność cywilna w zakresie szkód spowodowanych oddziaływaniem na środowisko*
- *kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy, w tym fundusze przedakcesyjne oraz fundusz strukturalny oraz fundusz spójności*
- *pomoc publiczna w postaci preferencyjnych pożyczek, kredytów, dotacji, odroczeń rozłożenia na raty itp.*
- *opłaty produktowe i depozytowe*

Instrumenty społeczne to:

- *edukacja ekologiczna*
- *informacja i komunikacja*
- *współpraca*

Instrumenty strukturalne to głównie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Osiek” oraz miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego. Ponadto są to: Program Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska województwa małopolskiego na lata 2001 – 2015, Program Ochrony Środowiska - powiat oświęcimski.

Dokumenty te określają główne cele i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Program ochrony środowiska dla gminy Osiek jest zgodny z zapisami powyższych dokumentów.

SPIS AKTÓW PRAWNYCH

Nazwa aktu prawnego	Dziennik ustaw	rok
<i>1. Prawo wodne</i>	<i>Dz. U. nr 115 poz 1129</i>	2001
2. Ochrona przyrody	Dz. U. nr 99 poz 1079	2001
3. Ustawa o odpadach	Dz. U. nr 62 poz 628	2001
4. Prawo ochrony środowiska	Dz. U. nr 62 poz 627	2001
5. Prawo geologiczne i górnicze	Dz. U. nr 110 poz 1190	2001
6. Zmiana ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy Prawo ochrony środowiska	Dz. U. nr 46 poz 392	2003
7. Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej	Dz. U. nr 63 poz 639	2001
8. Opakowania i odpady opakowaniowe	Dz. U. nr 63 poz 638	2001
9. Rozporządzenia do w/w ustaw		

VIII.

IX.

Sposób kontroli oraz dokumentowania realizacji programu.

Kontrola realizacji programu ochrony środowiska wymaga oceny stopnia realizacji przyjętych w nim celów i działań, przewidzianych do wykonania w określonym terminie. Należy systematycznie oceniać też stopień rozbieżności między założeniami a realizacją programu oraz analizować przyczyny tych niespójności.

Zgodnie z ustawą o ochronie środowiska Wójt Gminy co 2 lata sporządza raport z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawia go Radzie Gminy. W przypadku programu ochrony środowiska dla Gminy Osiek pierwszy raport powinien obejmować okres 2004-2005, a drugi okres 2006-2007 - oba znajdujące się w zasięgu celów krótkoterminowych. Po wykonaniu pierwszego raportu można ewentualnie wprowadzić aktualizację programu na najbliższe dwa lata. Cały program będzie aktualizowany co cztery lata. Należy tu zaznaczyć, że ze względu na brak wielu aktów wykonawczych do Prawa

ochrony środowiska i do ustaw komplementarnych, w miarę ich wchodzenia w życie program powinien być korygowany.

Podstawowe działania mające na celu kontrolę wdrażania programu to :
sporządzenie raportu co dwa lata, oceniającego postęp wdrażania programu ochrony środowiska
aktualizacja celów krótkoterminowych na następne dwa lata
aktualizacja polityki długoterminowej co cztery lata

W celu właściwej oceny stopnia wdrażania Programu ochrony środowiska konieczne jest ustalenie zasad przedstawiania postępów w realizacji programu. Dobrymi miernikami wyznaczającymi stan środowiska i presji na środowisko są wskaźniki, których podstawowym zadaniem jest zobiektywizowanie oceny realizacji celów. Według Polityki Ekologicznej Państwa do głównych mierników należy zaliczyć:

stopień zmniejszenia różnicy (w %) między faktycznym zanieczyszczeniem środowiska (np. depozycją lub koncentracją poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu, wodzie, glebie), a naukowo uzasadnionym zanieczyszczeniem dopuszczalnym (ładunkiem krytycznym);
ilość używanej energii, materiałów, wody oraz ilość wytwarzanych odpadów i emitowanych zanieczyszczeń w przeliczeniu na jednostkę dochodu narodowego lub wielkość produkcji (wyrażoną w jednostkach fizycznych lub wartością sprzedaną);
stosunek uzyskiwanych efektów ekologicznych do ponoszonych nakładów (dla oceny programów i projektów inwestycyjnych w ochronie środowiska);
techniczno-ekologiczne charakterystyki materiałów, urządzeń, produktów (np. zawartość ołowiu w benzynie, zawartość rtęci w bateriach, jednostkowa emisja węglowodorów przy eksploatacji samochodu, poziom hałasu w czasie pracy samochodu itp.); zgodnie z zasadą dostępu do informacji dane te powinny być ujawniane na etykietach lub w dokumentach technicznych produktów.

Dodatkowo przy ocenie skuteczności realizacji wg polityki ekologicznej państwa dla programu ochrony środowiska będą stosowane wskaźniki społeczno-ekonomiczne:

poprawa stanu zdrowia obywateli, mierzona przy pomocy takich mierników jak długość życia, spadek umieralności niemowląt, spadek zachorowalności na obszarach, w których szkodliwe oddziaływanie na środowisko i zdrowie występują w szczególnie dużym natężeniu (obszary najsilniej zurbanizowane i uprzemysłowione)
zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów na jednostkę produkcji oraz zmniejszenie całkowitych przepływów materiałowych w gospodarce;
zmniejszenie tempa przyrostu obszarów wyłączanych z rolniczego i leśnego użytkowania dla potrzeb innych sektorów produkcji i usług materialnych;
coroczny przyrost netto miejsc pracy w wyniku realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska.

Poza wskaźnikami społeczno-ekonomicznymi stosuje się wskaźniki stanu środowiska i presji na środowisko:

zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód lądowych poprawę jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych, a szczególnie głównych zbiorników wód podziemnych, poprawę jakości wody do picia oraz spełnienie przez wszystkie te rodzaje wód wymagań jakościowych obowiązujących w Unii Europejskiej;
poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (zwłaszcza zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla zdrowia i zanieczyszczeń wywierających najbardziej niekorzystny wpływ na ekosystemy, a więc przede wszystkim metali ciężkich, trwałych zanieczyszczeń organicznych, substancji zakwaszających, pyłów i lotnych związków organicznych);
zmniejszenie uciążliwości hałasu, przede wszystkim poziomu hałasu na granicy własności wokół obiektów przemysłowych, hałasu ulicznego w miastach oraz hałasu wzdłuż tras komunikacyjnych;
zmniejszenie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów, rozszerzenie zakresu ich gospodarczego wykorzystania oraz ograniczenie zagrożeń dla środowiska ze strony odpadów niebezpiecznych;
ograniczenie degradacji gleb, zmniejszenie powierzchni obszarów zdegradowanych na terenach poprzemysłowych, w tym likwidacja starych składowisk odpadów, zwiększenie skali przywracania obszarów bezpośrednio lub pośrednio zdegradowanych przez działalność gospodarczą do stanu równowagi ekologicznej, ograniczenie pogarszania się jakości środowiska w jednostkach osadniczych i powstrzymanie procesów degradacji zabytków kultury;

wzrost lesistości, rozszerzenie renaturalizacji obszarów leśnych oraz wzrost zapasu i przyrost masy drzewnej, a także wzrost poziomu różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i poprawa stanu zdrowotności lasów będących pod wpływem zanieczyszczeń powietrza, wody lub gleby; zahamowanie zaniku gatunków roślin i zwierząt oraz zaniku ich naturalnych siedlisk; zmniejszenie negatywnej ingerencji w krajobrazie oraz kształtowanie estetycznego krajobrazu zharmonizowanego z otaczającą przyrodą.

W celu oceny realizacji działań określonych w Programie na rzecz ochrony środowiska wykorzystywany będzie system państwowego monitoringu prowadzonego przez upoważnione jednostki. W wyniku przeprowadzonych pomiarów i ocen stanu środowiska dostarczone będą informacje w zakresie: czystości wód powierzchniowych i podziemnych, stanu powietrza atmosferycznego, hałasu i promieniowania niejonizującego, gospodarki odpadami, powstałych awarii oraz przyrody ożywionej.

W tabeli przedstawiono szereg wskaźników, zakładając, że lista ta będzie sukcesywnie uzupełniana.

Lp.	Wskaźniki stanu środowiska (przykłady)	Wartość
1.	Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia	X
2.	Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w % ludności ogółem	X
3.	Zużycie wody z wodociągów przez gospodarstwa domowe na 1 mieszkańca	X
4.	Pobór wody na cele produkcyjne w % ogółem (poza rolnictwem i leśnictwem)	X
5.	Nakłady inwestycyjne na gospodarkę wodną	X
	Nakłady inwestycyjne na gospodarkę wodną na 1 mieszkańca	X
Ochrona powietrza		
1.	Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego – pyłowych	X
2.	Emisja zanieczyszczeń gazowych – ogółem	X
3.	Emisja zanieczyszczeń gazowych w tym bez CO ₂ - ogółem	X
4.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem	X
5.	Ilość samochodów zarejestrowanych na 1000 mieszkańców	X
Ochrona przyrody		
1.	Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (% powierzchni ogólnej)	X
2.	Grunty wymagające rekultywacji	X
3.	Grunty zrehabilitowane w ciągu roku	X
4.	Ilość obiektów przyrodniczych objętych ochroną prawną	X
5.	Udział powierzchni prawnie chronionej w stosunku do całkowitej powierzchni gminy	X
6.	Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska	X
7.	Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska na 1 mieszkańca	X

Porównanie informacji określonych na podstawie pomiarów i ocen do stanu bazowego będzie efektem realizacji założonych celów i działań o programie. Bardzo istotne znaczenie mają też mierniki świadomości społecznej (m.in. edukacja ekologiczna w zakresie ochrony środowiska na terenie Gminy).

Przewodniczący Rady Gminy

Henryk Kramarczyk